

Kampen om kulturbegrepet

En diskursanalyse av Kulturaksen i Kristiansand

Rachel Berglund

Veileder

John Pløger

Masteroppgaven er gjennomført som ledd i utdanningen ved Universitetet i Agder og er godkjent som del av denne utdanningen. Denne godkjenningen innebærer ikke at universitetet inntår for de metoder som er anvendt og de konklusjoner som er trukket.

FORORD

Gjennom denne oppgaven har jeg fått lov til å begrave meg i Diskursteorien; en teori som har gitt meg svar på utrolig mange ting som jeg alltid har undres over. Oppgaven bærer derfor preg av en forkjærlighet for denne teoriens indre mekanismer. Det er med rendyrket glede for min del, og jeg føler at jeg går herfra med kunnskap som har åpnet opp verden for meg.

Jeg vil benytte anledningen til å takke alle respondentene som har deltatt i dette prosjektet. Det krever stor tillit å la en fremmed utføre en diskursanalyse av dette kaliber på de samtale vi har hatt, og jeg sitter igjen med en følelse av dyp respekt for de dataene som dere har latt meg frembringe. Jeg håper at jeg viser meg tilliten verdig. Takk også til Anne Lislevand fra Kristiansand Kommune, for å ha latt meg påta meg dette prosjektet og for fruktbare samtaler om oppgavens tematikk.

Jeg vil også takke min veileder John Pløger. Takk for de mange faglige diskusjonene, for at du har latt meg teste ut mine ideer, for at du utfordrer mitt hode, og mest av alt for at du lar meg tenke fritt og ikke forer meg med tanker.

Takk også til Monica-Linn Brændeland Fürstenberg. Uten våre lange samtaler om alt fra masterskriving til det himmelske, hadde denne prosessen blitt langt tyngre.

Takk til mamma og pappa, for de mange kaffekoppene 06.30 om morgenen, og 00.30 om kvelden. For at dere alltid har tid til meg, og tror på meg.

Til slutt vil jeg takke min kjære Martin. For utallige gode samtaler, filmkvelder, rusleturer og varme klemmer. Takk for at du alltid støtter meg. Du har gitt en maraton oppvisning i tålmodighet.

Jeg har blitt fortalt at jeg er en anelse eksentrisk. Lykke til, kjære sensor!

Kristiansand, 24. mai 2015

SAMMENDRAG

Denne oppgaven handler om ulike oppfatninger av kulturbegrepet i forbindelse med Kristiansand Kommunes oppfølging av Kulturaksen. Kulturaksen er en kulturbasert klyngestrategi for et byområde som ligger i hjertet av Kristiansand sentrum. Området huser en variasjon av virksomheter og aktiviteter som inngår i en rekke mindre klynger langs den 1 km. lange strekningen. Formålet med oppgaven er å belyse hvordan meningsforskjeller om kultur, blant aktørene, kan få konsekvenser for kommunens oppfølgingsprosess.

Studien er todelt. Den første delen tar for seg åtte diskursanalyser av ulike representasjoner av Kulturaksen. Analysene undersøker hvordan Kultur forstås av forskjellige aktører som opererer innenfor det geografiske området, og av Kristiansand Kommune som har initiert prosjektet. Den andre delen av studien setter sammen de åtte diskursene i én overordnet diskursorden som analyseres for å spore meningsforskjeller og hvilke konsekvenser disse kan få for oppfølgingsprosessen.

Oppgaven bygger på en postkonstruktivistisk tilnærming til diskurs, med Diskursteorien til Ernesto Laclau og Chantal Mouffe som utgangspunkt for den metode som brukes. Mitt empiriske materiale består av syv kvalitative intervju med aktører innenfor Kulturaksen, og samt utdrag fra planverk fra Kristiansand Kommune. Planverkene og intervjuene behandles som sidestilte representasjoner av Kulturaksen. Dette har vært et særlig viktig poeng gjennom oppgaven. Kulturaksen eksisterer som et fysisk område, med dets virksomheter og aktiviteter, uavhengig av kommunens prosjekt.

Av undersøkelsen fremgår det at Kultur har blitt et tomt begrep. I alle de undersøkte representasjonene inngår kultur på en rekke forskjellige måter til å løse vidt forskjellige utfordringer som i noen tilfeller står i kontrast til hverandre. Gjennom analysene har jeg identifisert fem potensielle konfliktområder. Det er min oppfatning av dette er områder som Kristiansand Kommune bør vie et særlig fokus i den videre oppfølgingsprosessen.

“[s]ometimes you have to blow apart the imagination of a space or place to find within it its potential” –Doreen Massey

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD	i
SAMMENDRAG.....	ii
INNLEDNING.....	1
TEORETISK RAMMEVERK.....	9
SOSIALKONSTRUKTIVISMEN.....	9
DISKURS	12
DISKURSTEORIEN	13
OPPSUMMERING AV TEORI.....	22
METODISK TILNÆRMING.....	23
KVALITATIV FORSKNING	24
TRIANGULERING.....	27
PLANDOKUMENTER	29
KVALITATIVE INTERVJU	30
DISKURSTEORIEN SOM ANALYTISK METODE.....	37
VESENTLIG KRITIKK	40
OPPSUMMERING AV METODE	43
ANALYSE DEL 1	44
AKTØR NR.1 – SAMFUNNSMANDATDISKURSEN	47
AKTØR NR.2 – KVALITETSDISKURSEN.....	51
AKTØR NR.3 – ORGANISASJONSDISKURSEN	54
AKTØR NR.4 – SYNERGIDISKURSEN	57
AKTØR NR.5 – LIVSKVALITETSDISKURSEN.....	60
AKTØR NR.6 – RAMMEVILKÅRSDISKURSEN	63
AKTØR NR.7 – BOHEMDISKURSEN	66
KRISTIANSAND KOMMUNE - MULTITOOLDISKURSEN.....	69

OPPSUMMERING ANALYSE DEL 1	74
ANALYSE DEL 2	76
DISKURSORDENEN OM KULTURAKSEN	78
OPPSUMMERING ANALYSE DEL 2	88
KONKLUSJON OG AVSLUTNING	91
REFERANSELISTE.....	96
FIGURLISTE.....	98
VEDLEGG.....	98

INNLEDNING

Denne oppgaven handler om bruken av kultur i byutviklingsprosesser i Kristiansand. Oppgavens analytiske case er Kulturaksen; et kulturbasert klyngekonsept for et geografisk område som strekker seg fra Sørlandets Kunstmuseum (SKMU, 2015), via byens torv og gågaten Markens, ned til Kilden Teater- og Konserthus (Kilden, 2015) på Odderøya sør for Kvadraturen. Kulturaksen er presentert som en egen satsning i Kristiansand Kommunes kulturstrategi for perioden 2013-2023 (Kommune, 2013). Med en stedbunden satsning på kultur ønsker kommunen å stimulere til en videreutvikling av Kvadraturens sørlige byområder¹. Kulturaksen bygger på en rekke forestillinger om hvordan kultur kan brukes som et verktøy i en overordnet byutvikling. Disse forestillingene har sitt utspring i kulturstrategien; en tiårig strategisk plan som legger føringer for hvordan kultur skal forstås og hvilke type kulturtiltak som skal prioriteres for å oppnå overordnede målsetninger i sentrum.

*Kulturaksens geografiske strekning
(Kristiansand Kommune, 2011a)*

Men hva er egentlig kultur? Hvem bestemmer hva kultur skal brukes til, og hvem som er egentlig en kulturaktør? Deler aktørene innenfor det angitte geografiske området kommunens perspektiver når det gjelder kultur, eller eksisterer det et meningsmangfold i forhold til begrepet, og i så fall; hvilke konsekvenser får dette for oppfølgingsprosessen som nå er initiert av kommunen?

Kultur som virkemiddel har en sentral plass i arbeidet med Kulturaksen, og får derfor også en sentral plass i denne oppgaven. Jeg ønsker å studere representasjoner av Kulturaksen for å avdekke ulike oppfatninger om kultur, for videre å se om meningsforskjeller relatert til kultur kan få konsekvenser for oppfølgingsprosessen med Kulturaksen.

¹ Informantsamtale med koordinator Anne Lislevand 13.02.2015

Bakgrunnen for denne oppgaven er et intervju med koordinator for Kulturaksen Anne Lislevand fra By- og Samfunnsenheten i Kristiansand Kommune². I intervjuet fremgår det at oppfølgingsarbeidet for Kulturaksen er påbegynt høsten 2014. Gjennom intervjuet oppgir Lislevand at kulturaksen oppleves som et utfordrende prosjekt. Hun hevder at det er vanskelig å beskrive hva aksen skal være, og hun opplever at hun mangler gode argumenter for hva kulturklyngen skal inneholde. Hun forteller videre om en følelse av manglende oppslutning fra kulturaktører og virksomheter som er lokalisert langs aksen. Hun understreker at hun opplever velvilje fra aksens aktører, men at partene ser ut til å mangle en felles forståelse for hva aksen er og skal være. Hun ønsker å finne ut hva som kan være årsaken til dette, samt hvordan hun kan tilnærme seg oppfølgingen av prosjektet og hva hun bør legge til grunn når det skal tas avgjørelser om hvem og hva som skal prioriteres langs aksen.

Jeg har valgt å fokusere på hva som kan være årsaken til at partene mangler en felles forståelse av hva aksen er og skal være. Det er, etter min oppfatning, sannsynlig at dette henger sammen med de øvrige utfordringene som Lislevand skisserer. Aktørene innenfor det angitte området kan forstås som interessenter i forhold til planverket om Kulturaksen. En interessent skal i denne sammenhengen forstås som en person, eller en gruppe, som berøres av den planprosess som relaterer til det angitte geografiske området (jf. Ihlen, 2007). Interessentene har egne perspektiver på kultur, og egne interesser knyttet til kulturlivet i byen. Selv om aktørenes perspektiver ikke har kommet til uttrykk i et planverk, så er de like reelle, og virkningsfulle, for planprosessen som kommunens perspektiver. Kommunen er avhengig av at områdets interessenter deler deres forståelse av hva kultur er, hvordan kultur kan brukes, og hva som skal være formålet med en satsning på kultur. Jeg mener derfor det blir riktig å sidestille partenes oppfatninger av Kulturaksen i denne oppgaven, fordi kommunen er avhengig av interessentene for å lykkes med sine målsetninger for Kulturaksen. Dersom det ikke eksisterer et felles meningsgrunnlag kan det få konsekvenser for kommunens oppfølgingsprosess.

² Lislevand jobber til daglig som planrådgiver i By- og Samfunnsenheten i Kristiansand Kommune

Problemformulering

I utformingen av dette prosjektet har det vært to perspektiver som har vært førende for mitt arbeid. For det første vil jeg undersøke hvordan kulturbegrepet forstås av ulike kulturaktører som opererer innenfor aksens, samt av Kristiansand Kommune. For det andre ønsker jeg å undersøke om eventuelle meningsforskjeller kan få konsekvenser for kommunens videre arbeid med Kulturaksen. Jeg har videre valgt å sidestille kulturaktørene og kommunen fordi planprosessen avhenger av et felles meningsgrunnlag om kultur. Oppgavens problemstilling blir derfor:

Hva mener Kristiansand Kommune og aktørene med kultur, når de snakker om Kulturaksen?

Videre har jeg utformet en delproblemstilling som lyder:

Hvilke konsekvenser kan meningsforskjeller om kultur få for den videre oppfølgingen av Kulturaksen?

For å svare på disse to problemstillingene har jeg utarbeidet en todelt analysemodell der jeg starter med en analyse av åtte individuelle diskurser om Kulturaksen, etterfulgt av en oppsummerende analyse hvor jeg samler de åtte i én overordnet diskursorden. De individuelle diskursanalysene utføres på syv kvalitative intervju der temaet er Kulturaksen, samt to sider i Kristiansand Kulturstrategi for perioden 2013-2023, som omhandler Kulturaksen (Kommune, 2013, s. 14-15). I analysens første del behandles kommunens planverk og de kvalitative intervjuene som diskursive representasjoner av Kulturaksen. Disse representasjoner analyseres for å spore meninger om kultur. I analysens andre del analyserer jeg den samlede diskursorden, hvor jeg analytisk skiller mellom aktørene og kommunen som to parter som skal samarbeide i den videre prosessen. Slik kan jeg undersøke om aktørene og kommunen deler den samme innholdsforståelsen for kulturbegrepet,

hvor eventuelle meningsforskjeller oppstår og hvilke konsekvenser dette får for kommunens videre arbeid.

Oppgaven bygger på et overordnet formål om å gi kommunen kunnskap som skal forbedre planprosessen knyttet til Kulturaksen. Et delmål er å diskutere hvordan kommunen kan tilnærme seg planprosesser som befinner seg i et terreng av meningsforskjeller. Det er således flere perspektiver i denne oppgaven. Jeg ser først på meningsdannelse og diskurs, og dernest på de føringer dette får for kommunens planpraksis.

Det finnes en rekke ulike måter å tilnærme seg en diskursanalyse på, og jeg har valgt å ta utgangspunkt i Diskursteorien til Ernesto Laclau og Chantal Mouffe (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Diskursteorien er i utgangspunktet en politisk teori, men dens fortolkende verktøy kan være svært nyttig i en oppgave som kombinerer flere perspektiver. Hendrik Wagenaar hevder at fortolkende analyser av strategiske planer må være relevante, i forhold til pågående planprosesser innenfor det tema som undersøkes (jf. Wagenaar, 2011). Fortolkning i denne sammenheng handler derfor om noe mer enn det å studere et samspill mellom sosiale krefter og planprosesser innenfor et strategisk tema. Måten dette gjøres på må være av en slik art at det er til nytte for noen. John Forester er en av de teoretikere som støtter seg til et slikt perspektiv (jf. Forester, 2010). Han hevder at en fortolkende analyse må vurdere oppgavens nytteverdi og avsluttes med å definere hva som er den beste veien fremover for dem som berøres av oppgavens tema (jf. Forester, 2010). Jeg velger å støtte meg til dette grunnsynet om nytteverdi i min oppgave. Det betyr at det ontologiske utgangspunktet og de metoder jeg velger, de spørsmål jeg stiller, måten jeg fremstiller analysen på, og de tema jeg velger å trekke på når jeg drøfter mine funn, alle er valgt på bakgrunn av å ville gi Kristiansand Kommune et utvidet kunnskapsgrunnlag i oppfølgingsarbeidet med Kulturaksen.

Før jeg presenterer mitt teoretiske rammeverk, ønsker jeg å gi en redegjørelse for forholdet mellom kultur og planlegging, og fremveksten av kulturklynger. Dette gir føringer for ontologiske og metodiske valg senere i oppgaven.

Fremveksten av kulturklynger

Kultur som byutviklingsverktøy har ifølge Jonathan Metzger vært et populært, og mye omdiskutert, tema blant både akademikere og planleggere de siste femten år (jf. Metzger, 2011). I et nytt globalt konkurransebilde hvor byer går nye veier for å sikre økonomisk utvikling har det vært et mål å finne ut hvordan planleggere kan tilrettelegge for, og videreutvikle, kulturens iboende kapasitet for byutvikling (jf. Metzger, 2011). I dag handler kulturpolitikk om en sammenkjeding av kunstneriske aktiviteter, økonomiske interesser og urbane steds kvaliteter. Hele byområder kan i noen tilfeller bli designert som kulturområder hvor formålet er å trekke til seg, og utvikle, en underholdnings-, kunst-, media- eller designbasert industri bygget på kunnskapsøkonomiske prinsipper (S. Miles, 2010). I andre tilfeller er formålet å utvikle steds kvaliteter som skal sikre utviklingen av stedbundne attraksjoner (Lorentzen, 2009). Områder som designeres for slike formål kaller Hans Mommaas for kulturklynger (jf. Mommaas, 2004). Han hevder at kulturklynger er et forsøk på å tilpasse seg en mer åpen og dynamisk kulturell infrastruktur, og et mer konkurransedrevet, post-industrielt, urbant miljø (jf. Mommaas, 2004). En kulturklynge kan beskrives som et geografisk definert område som huser en blanding av kulturelle funksjoner og aktiviteter som for eksempel musikk, film, teater, mediehus og billed- og performance kunst.

Kulturaksen i Kristiansand er det Mommaas definerer som en monofunksjonell klynge (jf. Mommaas, 2004). Monofunksjonelle klynger betegnes ved at de ikke har et overordnet organisatorisk rammeverk som kjeder sammen virksomheter og aktiviteter innenfor klyngen. Virksomhetene og aktørene innenfor Kulturaksen har sporadiske samarbeid men er i utgangspunktet forbundet til hverandre³. Dette kan ha en sammenheng med at Kulturaksen er en nyere betegnelse på et fysisk område hvor det har vokst frem kulturvirksomheter og aktiviteter over en lengre periode⁴. Det geografiske området huser en rekke forskjellige virksomhetstyper og aktivitetsformer slik som konsert- og teaterlokaler, kompetansesentre innenfor kreative fag, butikker og restauranter, årlige festivaler og tilstelninger, og byens torv med et rikt utvalg av midlertidige boder og aktiviteter. Både utviklingshistorikken, variasjonen av innhold og den manglende organisatoriske sammenkoblingen mellom

³ Intervju med respondent Anne Kristin Undlien 24.04.15

⁴ Informantsamtale med koordinator Anne Lislevand 13.02.2015

aktørene gjør at Kulturaksen fremstår fleksibel i forhold til politiske og økonomiske omveltninger. De enkelte virksomheter som inngår i klyngen er derimot mer utsatte. Innenfor aksen tas det i bruk en rekke ulike økonomiske modeller for utviklingen- og driften av virksomheter og aktiviteter. Noen virksomheter, slik som Kilden Teater- og Konserthus som driftes av det offentlige⁵, mens andre får en kombinasjon av årlig støtte, støtte til enkeltprosjekter og fordelaktige avtaler i form av leie av lokaler og utstyr⁶. Innenfor Kulturaksen finnes det også flere separate klynger. I den sørlige enden av Kulturaksen finner vi Odderøya; et sammensatt miljø av kunstnere og kreative virksomheter som har en felles administrasjon⁷. I midten av aksen finner vi bygget Aladdin; en kulturklynge som huser fire ulike kompetansesentre⁸ i tillegg til flere enkeltaktører og en scene for film og teater. I den andre enden av aksen ligger Museumskvartalet; en klynge av flere virksomheter som arbeider med bilde, litteratur, skulptur- og performance kunst. Her finner vi byens bibliotek (Kristiansand Bibliotek, 2015) og domkirke, samt Sørlandets Kunstmuseum (SKMU, 2015) og Agder Kunstsenter (Agder Kunstsenter, 2015).

Mommaas sier at kulturklynger ofte dannes via ideene til byplanleggere eller kulturforvaltere, men at de også noen ganger formes gjennom private og lokale initiativ som starter med en interesse for lokale stedskvaliteter og muligheter. Konseptet Kulturaksen, ble første gang introdusert av Kristiansand Kommune, via planverket Kristiansand Kulturstrategi for perioden 2013-2023 (Kommune, 2013, s. 14-15). Kulturaksen som konsept er således initiert av Kristiansand Kommune, men det fysiske området, med dets virksomheter, aktører og pågående aktiviteter, eksisterer uavhengig av dette konseptet.

Sammensetningen av ulike aktivitetsformer, virksomhetstyper og aktører viser til noe av den kompleksiteten som ifølge Mommaas kjennetegner kulturklynger (jf. Mommaas, 2004). Den unike kombinasjonen av mange små grupperinger innenfor en større klynge er noe av det som gjør området komplekst i plansammenheng. Mommaas advarer mot å undervurdere denne kompleksiteten, og hevder at det ikke er nok å se på de forholdene som forårsaker dannelsen av klynger. Man må også

⁵ Intervju med respondent Bjørn Danielsen 15.04.15

⁶ Intervju med respondent Agnes Repstad 24.04.15

⁷ Intervju med respondent Elisabeth Labdon 08.04.15

⁸ På Aladdin finner vi kompetansesentrene Sørnorsk Filmsenter (Filmsenter, 2015), Norsk Forfatterforum Sørlandet (Sørlandet, 2015), Cinemateket (Cinemateket, 2015) og Sørnorsk Kompetansesenter for musikk (SØRF, 2015).

forstå hva disse endringene gjør med selve rammeverket for kulturen. En av disse endringene er en økende usikkerhet om hva kunst og kultur er, og skal være, og hva som regnes som god kunst (jf. Mommaas, 2004). Mommaas hevder at denne usikkerheten har ført til en fremvekst av en rekke ulike diskurser om kultur. Når kultur brukes i utstrakt grad i planprosesser blir det derfor nødvendig å studere denne diskursive kompleksiteten, og spørre hvilke konsekvenser det kan medføre for planprosessen.

Oppgavens struktur

Denne oppgaven er delt inn i fire hoveddeler. I oppgavens teorikapittel vil jeg redegjøre for mitt ontologiske utgangspunkt og sentral teori som skal brukes til å besvare oppgavens problemstilling. Jeg vil posisjonere meg innenfor Sosialkonstruktivismen og videre innen Postmodernismen hvor jeg presenterer Laclau og Mouffes Diskursteori (jf. Laclau & Mouffe, 2002). I oppgavens metodekapittel vil jeg redegjøre for hvordan jeg anvender Diskursteorien som metode og hvordan jeg har tilnærmet meg innsamlingen av det empiriske materiale. Oppgavens analysekapittel er delt i to. I analysens første del foretar jeg åtte diskursanalyser for å studere ulike oppfattelser av kultur. Disse analysene er basert på åtte ulike representasjoner av Kulturaksen. I analysens andre del samler jeg diskursene i én analyse av Kulturaksen som en overordnet diskursorden. Til slutt vil jeg samle trådene fra teorien, metoden og analysen, og besvare oppgavens problemstilling.

Planverket om Kulturaksen brukes på to forskjellige måter i oppgaven. For det første som en informerende kilde som bidrar til enkelte metodiske overveielser, og for det andre som en diskursiv representasjon av Kulturaksen som underlegges en diskursanalyse.

I oppgavens metode- og analysedel benytter jeg meg av egne illustrasjoner over analytiske verktøy og resultater. Av hensyn til formidling av oppgavens innhold har jeg valgt å gi god plass til illustrasjoner og luft til overskrifter og avsnitt. I tillegg anvender jeg enkelte fargekoder i analysen for å gjøre det enklere for leseren å holde oversikt. En oppgave som denne er kommunikativ i sitt format, og det er mitt ønske at leseren skal få visuelt pusterom underveis.

TEORETISK RAMMEVERK

Oppgavens teorikapittel har til hensikt å presentere teoretiske begreper som knyttes opp mot oppgavens analysedel. Jeg vil først gjøre en vitenskapelig posisjonering innenfor sosialkonstruktivismen. Dette paradigmet⁹ gir et utgangspunkt for hvordan de teoretiske begrep, og videre metodiske tilnærminger, skal forstås. Dernest vil jeg presentere Diskursteorien til Laclau og Mouffe, og redegjøre for hvordan denne teorien blir relevant i forhold til oppgavens problemstilling.

Jeg vil nå starte med å redegjøre for sosialkonstruktivismen og språkets rolle i konstruksjonen av den sosiale virkelighet.

SOSIALKONSTRUKTIVISMEN

Marianne Winther Jørgensen og Louise Phillips beskriver sosialkonstruktivismen som en rekke nye teorier om kultur og samfunn der mennesket forstås som et sosialt vesen (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Felles for de sosialkonstruktivistiske paradigmenes er et grunnleggende premiss om at vår sosiale virkelighet skapes, og opprettholdes, gjennom bruken av språk (Jørgensen & Phillips, 1999; Ryen, 2002). Språkets rolle som konstruerende for virkeligheten har sin historiske forankring hos Ferdinand de Saussure som regnes som en av grunnleggerne av den moderne lingvistikken. Han introduserte tanken om at tegn har en innholds og en uttrykksside, og at tegn får sin betydning ut ifra dets relasjon til andre tegn, hvor selve strukturen som tegnene opptrer i avleder mening (jf. Johnson, 2000). Virkeligheten har gjennom dette perspektivet kunne forstås ved å studere språkets strukturer, og man har antatt at man kan finne sannheten ved å studere språkbruk. Jørgensen og Phillips

⁹ Østbye [m.fl.] beskriver et paradigme som et sammenhengende tolkningsrammeverk av verden, som gir føringer for utformingen av forskningsspørsmål, valget av teorier og metoder, og på hvilke måter disse skal settes sammen til et analytisk verktøy (jf. Østbye, Halland, Knapskog, Larsen, & Moe, 2013).

forteller at det imidlertid oppstod en representasjonskrise i 1980-årene hvor mange forkastet ideen om at forskeren kunne finne virkeligheten gjennom språkbruk (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Man hevdet i stedet at levd erfaring er noe som blir skapt opp mot sosiale kontekster, og det var ikke lengre nok å studere språket, man måtte også studere de kontekster som språket ble skapt og absorbert i. Ut av dette vokste poststrukturalismen frem på 1960-tallet, med navn som Derrida og Baudrillard i spissen (Jørgensen & Phillips, 1999). Poststrukturalismen ble en motvekt til strukturalismen og en da positivistisk vitenskap som trodde på at man kunne finne eksakte svar. Gjennom Derridas teorier om dekonstruksjon av tekster ble strukturen som meningsbærende delvis oppløst, men tanken om at språket avleder virkelighet ble værende (Jørgensen & Phillips, 1999). Gjennom poststrukturalismen beveget man seg vekk fra den tidligere lingvistiske tekstanalysen til et samfunnsvitenskapelig perspektiv der språk forstås som en sosial praksis avledet av samspillet mellom mennesker og den kontekst de til enhver tid er en del av. I denne brede definisjonen skal begrepet *tekst* derfor forstås som en sosial praksis, som videre inkluderer alle former for uttrykk som kan avlede sosial mening (jf. Jørgensen & Phillips, 1999).

Språk og sosial virkelighet

Vi har nå sett at sosialkonstruktivismen opererer med en grunntanke om at virkeligheten konstrueres gjennom språkbruk. Men hva vil det egentlig si at noe er konstruert? Norman Denzin sier at språket kan forstås som et kulturelt gjenkjennbart redskap som kan fortelle oss om ulike aspekter ved en persons virkelighet (Denzin som gjengitt i Ryen, 2002, s. 60). Hvordan noen taler, eller handler, forteller oss noe om hvordan de ser på verden. Hendrik Wagenaar sier at slike oppfatninger av verden, eller meninger, i utgangspunktet har det vi kaller en dobbel natur (jf. Wagenaar, 2011). Meninger er et kontinuerlig samspill mellom et subjekts indre virkelighet og den objektive virkeligheten som et menneske til enhver tid står i. Den indre virkelighet viser til menneskets motiver, formål og rasjonalisering, mens den ytre viser til noen omstendigheter som gjør noen handlinger mer logiske eller ønskede enn andre. Konstruksjonen av virkeligheten krever derfor et samspill av det indre og ytre i en eller annen form. Derfor sier Jørgensen og Phillips at språket er

som en maskin som tar subjekt og kontekst som input, og spytter ut sosial virkelighet (Jørgensen & Phillips, 1999). Det vi gjør eller sier blir en representasjon av virkeligheten slik vi ser den. Språkbruk er alltid en respons på noe i verden. Wagenaar sier at måten vi velger å handle eller snakke på derfor er ensbetydende med hva vi mener om noe, fordi det er en respons på hvordan vi forstår verden (Wagenaar, 2011). Han sier at handlinger *er* mening. Dette står i kontrast til den mye brukte definisjonen om at meninger konstrueres *gjennom* handling. Dette får også en praktisk konsekvens for en fortolkende analyse. Wagenaar sier at fortolkningen må starte med å spørre inn til det som faktisk sies eller gjøres i en situasjon. Dette står i kontrast til å starte med å teoretisere om overordnede tema som måtte påvirke personer som inngår i situasjonen. I en analyse kan vi for eksempel starte med å se på verbale utdrag fra intervjuer eller tekstlige utdrag i plandokumenter, fordi slike representasjoner forteller oss noe om hvilke forestillinger avsenderen har om verden (Wagenaar, 2011). Jeg vil derfor bruke representasjoner av Kulturaksen som utgangspunktet for å studere ulike meninger om kulturbegrepet.

Det sosiales struktur

Wagenaar sier at vår oppfattelse av verden er noe som konstrueres gjennom felles sosial praksis (jf. Wagenaar, 2011). Når vi bruker språket i felleskap former vi noen større sosiale mønstre som utgjør det vi oppfatter som samfunnet rundt oss¹⁰. Det er således et aspekt av interaksjon inne i bildet. Vi kan derfor snakke både om et subjekts forståelse av verden, som kommer til uttrykk gjennom språkbruk, men også om en overordnet dannelse av det sosiale gjennom felles språkbruk. Dette betyr at det ikke er én korrekt måte å forstå verden på, ettersom enhver forestilling om virkeligheten kun er en ut av mange (jf. Wagenaar, 2011). En konsekvens av dette er at det vi regner som kunnskap i vårt samfunn, eller det vi tror er normalt og logisk, må forstås som noe som har blitt konstruert gjennom felles sosiale prosesser (Jørgensen & Phillips, 1999). Dette betyr at forskjellige mennesker, fra forskjellige kulturer, kan skape og opprettholde forskjellige verdensbilder som stadfestes gjennom sosial praksis. Patsy Healey er en av dem som argumenterer for at byen er

¹⁰ Laclau og Mouffe hevder derfor også at samfunnet ikke er noe som finnes annet enn som en overordnet sosial struktur som vi forholder oss til for å trekke mening ut av de mange sosiale prosesser som vi står i til daglig (jf. Laclau & Mouffe, 2002).

et slikt teppelandskap av sosiale strukturer som arbeider med og mot hverandre for å avgjøre hvordan samfunnet til enhver tid skal forstås (jf. Healey, 2007). Hun hevder at planleggere, og aktører i planprosesser, ikke kan komme utenom disse strukturene.

Jeg har nå sett på hvordan språket avleder mening og hvordan det konstruerer virkeligheten gjennom felles språklig praksis. Virkeligheten blir forstått gjennom forhandlingen mellom indre og ytre prosesser. Denne forhandlingen resulterer i språklige interaksjoner som inngår i den pågående konstruksjonen av det sosiale, som igjen inngår i subjektets ytre prosesser. Slik ser vi hvordan meningsdannelse beveger seg i en uendelig sirkel, og det er denne sirkelen som både produserer og er produsert av, de sosiale mønstre vi kaller for diskurs.

DISKURS

Som vi så i forrige kapittel inngår meningsdannelse i sosiale mønstre som formes av, og gjennom, bruken av språk. Disse mønstrene er det vi kaller for diskurs. Begrepet diskurs kan ifølge Jørgensen og Phillips forstås som en måte å snakke om, og forstå, verden på (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Diskurser dannes, og endres, gjennom sosial praksis, og derfor vil enhver bruk av språk kunne endre strukturene som til enhver tid utgjør vår sosiale virkelighet.

Det finnes, ifølge Jørgensen og Phillips tre sentrale, men ulike, tilnærminger til diskursanalyse som alle bygger på strukturalistisk og poststrukturalistisk filosofi (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Disse tre er Diskursteorien, Kritisk diskursanalyse, og Diskurspsykologi. De deler alle det samme sosialkonstruktivistiske utgangspunkt, men skiller seg fra hverandre i sin metodologiske¹¹ tilnærming (Jørgensen & Phillips, 1999). De har eksempelvis samme forståelse for hvordan språk, og subjekt, skal forstås, men skiller seg fra hverandre i oppfattelsen av diskurs og sosial praksis. De deler enkelte begrepsmessige forståelser, men har ulike filosofiske og teoretiske

¹¹ Metodologi som begrep forklares i oppgavens metodekapittel, i avsnittet «analysestrategiske refleksjoner» på side 29

premisser som legger opp til ulike metodologiske tilnærminger. I denne oppgaven vil jeg anvende Diskursteorien etter Ernesto Laclau og Chantal Mouffe (Laclau & Mouffe, 2002). Jeg vil ikke anvende de to andre tilnærmingene i denne oppgaven.

Jeg vil nå presentere det teoretiske fundamentet for Diskursteorien, samt en del av de viktigste analytiske begrepene. Jeg har valgt å gjøre dette i oppgavens teorikapittel fordi jeg ønsker å holde metodekapittelet fokusert på det som skal skje i forberedelsen og utførelsen av analysen.

DISKURSTEORIEN

Diskursteorien hører hjemme under postmodernismen, en nyere tilstand innen poststrukturalismen der man har tatt et oppgjør med tanken om at det finnes en virkelighet utenfor diskursen. Én diskurs kan videre eksistere innen en annen diskurs, og diskurser inngår i komplekse systemer der de trekker på, og påvirker, hverandre. Virkeligheten er tilgjengelig for oss gjennom diskurser, og for Laclau og Mouffe er alle former for praksis derfor diskursive i sin natur (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Dette står i kontrast til eksempelvis Norman Faircloughs Kritiske diskursanalyse som skiller tydelig mellom diskursive og ikke-diskursive praksiser (Jørgensen & Phillips, 1999). Diskursbegrepet til Laclau og Mouffe er således langt bredere, og vanskeligere å avgrense analytisk enn for eksempel Faircloughs diskursbegrep. I motsetning til Faircloughs kritiske tilgang, er det ikke bare semiologiske systemer¹² som inngår i begrepet, men snarere alt som finnes i verden. Det betyr at diskursteorien til Laclau og Mouffe også innehar en materiell karakter (Jørgensen & Phillips, 1999; jf. Laclau & Mouffe, 2002). Noen ting i verden er faktuelle. En stein er en stein selv om den aldri har blitt sett av noe menneske. Den er et fysisk objekt med en materialitet og struktur som eksisterer uavhengig av vår tanke. Steinen får betydning i det vi ser på den, tar på den, snakker om, skriver om, eller på andre måter responderer på den. For Laclau og Mouffe er diskursen en strukturert totalitet, en helhet, som formes gjennom diskursiv praksis der ulike deler

¹² Semiologiske systemer kommer fra Saussures tradisjon, og refererer her spesifikt til språkbruk.

midlertidig låses sammen i noen mønstre som gir en indikasjon på hvordan noe skal forstås (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Disse diskursive mønstre kan forstås som den sosiale struktur som vi forsøker å etablere, og som til enhver tid påvirker oss til å handle på bestemte måter.

Diskursens midlertidighet

Et viktig premiss for postmodernismen er at diskurser er kontingente, altså midlertidige. Betydningsmønstrene er i konstant bevegelse, ingen betydning er fastlåst men snarere et resultat av den pågående forhandlingsprosessen der man forsøker å stabilisere bevegelsene i betydningsmønstrene (Laclau & Mouffe, 2002). Mønstrene vil aldri kunne fikseres fullstendig fordi diskurser formes og endres gjennom diskursiv praksis, altså gjennom tale eller bevegelse. Hva vi kommer til å si eller gjøre er aldri forhåndsbestemt, selv om vi alltid er under påvirkning av diskurser. Det er alltid et element av uforutsigbarhet i våre handlinger, en iboende 'fri vilje'. Det er dermed ikke mulig å låse fast de mange betydningsmønstre fullstendig. Diskursers betydningsmønstre kan i noen tilfeller være relativt stabile over tid, men det er ingen garanti for dette. Dersom noe oppleves som fast, normativt eller objektivt, er det fordi vi har blitt så vant til det at vi har glemt at det er en oppfatning som er konstruert gjennom språkbruk (Laclau & Mouffe, 2002). Den fysiske verden har, som vi så, en fast karakter, men diskursene som relaterer til den er midlertidige, hvilket betyr at ulike personer kan ha ulike oppfatninger av det samme objekt, på samme tid.

Diskurser midlertidighet er noe av grunnen til at diskurser er så komplekse, og at det er vanskelig å tenke på diskursanalyse uten simultant å tenke på hvordan man skal gjøre et forsøk på å fange opp denne kompleksiteten. Diskursiv kompleksitet skal her forstås som et mangfold av meninger som inngår i, og spiller på og mot, hverandre, i en stadig tiltakende mengde av daglige sosiale interaksjoner (jf. Healey, 2007; Wagenaar, 2011). Allan Dreyer Hansen hevder at diskursteorien gir en særlig god tilgang til de komplekse samfunnsmessige prosesser som til enhver tid påvirker en persons meningsdannelse (jf. Hansen, 2005). Han hevder, i likhet med Jørgensen og Phillips, at Laclau og Mouffes analytiske redskaper kan brukes til å undersøke diskursiv praksis for å avdekke de mønstre som praksisen inngår i. Slik kan man

spørre inn til hvilke sosiale konsekvenser forskjellige diskursive representasjoner av virkeligheten kan få for samfunnet (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). I denne oppgaven kan Diskursteorien således brukes til å avdekke ulike oppfatninger av kulturbegrepet og videre studere hvilke konsekvenser dette kan få for oppfølgingen av Kulturaksen (jf. Hansen, 2005; Laclau & Mouffe, 2002).

Diskursordener

Som vi har sett finnes det i Diskursteorien ikke én sannhet som står utenfor diskursen. Det finnes i stedet et mangfold av ulike perspektiver som til enhver tid påvirker hverandre. Ingen av disse perspektivene har en privilegert plass utenfor de komplekse sosiale mønstre som de inngår i. Likevel er det mulig å gjøre en form for analytisk avgrensning av noen temaer som diskurser samler seg om. Jørgensen og Phillips sier at når mange ulike forestillinger inngår i noen større oppsamlede mønstre kan vi bruke begrepet *diskursorden* (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Jørgensen og Phillips låner dette begrepet fra Fairclough. Fairclough forstår en diskursorden som et avgrenset nett av temaer som er plassert i en struktur som muliggjør at temaene i det hele tatt eksisterer (Jørgensen & Phillips, 1999). Diskursorden som begrep beskriver en gruppering av diskurser som opererer i det samme terreng der de kjemper om å oppnå dominans over hvilke betydninger som skal inngå i diskursordenen. Jeg velger å ta med meg denne definisjonen fra Fairclough, selv om Laclau og Mouffe selv beskriver en diskursorden som en regelmessig adskillelse (jf. Laclau & Mouffe, 2002). I en oppgave som denne blir det helt nødvendig å finne en avgrensning for analysen, derfor vil Kulturaksen fungere som en diskursorden der det inngår ulike meninger om kulturbruk. Hvordan aktørene forstår kultur vil bli avgjørende for hvordan de ser på Kulturaksen og sin egen deltakelse i prosessen.

Subjektet i Diskursteorien

Vi har nå sett at diskursen er allestedsværende, og at det ikke finnes noen større virkelighet utenfor diskursen. Dette betyr at subjektet i Laclau og Mouffes diskursteori også defineres gjennom diskursen (jf. Jørgensen & Phillips, 1999).

Hvordan vi ser på oss selv og andre, er noe som avgjøres av diskursene vi står i. Videre har vi sett at diskurser er midlertidige i sin natur. I postmodernismen er det alltid flere, og motstridende, diskurser som kjemper om det samme tema. Subjektet står derfor ikke bare i én diskurs, men i mange forskjellige (Laclau & Mouffe, 2002). Jørgensen og Phillips sier at diskursen plasserer subjektet på bestemte måter gjennom diskursiv praksis (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Dette kaller de for *interpellerings*. Når en person snakker, plasserer han eller hun seg selv i forhold til noe i verden. Jeg ønsker å inkludere interpellingsbegrepet i denne oppgaven fordi det kan være interessant å se på hvordan kulturaktørene plasserer seg selv i forhold til andre aktører, og særlig i forhold til kommunen. Alle slike relasjoner er, ifølge Laclau og Mouffe, noe som må konstrueres og vedlikeholdes gjennom artikulorisk praksis (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Ved å se på hvordan aktørene og kommunen interpellere hverandre, kan jeg gjøre meg noen tanker om hvordan de forstår sin egen posisjon i den pågående planprosessen.’

Artikulorisk praksis

Begrepet *artikulorisk praksis* utgjør det filosofiske grunnlaget i Laclau og Mouffes teori (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Jeg velger å sitere dem i beskrivelsen av begrepet:

«I denne diskussion vil vi bruke artikulation om enhver praksis, som etablerer en relation mellem elementer, således at deres identitet modificeres som følge af denne artikuloriske praksis. Den strukturerede totalitet, som resulterer af denne artikuloriske praksis, vil vi kalde for diskurs. De differentielle positioner vil vi – i den udstrækning de optræder som artikulerede inden for en diskurs – kalde for momenter. I modsætning hertil vil vi kalde enhver forskel, som ikke er diskursivt artikuleret, for element.» (Laclau & Mouffe, 2002, s. 52)

Diskurser formes, opprettholdes, og endres, gjennom artikulorisk praksis. I en artikulorisk praksis inngår enkeltelementer i forbindelser med hverandre, på spesifikke måter, for å fastlåse betydningsmønstre som forteller oss hvordan noe skal forstås. Det er her vi ser den strukturalistiske arv der tegn får mening utfra dets relasjon til andre tegn, og hvor ingen ting kan forstås utenfor den struktur som det opptrer i (jf. Hansen, 2005). Samtidig er det ikke slik at tegnene er forhåndsbestemte til å organisere seg på bestemte måter, deres plassering må forstås som et resultat av et fritt valg i handlingsøyeblikket (Laclau & Mouffe, 2002). Når elementer inngår i

artikulasjonen fastlåses betydningen av noe ved at meningsalternativer utelukkes til det som Laclau og Mouffe kaller for det diskursive felt (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Jørgensen og Phillips gir i det følgende sitat en god beskrivelse av forholdet mellom diskurser, diskursordener og det diskursive feltet:

«Diskurser er i diskursordenen de entydige fastlåste betydninger, og det diskursive felt er alle de andre mulige muligheter for betydningsdannelse.» (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 70).

Det diskursive felt er en slags totalitet av meningsoverskudd som har blitt utelatt i den artikulatoriske praksis. Det diskursive felt består av en mengde meningsmuligheter som vi kan velge å trekke på når vi uttrykker oss. Når et element trekkes inn fra det diskursive felt, blir det til det Laclau og Mouffe kaller for et moment i diskursen (Laclau & Mouffe, 2002). Det blir et innhold i diskursen som får sin betydning ved at det fastlåses på bestemte måter i det diskursive mønster. De elementer som ikke blir artikulert til diskursen forblir dermed i det diskursive feltet av muligheter.

Hegemoni

Hegemoni som begrep har ofte blitt brukt for å beskrive hvordan noen grupper i samfunnet anskaffer seg, og holder på, sosial støtte fra andre grupper som de dominerer. Det settes ofte i sammenheng med kritiske studier av makt, dominans og undertrykkelse. Det var Gramsci som først introduserte tanken om at overklassen styrte samfunnet gjennom kulturell og ideologisk dominans (Bocock, 1986). De resurssterke påvirket samfunnet ved å fremme sine ideologier som objektive gjennom de store institusjonene i samfunnet, for eksempel akademiske institusjoner og medier. Den klassiske forståelsen av hegemoni plasserte som regel bare ett hegemonisk sentrum i et samfunn, men Laclau og Mouffe tar gjennom sin diskursteori avstand fra denne klassesdelte forståelsen av hegemoni (jf. Laclau & Mouffe, 2002, s. 88). Enhver gruppe kan dominere en annen gjennom artikulatorisk praksis, og et samfunn kan således inneha flere hegemoniske sentre (Hansen, 2005).

Denne overtalelses prosessen er det som Laclau og Mouffe kaller for en *hegemonisk praksis* (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Betydningsmønstre er alltid i bevegelse, og som vi har sett kan diskursens betydningsmønstre aldri fikses fullstendig fordi

diskursen er grunnleggende ustabil (jf. Hansen, 2005; Laclau & Mouffe, 2002). Vi får ofte en fornemmelse av dette i hverdagen. Vi merker at vi misforstår noe, eller at vi ikke deler den samme oppfattelsen av noe som dem vi snakker med, selv om vi eksempelvis refererer til den samme hendelsen eller bruker de samme begrep for å beskrive noe. Denne utglidningen i betydningsmønstrene kaller Laclau og Mouffe for en *dislokasjon* (Laclau & Mouffe, 2002). Som ordet indikerer kan det forstås som at noe er 'ute av ledd', at det ikke helt passer sammen. Hansen beskriver dislokasjoner som en prosess som etterlater seg et hull i betydningsmønstre (jf. Hansen, 2005). Mønsterets struktur kommer ut av ledd, og vi forsøker gjennom artikulatork praksis å tette igjen hullet for å gjenopprette betydningen. Når hullet tettes igjen kaller Hansen det for *sedimentering* (jf. Hansen, 2005). Sedimentering beskriver således det motsatte av dislokasjon. Man forsøker å smelte sammen igjen det som er ute av ledd. Et slik forsøk på å gjenopprette mønsteret er en hegemonisk praksis (jf. Laclau & Mouffe, 2002).

Noder og ækvivalenskjeder

En hegemonisk praksis går ut på å sedimentere betydningsmønsteret rundt noen identifikasjonspunkter. Disse punktene kalles for *noder* i Diskursteorien. Enhver node kan i prinsippet forstås som et hegemonisk senter fordi praksisen bruker nodene til midlertidig å sedimentere mønstrene. Men det kan være nyttig i en analyse å kalle noder for noder, og i stedet bruke hegemonibegrepet til å konkretisere de prosesser som arbeider mot dominans i diskursen. Hansen beskriver noder som tomme uttrykk som innholds utfylles gjennom artikulatork praksis (jf. Hansen, 2005). Når vi re-artikulerer noe, i et forsøk på å sedimentere betydningsmønsteret, utfører vi således en hegemonisk praksis der en node fylles med et konkret innhold. Når alternative muligheter har blitt utelatt til det diskursive felt, og entydigheten er gjenopprettet, oppnås hegemoni. Slik blir noden stående som et midlertidig identifikasjonspunkt for meningsinnholdet i et *hegemonisk prosjekt*. Hansen forklarer videre at et hegemonisk prosjekt går ut på å sette sammen noen elementer på en måte som gjør at de danner en *ækvivalenskjede* (jf. Hansen, 2005). Når noe ækvivalerer, vil det si at det danner en helhet (Jørgensen & Phillips, 1999). I en ækvivalenskjede kan man studere sammensetningen av en rekke elementer for å

se hvordan en node skal forstås, og kanskje enda viktigere; hvordan den ikke skal forstås. Elementer som artikuleres til forskjellige noder og diskurser kaller Laclau og Mouffe for diskursens *flertydige elementer*. Når flere personer kjemper om betydningsinnholdet i en node, kan denne kampen spores ved å lete etter dislokasjoner, ækvivalenskjeder og hegemoniske prosjekter i den artikulatoriske praksis.

Presisering av begrepene node og hegemoni

Jørgensen og Phillips sier at en node er et privilegert punkt i diskursen som elementer organiseres omkring og får sin betydning fra (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Selv om denne definisjonen er brukt av mange ønsker jeg å gi en presisering som får analytiske konsekvenser. Slik jeg forstår det er det ikke noden som gir betydning til elementene, men snarere motsatt. Jeg forstår Laclau og Mouffe slik at de opererer med en slags elementessensialisme; det er gjennom dannelsen av momenter, på bakgrunn av dislokasjoner, og avvisningen av alternative muligheter til det diskursive felt at det tildeles betydning til nodene. Elementene har i likhet med nodene ikke én betydning, men ved å settes i forbindelse med andre elementer kan de danne ækvivalenskjeder (Laclau & Mouffe, 2002). Hansen sier at jo større dislokasjon som oppstår i en diskurs der flere kjemper om meningsinnholdet, jo mer vekt vil ækvivalenslogikken dominere, og jo tommere vil nodene fremstå (Hansen, 2005). Nodene er derfor i utgangspunktet tomme tegn som kan innholds utfylles, og ethvert hegemonisk prosjekt må i praksis tømme en node for innhold for å gi den noe annet. Derfor må en analyse starte med å definere hva som inkluderes og ekskluderes i den artikulatoriske praksis, i motsetning til å starte med å definere noder. I en skriftlig presentasjon er det hensiktsmessig for leserens skyld å starte med å introdusere nodene, og det vil også jeg gjøre. Men analytisk starter jeg med å lete etter det som utelukkes, for dernest å definere momenter, hvordan disse forankres og hvilke ækvivalenser som fremstår, før jeg definerer noden. Dette understøttes også av Wagenaars mikro-sosiologiske¹³ utgangspunkt der praksis settes til fordel for de kategorier som praksisen inngår i. Dette betyr ikke at praksis og sosiale mønstre ikke skal analyseres som en sammenheng, men det gir en viktig

¹³ En studie som tar utgangspunkt i konkrete handlinger til individer har ifølge Calhoun [m.fl] et mikro-sosiologisk perspektiv (Calhoun, Gerteis, Moody, Pfaff, & Virk, 2012).

presisering i forhold til de analytiske steg som skal foretas i en oppgave som denne. I den metodiske gjennomgangen vil jeg vise hvordan jeg løser dette i praksis.

Antagonisme

Antagonisme er Diskursteoriens begrep for konflikt (Jørgensen & Phillips, 1999). Som vi har sett er hegemoni et prosjekt som forsøker å gjenopprette strukturen i betydningsmønstre. Antagonisme beskriver det forhold som oppstår innenfor en diskurs, eller en diskursorden, der man ikke lykkes i å gjenopprette entydigheten i diskurser hvor det er flere som sloss om betydningsinnholdet. Laclau og Mouffe sier at:

«Hvis sprog er et system av forskelle, ses antagonisme, når forskjellene svigter»
(Laclau & Mouffe, 2002, s. 79)

Antagonisme som begrep befinner seg således innenfor språkets grenser, og er egentlig kun en metafor som beskriver hullene, eller grensene, i mønstrene. Analytisk finner man antagonismer der hvor diskurser bryter med hverandre og man ikke kan enes om innholdet (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Dislokasjonen fortsetter og konsekvensen blir at det oppstår to forhold som ikke kan eksistere på samme tid. Dersom et hegemoniske prosjekt så ikke lykkes i å oppløse en av dem, vil det foreligge et antagonistisk forhold. Dislokasjoner er således en betingelse som må være til stede for at en antagonistisk relasjon skal oppstå, og at et hegemonisk prosjekt initieres.

Dette er roten til potensielle konflikter som kan oppstå rundt temaer som følger en planprosess slik som Kulturaksen. Wagenaar kan hjelpe oss med å løfte antagonisme begrepet litt opp fra Laclau og Mouffe analysetekniske fokus, og gjøre det mer forståelig i forhold til en planprosess. Wagenaar anser antagonisme som en konflikt som oppstår når to parter ikke har noe felles å samles om, og deres individuelle perspektiver ikke kan eksistere samtidig (jf. Wagenaar, 2011). Når det foreligger dislokasjoner er det naturlig for oss å trekke på andre diskurser som vi måtte stå i, for å sedimentere betydningsmønsteret (Laclau & Mouffe, 2002). Vi trekker på tidligere erfaringer, verdier, livssyn, eller andre sterke sosiale strukturer i interaksjonen med andre. Og derfor oppstår det ofte konflikt, fordi et møte mellom to mennesker er et møte mellom mønstrene de står i, og ikke et møte mellom de ord

de bruker. Selv om partene eksempelvis snakker om det samme geografiske området, eller bruker begrepet kultur, så fyller de dem med forskjellig innhold. Når det så skal gjøres noen reelle prioriteringer fra kommunens side, vil disse forskjellene komme frem gjennom nye artikuleringer, og dislokasjonen vil opprettholdes.

Ideologi

Noen diskursive mønstre som vi står i får lov til å bli mer stabile enn andre over tid, og er derfor mer krevende å påvirke. Slike mønstre klassifiserer Laclau og Mouffe som ideologier. (jf. Laclau & Mouffe, 2002) Det kan for eksempel være mønstre som omhandler offentlig planpraksis eller forholdet mellom nærings- og kulturliv. Vi har en tendens til å glemme at også disse mønstrene er av en midlertidig natur fordi vi har blitt så vant til dem at de skjuler alternative muligheter for oss. De fremstår som objektive, logiske, normale. Jørgensen og Phillips sier at ideologier er et slags avleiret resultat av tidligere politiske prosesser og kamper (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Tidligere erfaringer former vår oppfatning av prosesser her og nå. Vi trekker på dem når vi står overfor motsetninger. Derfor gir det mening når Wagenaar formaler forskeren til å spørre inn til tidligere erfaringer når man gjennomfører analyser (jf. Wagenaar, 2011). Dersom en planprosess eksempelvis oppfattes som en trussel på noens virksomhet, kan denne oppfattelsen være forankret i en tidligere konflikt med eksempelvis kommune eller lokale politikere. Men igjen er det viktig å se at diskurser hverken er objektive eller fastlåste. Det er snarere slik at vi blir så vant til dem at vi tar den for gitt. Ettersom den artikuleringer praksis aldri kan fikse betydning fullstendig, så kan heller ikke ideologier fikses fullstendig (Laclau & Mouffe, 2002).

Kultur som analytisk begrep

Selv om denne oppgaven tar sikte på å synliggjøre oppfatninger av kulturbegrepet, blir det nødvendig for meg å bruke begrepet i to deskriptive former i analysen. Jeg skiller mellom det jeg har valgt å kalle kultur i snever og bred forstand. Kultur i snever forstand skal forstås som kunst- og kultur uttrykk innenfor et tradisjonelt

perspektiv som inkluderer film, bilde, litteratur, musikk, skulptur- og performance kunst (Østerberg, 1993). Kultur i bred forstand skal forstås som alle former for sosiale prosesser som uttrykker noe om menneskets væremåte, egenskaper og ferdigheter (Eriksen & Eraker, 2010).

OPPSUMMERING AV TEORI

Jeg har nå plassert oppgaven innenfor et sosialkonstruktivistisk og postmodernistisk utgangspunkt, og introdusert Diskursteorien til Laclau og Mouffe. Diskursteorien gir en teoretisk inngang til en verden av sosial kompleksitet. Hvordan en planlegger forholder seg til denne kompleksiteten kan bli avgjørende for utfallet av en planprosess (Healey, 2007). I en tid hvor planleggeren i større grad er avhengig av et godt samspill med byens interessenter kan det derfor være nyttig å avdekke diskursiv kompleksitet.

I den teoretiske gjennomgangen er det gjort et forsøk på å vise hvordan det sosiale konstrueres av mennesker, men også hvordan mennesket påvirkes av det sosiale. Dette avgjør hvordan vi forholder oss til verden. Det ontologiske utgangspunktet og de teoretiske begrepene som er gjennomgått vil danne grunnlaget for utformingen av oppgavens metode og den videre analysen. I tillegg vil oppgavens nytteverdi for kommunens arbeid med oppfølgingsprosessen få fortrinn i enkelte av de valgene som er tatt.

I oppgavens analyse blir det trukket inn teori som ikke er redegjort for i dette teorikapitlet. Jeg har valgt å fokusere på den teori som danner grunnlaget for det videre forskningsdesign. Annen teori som trekkes inn i oppgavens analyse må ansees som forklarende, eller drøftende, i forhold til det jeg observerer i analysen.

Jeg vil nå redegjøre for oppgavens metodiske valg, og hvordan jeg kommer til å gjennomføre den todelte analysen. Jeg vil også presentere mitt empiriske materiale, og avslutter metodekapitlet med en diskusjon av sentral kritikk relatert til kvalitativ forskning, postmodernismen som ontologisk utgangspunkt, og diskursanalyse av kvalitative intervjuer.

METODISK TILNÆRMING

Anne Ryen sier at oppgavens formål og dens ontologiske utgangspunkt, gir føringer for valget av metoder (jf. Ryen, 2002). Videre må de valgte metoder, og analysen, synligjøres på en forståelig måte. Som forklart i innledningen tar oppgaven sikte på å belyse hvordan ulike meninger om kultur inngår i et samspill som kan få konsekvenser for den videre oppfølgingen av Kulturaksen. Formålet med oppgaven er å gi Kristiansand Kommune et utvidet kunnskapsgrunnlag i den videre oppfølgingen av Kulturaksen. Dette skal gjøres med en diskursanalyse som anvender Laclau og Mouffes diskursteori.

Jeg har valgt å utforme en metode som deler diskursanalysen i to:

1. Analyse del 1 tar for seg en diskursanalyse av åtte representasjoner om Kulturaksen gjennom et utdrag fra Kristiansand Kommunes Kulturstrategi, og kvalitative intervjudata fra syv aktører fra det geografiske området som inndras i planverket. Kommunens og aktørenes representasjoner sidestilles i denne analysen.

2. Analyse del 2 setter sammen de åtte diskursene i én diskursorden som jeg analyserer for å spore meningskamp om ulike tema. Her forsøker jeg å identifisere forskjeller og likheter mellom diskursene, samt potensielle konsekvenser av de meningsforskjeller som måtte forekomme. Jeg bruker Analyse del 1 aktivt i fortolkning og drøfting av resultatene i Analyse del 2. Jeg skiller her mellom kommunen og aktørene.

I dette kapitlet vil jeg starte med å presentere noen sentrale trekk ved kvalitativ forskning og dernest gjøre noen analysestrategiske refleksjoner over forholdet mellom poststrukturalismen, metode og metodologi. Dernest vil jeg vise hvordan jeg triangulerer i dette prosjektet. Etter dette presenterer jeg mitt empiriske utvalg og de metoder som er brukt i innhenting av empirien. Etter dette vil jeg presentere Diskursteorien som metode. Her vil jeg bruke to illustrasjoner som understøttes av en kortfattet forklaring. Illustrasjonene tjener som oppgavens begrepsavklaring. Til

slutt gir jeg en drøfting av sentral kritikk mot kvalitativ forskning, postmodernismen som ontologisk utgangspunkt, og diskursanalyse av kvalitative intervju. I overgangen til oppgavens analysekapittel gir jeg en gjennomgang av de praktiske steg jeg har foretatt i analysens første del. I overgangen til analysens andre del gir jeg likeledes en gjennomgang av de praktiske steg jeg har foretatt i Analyse del 2. Jeg opplever at en slik gjennomgang er nyttig for å forstå hvordan jeg har satt metoden til verks.

KVALITATIV FORSKNING

Diskursanalyse, og Diskursteorien, er fortolkende vitenskap som hører hjemme under den kvalitative forskning. Kvalitativ forskning fokuserer på ulike fenomener i verden gjennom fortolkende metoder (Ryen, 2002; Østbye et al., 2013). Der kvantitative metoder typisk utfører analyse av numeriske data for å forsøke å bekrefte noe i verden, bruker kvalitative metoder såkalte kvalitative data slik som tekster, bilder, video, observasjoner eller samtaler, for å gjøre noen generelle antakelser om et fenomen i verden (Ryen, 2002). Denne tilnærmingen til forskningsmetoder kalles for induktivt hypotesegenerende, og tar utgangspunkt i forskerens fortolkning av et fenomen. Norman Denzin og Yvonna Lincoln sier at Kvalitativ forskning over de siste hundre år har utviklet seg fra noen få ensidige perspektiver til et mangfold av ulike tilnærminger til virkeligheten (jf. Denzin & Lincoln, 2005). Disse perspektivene bygger noen felles teoretiske grunnsteiner, men skiller seg fra hverandre i sitt syn på hvordan man kan hente ut informasjon om virkeligheten. Postmodernister dekonstruerer tekster (Ryen, 2002, s. 69). Begrepet kommer opprinnelig fra Jacques Derrida og kan anvendes på tekster i postmodernismens brede tekstbegrep (Johnson, 2000). Jørgensen og Phillips forklarer at dekonstruksjon, i en diskursanalyse, vil si å bryte opp diskursen i små deler for å vise hvordan noe er konstruert, i dette tilfellet hvordan betydningsmønstre i diskursen konstrueres og forandres (jf. Jørgensen & Phillips, 1999, s. 61). Ved å dekonstruere en diskurs kan man vise at elementene som inngår i diskursen kunne ha vært koblet på andre måter.

Analysestrategiske refleksjoner

Esmark [m.fl] hevder at metode og metodologi ikke umiddelbart lar seg forene i sin tradisjonelle forstand med Poststrukturalismen (jf. Esmark, Bugge Laustsen, & Åkerstrøm Andersen, 2005). Metodologi kan beskrives som en forening av de teoretiske og praktiske aspekter som ulike vitenskapelige leire benytter seg av for å produsere kunnskap om noe (Ryen, 2002)¹⁴. Metode kan beskrives som mer konkrete retningslinjer for den faktiske analysen (Esmark et al., 2005). Likevel hevder de at man med poststrukturalismen kan se på metode og metodologi som sammensmeltet i noen overordnede analysestrategiske refleksjoner. Disse refleksjonene skal resultere i et samlet forskningsdesign som tjener oppgavens formål. Østbye [m.fl] hevder at et forskningsdesign er et helhetlig og gjennomarbeidet opplegg for gjennomføringen av et forskningsprosjekt (Østbye et al., 2013). Det beskriver en samlet plan for innsamling og bearbeidelse av datamateriale, gjennomføring av analyse og formidling av resultater. Forskningsdesignet skal forsøke å sikre et prosjekts validitet og reliabilitet på best mulig måte. Validitet handler om hvor godt teoretiske begreper henger med i overgangen fra teori til den faktiske analysen, mens reliabilitet handler om kvaliteten på innsamlingen, bearbeidelsen og analysen av data (Østbye et al., 2013). Den gode sammensmeltingen mellom teori og metode er det som gir forskningen høy validitet, men er også det som er så vanskelig å gjennomføre innenfor poststrukturalismen.

Oppgavens utgangspunkt får konsekvenser for forskningsdesignet. Det blir avgjørende å sette sammen en metode som kan produsere et analytisk resultat på en slik måte at oppgaven får nytteverdi overfor både aktørene og kommunen. Som vi har sett tar oppgaven sikte på å bistå Kristiansand Kommune ved å tilveiebringe et kunnskapsgrunnlag som gjør det lettere å foreta noen valg om den videre oppfølgingsprosessen knyttet til Kulturaksen. Derfor har jeg tatt et valg om å triangulere med materialer for å forsøke å likestille kommunen og aktørenes representasjoner av Kulturaksen. Som vi så i oppgavens innledning er planleggere avhengige av et felles meningsgrunnlag med interessentene rundt sentrale tema i forhold til planprosessen, dersom de skal lykkes med sine målsetninger. Jeg vil

¹⁴ Ryen forklarer at metodologi er en slags konkretisering av epistemologi. Epistemologi er en erkjennelsesteoretisk gren av filosofien, som handler om hvordan man kan tilnærme seg kunnskap (jf. Ryen, 2002).

derfor utføre en diskursanalyse med redskaper som kan brukes til å avdekke et slikt meningsgrunnlag. Som vi har sett i teorien er Laclau og Mouffes diskursteori velegnet til dette formålet.

Sidestillingen er videre et strategisk valg som skal bidra til at aktørene blir bevisste på sin posisjon i planprosessen. Underliggende for denne oppgaven har det vært et ønske om å skape et godt utgangspunkt som kommunen kan plukke opp for en videre prosess. Jeg har derfor holdt en løpende kontakt med alle respondentene gjennom hele dette forløpet, og har invitert de deltakende aktørene til en oppsummerende samling i løpet av sommeren 2015. Her skal oppgavens resultater fremlegges og diskuteres sammen med representanter fra Kristiansand Kommune.

Videre får det postmodernistiske utgangspunktet konsekvenser for oppgavens presentasjonsform. Jeg velger å fokusere på en visuell presentasjon av Diskursteoriens redskaper, og vil også bruke illustrasjoner for å fremvise resultater i Analyse del 1. Jeg opplever at dette bidrar til å gjøre oppgaven kommunikativ overfor planleggere og aktører som man ikke kan forvente har innsikt i diskursteoriens begreper. Jeg vil også spe på med en tekstlig gjennomgang av diskursenes viktigste trekk.

Den teoretiske gjennomgang får også en konsekvens i form av at analysemetoden vektlegger empiri over teoretiske refleksjoner. I oppgavens analysedeler drar jeg inn teori som brukes for å forklare og drøfte de resultater jeg ser, men teorien får aldri forrang for den diskursive praksis som foreligger i empirien. Jeg lar med andre ord teksten, og det som blir sagt, lede an.

TRIANGULERING

Triangulering beskriver en prosess der forskeren kombinerer ulike teoretiske eller metodiske tilnærminger for å belyse en problemstilling på best mulig måte (Østbye et al., 2013). Ordet kommer fra maritim virksomhet, der en navigatør bruker flere geografiske punkter for matematisk å regne ut posisjoner, avstander og retninger (Østbye et al., 2013). Triangulering med kvalitative metoder handler om å få bedre innsikt i, og forståelse for, det fenomenet som studeres (jf. Ryen, 2002). I denne oppgaven er formålet å undersøke meningsforskjeller mellom Kristiansand Kommune og kulturaktørene som opererer innenfor Kulturaksens geografiske område, for å kunne si noe om betydningen av disse forskjellene i forhold til den videre oppfølgingen av Kulturaksen. Jeg har valgt å utforme en todelt metode som bygger på Laclau og Mouffes diskursteorier. Jeg vil redegjøre for denne senere i kapittelet.

Videre har jeg valgt å triangulere med to forskjellige type materialer som diskursanalysen skal utføres på:

- Et tekstutdrag som omhandler Kulturaksen, fra planverket Kristiansand Kulturstrategi 2013-2023 (Kommune, 2013, s. 14-15).
- Syv kvalitative intervju med kulturaktører som har sitt daglige virke innenfor Kulturaksens geografiske område.

Dette er to forskjellige materialtyper som i mange tilfeller ikke kan forenes under de samme analytiske verktøy (jf. Østbye et al., 2013). Som vi har sett i den analytiske refleksjonen gir postmodernismen imidlertid et litt annerledes utgangspunkt for utformingen av metoder og det er i større grad opp til forskeren å lage et forskningsdesign som oppleves hensiktsmessig (jf. Ryen, 2002).

Jeg velger derfor å se på kommunens planverk, og intervjumaterialet som foreligger fra intervjuene med aktørene, som likestilte diskursive representasjoner av Kulturaksen. Slik kan man se for seg at det eksisterer X antall representasjoner av Kulturaksen, der X er antall interessenter som har sitt virke innenfor det geografiske området. Det er et premiss for utvalget av aktører at de selv anser sitt virke som kulturellt. Jeg opplever det både riktig, og spennende, å behandle intervjuene og

planverkene som likestilte representasjoner, der diskursene som inngår potensielt sett kan oppnå hegemoni over hverandre (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Det fjerner et typisk institusjonelt perspektiv¹⁵ og gjør at alle representasjonene bedre kan underlegges det samme analytiske verktøy. Intervjuene tar utgangspunkt i temaet Kulturaksen, og analysen leter i representasjonene etter ulike oppfattelser av kulturbegrepet. På samme måte leter jeg etter oppfattelser av kulturbegrepet i kommunens planverk. Slik vil jeg kunne si om det eksisterer meningsforskjeller om kultur som kan bidra til å skape utfordringer i oppfølgingen av Kulturaksen.

Ulempen ved å triangulere er at det krever mye tid med det empiriske materialet, noe som også har vært tilfellet i denne oppgaven. Videre kan det være vanskelig å sammenligne resultatene med andre lignende studier, og i mange tilfeller vil det aldri være mulig å duplisere en slik studie. Særlig i et postmodernistisk perspektiv er triangulering omdiskutert (jf. Ryen, 2002). Når virkeligheten ansees som konstruert, vil ingen mengde av ekstra perspektiver kunne bekrefte data, nettopp fordi ingen ting regnes som en fullstendig sannhet. Ryen mener likevel at triangulering kan brukes i et postmodernistisk perspektiv for å belyse sammensatte og særlig komplekse situasjoner (jf. Ryen, 2002). Som vi har sett i teorien er det nyttig å forsøke å fange opp diskursiv kompleksitet i forbindelse med planprosesser, og særlig diskursanalyser er godt egnet til dette formålet (jf. Healey, 2007; Wagenaar, 2011).

Jeg vil nå presentere mitt empiriske materiale. På tross av at materialet sidestilles i analysen, opplever jeg det hensiktsmessig å skille dem fra hverandre i denne presentasjonen. Dette fordi det er et særlig behov for å synliggjøre intervjusituasjonen og de valgene jeg har gjort for å skreddersy intervjumetoden til prosjektets formål. Jeg vil starte med å introdusere plandokumentene til Kristiansand kommune, og dernest redegjøre for intervjuet, samt presentere respondentene.

¹⁵ Jeg har inntrykk av at mange diskursanalyser tar et form for 'oss og dem' utgangspunkt i oppgaver som inkluderer offentlige institusjoner og allmenheten.

Plandokumenter

Ifølge Østbye [m.fl] kan et offentlig planverk forstås som en diskursiv praksis fordi det representerer virkeligheten på bestemte måter (jf. Østbye et al., 2013). I denne oppgaven skal plan teksten derfor sees i et samfunnsanalytisk perspektiv.

Dokumenter kan enten være vårt fokus i forskningen, eller de kan brukes som kilder og ressurser i vår forskning. I analysen vil jeg bruke dokumenter relatert til Kulturaksen som fokus (jf. Østbye et al., 2013), mens jeg i denne metodiske gjennomgangen bruker de to sidene i planverket som omtaler Kulturaksen som informerende ressurser for utforming av intervjuguide og utvalg av respondenter (Kommune, 2013, s. 14-15).

Til denne oppgavens analyse vil jeg benytte meg av tre plandokumenter fra Kristiansand Kommune. Disse plandokumentene er:

- ❖ Kristiansand Kulturstrategi for 2013-2013 (Kommune, 2013)
- ❖ Kristiansands Kommuneplan for 2011-2022 (Kristiansand Kommune, 2011)
- ❖ Regionplan Agder for 2010-2022 (Aust-Agder Fylkeskommune & Vest-Agder Fylkeskommune, 2010)

Jeg har valgt å gjøre en avgrensning til disse tre fordi Kulturstrategien, der vi finner de to sidene om Kulturaksen, oppgir de to øvrige plandokumenter som forankrende for de kulturpolitiske prioriteringene som fremsettes i strategien (Kommune, 2013, s. 4). De tre planverkene inngår således i en diskursiv relasjon til hverandre (jf. Laclau & Mouffe, 2002), hvor et utdrag fra Kulturstrategien kan studeres ved å hente understøttende tekst fra de øvrige planverk. Jeg har hentet ut planverkene fra Kristiansand Kommunes hjemmeside per 01.02.2015 (Kommune, 2015). Disse planverk er studert i sine elektroniske versjoner. 15.april 2015 lanserte Kristiansand Kommune imidlertid nye nettsider, under samme adresse, og Kulturstrategien er per 18.05.2015 ikke lagt ut som elektronisk dokument. Jeg har derfor valgt å legge de to aktuelle sidene om Kulturaksen som vedlegg til denne oppgaven (Se vedlegg nr. 1).

Kulturaksen som tema fyller to sider i Kristiansands Kulturstrategi for perioden 2013-2023 (Kommune, 2013, s. 14-15). De to sidene inneholder syv tema.

Disse temaene er:

1. Kulturaksen
2. Odderøya
3. Byrommet
4. Arrangementer og festivaler
5. Biblioteket
6. Arenautvikling og samlokalisering
7. Museumskvartalet

Kvalitative intervju

Intervjuet har blitt en sentral del av den kvalitative forskningen, og det finnes ifølge Ryen en rekke varianter som kan benyttes (Ryen, 2002). Det kvalitative intervjuet kan forstås som en samtale med hensikt, og ifølge Østbye [mf.l] regnes kvalitative intervjuer som særlig nyttige når formålet er å samle inn og analysere data knyttet til menneskers virkelighetsforståelse (Østbye et al., 2013). Østbye sier at intervjuet gjør det mulig å kartlegge sosiale prosesser og relasjoner. Det er nettopp dette som er av særlig betydning i anvendelsen av Diskursteorien. Gjennom intervjusituasjonen får forskeren direkte tilgang til respondentens begrepsapparat, hvilket gjør det mulig å se på intervjuet som diskursiv praksis der noe inkluderes og ekskluderes når respondenten taler. Ved å bruke lydopptak kan intervjuet dokumenteres som en representasjon som dernest kan analyseres (jf. Wagenaar, 2011). Det kan derfor også argumenteres for at det er helt nødvendig å gjennomføre et intervju dersom man ønsker å finne ut hva en aktør mener om noe, fordi det gjennom intervjuet skapes noe i verden, i dette tilfellet et lydopptak, som dernest kan analyseres.

Jeg har valgt å gjennomføre semi-strukturerte intervju. Det semi-strukturerte intervjuet følger et løst format der intervjueren forbereder enkelte hovedspørsmål som skal trekke respondenten inn på de temaene som forskeren vil belyse i sitt prosjekt (Ryen, 2002, s. 98-109). En av utfordringene ved det kvalitative intervjuet, er å finne et godt format som kan gi samtalen en naturlig flyt. Det kan være vanskelig å oppnå god flyt med tradisjonelle, positivistiske, metoder der intervjueren

styrer samtalen med en rekke konkrete spørsmål. Ryen gir derfor flere råd om hvordan forskeren kan sette sammen en intervjuguide som legger opp til at respondenten kan få styre store deler av samtalen. Ved å legge opp enkelte hovedtema, og forberede en variasjon av spørsmål, ord og lyder som skal bidra til å stimulere respondenten til å snakke, kan forskeren forsiktig dirigere samtalen. Disse oppfordringene kalles for prompts (Ryen, 2002). Wagenaar forstår prompts som en måte å stimulere respondenten til å gi konkrete eksempler på aktiviteter, følelser eller hendelser som kan hjelpe oss med å forstå hvordan diskursen henger sammen (jf. Wagenaar, 2011). Prompts i intervjusituasjonen fungerer på samme måte som de støttende planverkene gjør for analysen av kommunens diskurs. De gir nødvendig tilleggsmateriale som hjelper meg med å fortolke hvordan diskursen er forankret. Intervjuanalysen forholder seg derfor utelukkende til den samtalen som har funnet sted, mens planverket, som vi har sett, trekker på støttemateriell i form av to øvrige planverk som Kulturstrategien er forankret i. Jeg har derfor utformet en intervjuguide med tilhørende prompts (se vedlegg nr. 4).

Intervjuguide

Som nevnt i avsnittet om planverkene vil jeg bruke planverk om Kulturaksen som informerende ressurs i utformingen av intervjuguiden. Planverket om Kulturaksen inneholder syv tema som er relatert til fysiske områder, eksisterende virksomheter, eller spesifikke prosesser¹⁶. For at jeg skal forstå hvor kommunens meninger kan kollidere med aktørenes velger jeg å utforme mine intervju spørsmål etter de samme syv tema. På denne måten hviler intervjuet på noe faktisk, og jeg unngår å måtte utforme en intervjuguide etter noen egne kategorier som jeg finner på. Mitt formål med dette er å skaffe tilveie et empirisk materiale som i sitt format fremstår mest mulig lik kommunens representasjon. Ved å tilnærme meg intervjuguiden på denne måten kan jeg få et mest mulig jevnt utgangspunkt for å kunne sammenligne kommunens kulturforståelse med aktørenes. Ordlyden i intervjuguiden er utformet med formål om å få respondenten til å bruke egne frie beskrivelser av temaet. Her har det vært særlig viktig for meg å unngå ledende eller låste spørsmål (jf.

¹⁶ Her viser jeg til tidligere eller pågående prosesser som har utløst faktuelle hendelser som f.eks. festivaler i byen, eller politiske vedtak som har resultert i praktiske konsekvenser for byens virksomheter og aktører.

Wagenaar, 2011). Basert på Wagenaars råd for intervjuer har jeg også utviklet noen løse prompts til bruk underveis i samtalen.

Det kvalitative intervjuets Akhilles hel

Det kvalitative intervjuet er avhengig av tillit mellom intervjuene og respondentene (jf. Miller & Glassner, 2011; Ryen, 2002). Tillit i intervjuet handler om at respondenten er tilstrekkelig informert om hva prosjektet går ut på, at vedkommende forstår hva som skal skje med intervjudataene, og at han eller hun kan føle seg trygge på at det ikke viderefremmes informasjon som av ulike grunner kan kvalifisere som konfidensielt (Ryen, 2002). Jeg har derfor utformet et samtykkeskjema (se vedlegg nr. 2) og har meldt prosjektet inn til NSD-Personvernombudet for forskning (se vedlegg nr. 3) Videre har jeg holdt respondentene løpende informert om hva jeg har foretatt meg, og aktørene har blitt presentert med de sitatutdrag jeg vil bruke i analysen, samt hvilken sammenheng sitatene vil inngå i. Denne pågående informeringen har vært personlig viktig for meg. Det krever stor tillit å la en utenforstående gjøre en dekonstruksjon av et intervju. Dersom resultatene av denne undersøkelsen får innvirkning på oppfølgingsprosessen med Kulturaksen, er det særlig viktig at oppgaven har tilrettelagt for en god prosess videre. Dette er min personlige mening, delvis inspirert av Albert W. Dzur's bok 'Democratic Professionalism' (Dzur, 2008) og Bent Flyvbjergs 'Samfundsvidenskab som virker' (Flyvbjerg, 2009). Dette reflekterer de analysestrategiske refleksjonene. Det har resultert i at alle respondenter har blitt invitert til et møte i etterkant av prosjektet der resultatene skal presenteres og diskuteres sammen med kommunen. I retur har jeg bedt om at alle deltakere i prosjektet stiller med fullt navn. Som vi så i den analysestrategiske refleksjonen er jeg opptatt av at aktørene skal få et mer aktivt forhold til sin egen posisjon i prosessen knyttet til Kulturaksen.

Presentasjon av respondenter

Jeg har valgt å foreta et strategisk utvalg av respondenter som befinner seg innenfor det geografiske området som omtales i planverket om Kulturaksen¹⁷. Aktørene er alle tilknyttet virksomheter, eller sammensatte miljø, som er omtalt i planen. De representerer en variasjon av offentlige og private foretak, og de definerer alle seg selv som en kulturaktør¹⁸. Jeg har besluttet å hente inn én respondent for hver av de syv tema som planen omhandler. Videre har jeg valgt å fokusere mitt utvalg på respondenter som alle har en organisatorisk funksjon i den virksomheten, eller det miljøet, som de er tilknyttet. Alle de utvalgte respondentene arbeider fulltid innenfor sine respektive virksomheter, og til sammen utgjør aktivitetene som de er involvert i en betydelig del av byens kulturliv.

Det kunne ha vært aktuelt å velge fra et bredere spekter av respondenter, både fra flere type virksomheter og med mer varierte arbeidsbeskrivelser, for å få representert ytterpunktene av meninger om kultur. Jeg tror imidlertid at disse ytterpunktene er kjent for mange i byen¹⁹, og at utvalget er strategisk fornuftig. Ifølge Wagenaar er en av hensiktene med en fortolkende analyse at den skal bidra med ny kunnskap om noe som man kanskje har tatt for gitt, eller belyse et område som ikke tidligere har fått et særegent fokus (Wagenaar, 2011). Det er etter mitt skjønn interessant å se på hvilke forskjeller som kan eksistere mellom respondenter som det er rimelig å anta er involvert i flere samkoordinerte kulturprosjekter. Flere av de utvalgte respondentene arbeider innenfor virksomheter som fokuserer på billed, skulptur- og performance uttrykk. Jeg har valgt å la deres involvering med byens øvrige kulturliv, og det at de nevnes i planverket, gå foran for bransjevariasjon. Videre kunne det ha vært interessant å velge respondenter fra virksomheter som befinner seg innenfor aksen, men som ikke er representert i kommunens planverk. Jeg måtte dessverre gjøre en avgrensning på grunn av oppgavens omfang, og valgte derfor å fokusere på foretak som inngår i planverkets syv tema slik at jeg kunne representere denne ene gruppen av aktører tilstrekkelig.

I tillegg er det gjort et informantintervju med koordinator for Kulturaksen, Anne Lislevand. Lislevand jobber som planrådgiver for By- og Samfunnsenheten i

¹⁷ Her ser vi hvordan planverket brukes som en informerende ressurs (Østbye et al., 2013).

¹⁸ Informasjon fra intervjuene med respondentene.

¹⁹ Dette inntrykket ble også styrket gjennom intervjuene med aktørene.

Kristiansand Kommune. Denne informantsamtalen er utelukkende brukt til å utdype oppgavens tema og problemformulering. Lislevand har også godkjent informasjon i oppgaven som henviser til denne samtalen. Det er utformet en egen samtykkeavtale for samtalen (se vedlegg nr.5).

Jeg vil nå presentere respondentene.

❖ Randi Guri Jessen - Administrasjonssjef ved Sørlandets Kunstmuseum

(SKMU, 2015)

Randi Guri Jessen arbeider som administrasjonssjef ved Sørlandets Kunstmuseum som ligger i den nordre enden av Kulturaksen (SKMU, 2015). Fra SKMUs nettsider fremgår det at museet driver kunstfaglig virksomhet som blant annet omfatter forvaltning, utvikling, formidling og forskning på egen samling av kunst og kunsthåndverk. Gjennom deres funksjon som et regionalt kunstmuseum for Agder fylkene formidler de både norsk og internasjonal samtidskunst, kunsthåndverk og kunsthistorie gjennom utstillinger, vandreutstillinger, arrangementer, aktiviteter, foredrag, verksteder og pedagogiske prosjekter

❖ Cecilie Nissen - Daglig leder ved Kristiansand Kunsthall

(Wikipedia, 2015)

Cecilie Nissen arbeider som daglig leder ved Kristiansand Kunsthall som ligger i øverste etasje av byens bibliotek, og således befinner seg i den nordre enden av Kulturaksen (Kunsthallen, 2015). Fra Kunsthallens nettsider fremgår det at Christianssands Kunstforening helt siden 1881 har arbeidet for å øke forståelsen og interessen for kunst blant publikum gjennom utstillinger og formidling. Nettsiden opplyser videre at Kunstforeningen etablerte navnet 'Kristiansand Kunsthall' i 2012, og at Kunsthallens formål er å vise det fremste av samtidens billedkunstneriske uttrykk for et bredest mulig publikum.

❖ Bjørn Danielsen - Plansjef ved Kilden Teater- og Konserthus

(Kilden, 2015)

Bjørn Danielsen arbeider som plansjef ved Kilden Teater- og Konserthus som ligger ved den sørlige enden av Kulturaksen, på den vestlige kanten av Odderøya (Kilden, 2015). Fra Kildens nettsider fremgår det en ambisjon om å være hele Sørlandets kulturelle kraftsenter der det tilbys gode opplevelser for alle type mennesker, i alle type livssituasjoner. Disse opplevelsene skal oppnås gjennom et mangfoldig kulturtilbud, en akustikk i verdensklasse og en unik bygning som legger en spektakulær ramme rundt arrangementer.

❖ Kjetil Nordhus - Prosjektleder ved Sørnorsk kompetansesenter for musikk

(Forfattersentrum, 2015)

Kjetil Nordhus arbeider som prosjektleder ved Sørnorsk kompetansesenter for musikk som ligger i midten av Kulturaksen, vis a vis Agder Teater (SØRF, 2015). SØRF ble opprettet i 2004 som et kompetansesenter for musikk. På deres nettsider opplyser organisasjonen at de har fem hovedfunksjoner. De ønsker å være et bindeledd og en kontaktformidler, et utstillingsvindu og en informasjonskanal, en hjelper og rådgiver, en støttespiller og et talerør, og en initiativtager til prosjekter og tiltak.

❖ Agnes Repstad - Daglig leder ved Agder Kunstsenter

(Agder Kunstsenter, 2015)

Agnes Repstad arbeider som daglig leder ved Agder Kunstsenter som ligger i den nordlige enden av aksen, vis a vis Sørlandets Kunstmuseum (Agder Kunstsenter, 2015). Fra Kunstsenterets nettside fremgår det at senteret arbeider med kunstformidling, gallerivirksomhet, vandretstillinger, utsmykningsoppgaver, kommisjonssalg og kunstprosjekter. Videre oppgir nettsidene at det er rundt 150 kunstnere som er tilknyttet senteret.

❖ Anne Kristin Undlien - Biblioteksjef ved Kristiansand Bibliotek

(Kristiansand Bibliotek, 2015)

Anne Kristin Undlien arbeider som biblioteksjef ved Kristiansand Bibliotek som ligger i den nordlige enden av Kulturaksen, sammen med byens Torv og Domkirke (Kristiansand Bibliotek, 2015). Av bibliotekets nettsider fremgår det at biblioteket er landets femte største folkebibliotek og byens mest besøkte kulturinstitusjon. Ifølge nettsiden er deres slagord: «*Livets mange sider*», og biblioteket oppgir at deres virksomhet har tilbud for folk i alle aldre og livssituasjoner.

❖ Elisabeth Labdon - Innehaver av Vaktbua på Odderøya

(Odderøya.no, 2015)

Elisabeth Labdon er innehaver og daglig leder ved Vaktbua (Odderøya.no, 2015). Vaktbua ligger på Odderøya i den sørlige enden av Kulturaksen, og er en del av et samlokalisert miljø av kunstnere innenfor film, musikk, performance, bilde- og skulpturkunst. Vaktbua er et utested og en cafe, og av Vaktbuas nettsider fremgår det at cafeen tilbyr en god atmosfære, økologisk mat og drikke, og en variasjon av utstillinger og liveopptredener.

Etter å ha foretatt utvalget har jeg gjennomført syv kvalitative intervju med utgangspunkt i de forhold jeg har redegjort for tidligere i dette kapittel. Intervjuene har blitt tatt opp med mobiltelefon, og samtalens lengde varierer fra den korteste på tolv minutter til den lengste på tyve minutter.

Jeg vil nå presentere Diskursteorien som analytisk metode.

DISKURSTEORIEN SOM ANALYTISK METODE

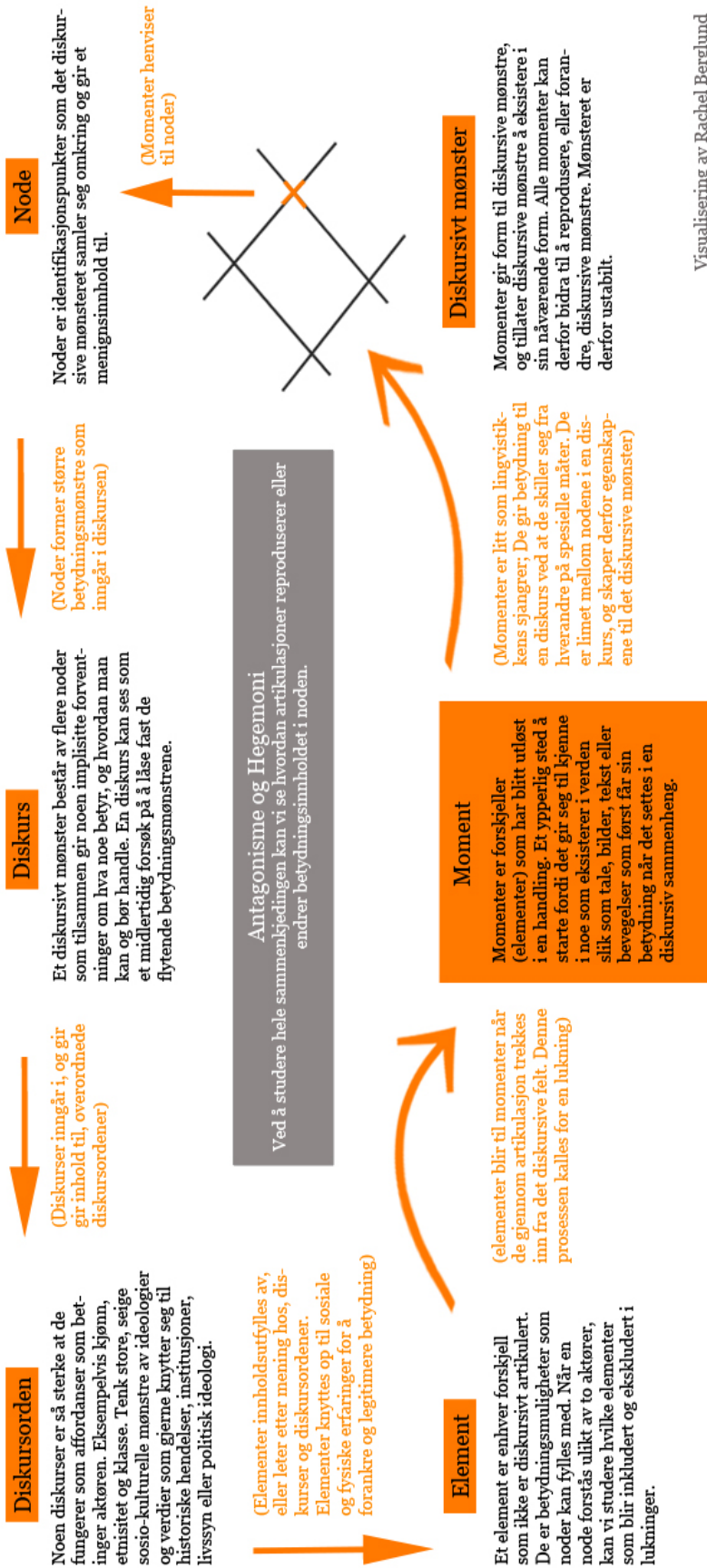
Diskursanalyse etter Laclau og Mouffe kan virke som et umulig prosjekt. Hvordan kan man analysere noe som på den ene siden hele tiden jobber mot å låse fast betydning, men som på den andre siden aldri klarer det fullstendig? Det er én ting at diskursive mønstre alltid er i bevegelse, men i tillegg må en analyse forholde seg til at diskurser også opererer innenfor de samme diskursordener der de smelter sammen, og skilles, i en uendelig prosess hvor det kjempes om betydning (jf. Hansen, 2005). Jeg har valgt å tenke på diskursanalysen som et slags frosset øyeblikksbilde av disse mønstrene. Den analytiske oppgaven blir å fremkalle dette øyeblikksbildet og forsøke å fortolke det som kommer til syne. Jeg vil derfor dele analysen i to. Analyse del 1 tar for seg åtte diskursanalyser av åtte representasjoner av Kulturaksen. Her vil jeg bruke Diskursteorien for å spore meninger om kultur. Her vil jeg behandle respondentenes og kommunens representasjoner med samme verktøy og etter de samme kriterier. Det er likevel slik at det er lettere å spore opp forklarende teori i forhold til kommunens diskurs, og derfor er denne analysen 1-2 sider lengre enn aktørenes. Analyse del 2 setter sammen disse åtte analysene i én diskursorden. Her bruker jeg Diskursteorien for å spore meningsforskjeller om kultur som kan få konsekvenser i forhold til oppfølgingen av Kulturaksen. Det betyr at jeg skifter fokus fra å se på meninger om kultur, til å se på hvordan disse ulike meningene inngår i en kamp om temaet Kulturaksen.

Som vi har sett i teorien er utgangspunktet for Laclau og Mouffes diskursteori at all artikulasjon er et forsøk på midlertidig å låse fast flytende betydningsmønstre som aldri lar seg stabilisere fullstendig (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 50). Jørgensen og Phillips sier at dette både er teoriens filosofiske grunnlag, men også dens analytiske motor. Jeg har forsøkt å operasjonalisere²⁰ dette i form av en sirkelmodell som jeg har kalt 'Ækvivalenskjeden'. Jeg tar utgangspunkt i denne modellen når jeg skal analysere diskursene. I tillegg har jeg laget en illustrasjon over analytiske begrep knyttet til analysen av diskursordenen. Sammen tjener disse to illustrasjonene som metodekapittelets begrepsavklarings over Diskursteorien. Jeg vil nå presentere disse.

²⁰ Operasjonalisering handler om overgangen fra teoretiske begreper til metoden som brukes i den empiriske undersøkelsen (Østbye et al., 2013).

Ækvivalenskjeden

(Dette er en visuell illustrasjon av hvordan noder i en diskurs blir innholdsutfyllt innen Diskursteorien. Diskurser er flytende betydningsmønstre som aldri fastslåses fullstendig, og sirkelen indikerer denne konfigurerende natur. Illustrasjonen viser begreper som er nyttige i analysearbeid. I analysen kan forskeren ta utgangspunkt i én av stegene og arbeide seg ut derfra, så lenge han eller hun går 'hele sirkelen'. Noden står alltid i forhold til noe større (som de former, og formes av), derfor må hele sirkelen med. Personlig foretrekker jeg å starte med momenter, da disse er noe faktuelle som eksisterer i verden uavhengig av deres betydning.)

Visualisering av Rachel Berglund

Figur nr 1. Ækvivalenskjeden. Illustrasjon laget av studenten

Diskursorden

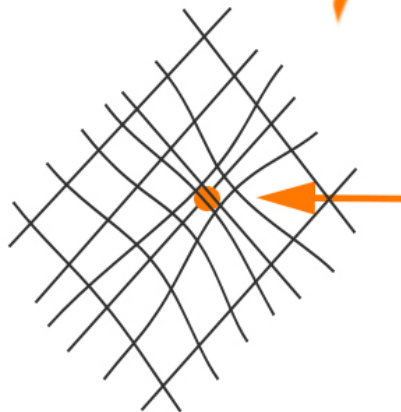
(Denne visualiseringen viser nyttige begreper til analysen av diskursordenen)

Diskurs

Gjennom artikulatorisk praksis kjedes elementer sammen i betydningsmønstre. Tilsammen utgjør mønstret en diskurs; en måte å forstå og snakke om verden på der noen ting fremstår mer sentrale enn andre. Noder kan forstås som slike identifikasjonspunkter som mønstret former seg omkring.

Analytiske begrep:

- * Ækvivalenskjede
- * Betydningsmønstre
- * Node

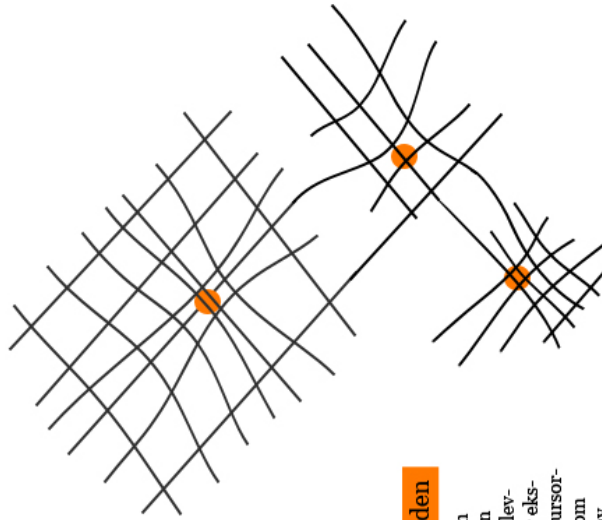

(Noder er som en knapp i en pute som stoffet bøyer seg mot. Når elementer fastlases som momenter i noder, bidrar de til å gi det diskursive mønstret sin unike formasjon)

Diskursorden

En diskursorden er en overordnet betydningsformasjon som består av flere diskurser. En diskursorden om Kulturaksen kan inneha flere diskurser, for eksempel kulturpolitikk, kulturopplevelse og kulturaktør. Disse kan igjen ha en eller flere noder, for eksempel stedstilørighet, politikk og funkkultur. Innenfor en diskursorden er det mulig å analysere hvor de ulike diskurser kjemper om meningsinnhold ved å se om de deler noder, og hvilken grad av dislokasjon som oppstår i kampen om nodens betydning. Videre kan man undersøke om det gjøres forsøk på hegemoniske intervensjoner, eller om et antagonistisk forhold er til stede.

- Analytiske begrep:
- * Dislokasjon
 - * Hegemoni
 - * Ækvivalens
 - * Antagonisme

Visualisering av Rachel Berglund

Figur nr. 2. Diskursorden. Illustrasjon laget av studenten

VESENTLIG KRITIKK

Jeg vil nå gi en kortfattet drøfting av sentral kritikk som rettes mot kvalitativ forskning, postmodernismen som ontologisk utgangspunkt, og diskursanalyse av kvalitative intervju.

Kvalitativ forskning og forskerens posisjon i diskursen

Jørgensen og Phillips sier at forskeren er underlagt en rekke objektive sannheter som det kan være vanskelig å distansere seg fra (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Dersom all språklig praksis inngår i diskurser, og det ikke er noen som står utenfor diskursen, så vil også forskeren selv stå i en rekke diskurser som påvirker det han eller hun ser. Dette setter forskeren i et dilemma. For dersom forskeren selv er farget av de mønstre han eller hun til enhver tid er en del av, hva er da poenget med å forske? Dette er en av grunnene til at fortolkende vitenskap blir kalt refleksiv, fordi fortolkningen alltid viser tilbake til forskeren. Ryen sier at et av formålene med kvalitativ forskning er nettopp å fortolke, i motsetning til bare å gjengi (jf. Ryen, 2002). Man trenger ikke en forsker til å gjengi et intervju eller en tekst. Hun hevder at en forsker nettopp må stå i diskursen for å kunne fortolke noe. Ved å kjenne til kulturelle koder og normer blir det lettere for forskeren å identifisere de betydningsmønstre som er i kraft. Det fremsettes ofte en påstand om at den kvalitative forskeren har en forutinntatt holdning til prosjektet som han eller hun arbeider med. Det er, etter postmodernismens ontologi, umulig å ikke ha et synspunkt på noe, ettersom et manglende synspunkt nettopp er et synspunkt på noe annet (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Howard Saul Becker er en av dem som anerkjenner denne forutinntattheten som et faktum i kvalitativ forskning (jf. Becker, 1967). I hans klassiske artikkel «Whose side are we on?» tar han et oppgjør med ideen om at det er mulig å ikke ha en forutinntatt holdning til et prosjekt. Han argumenterer for at enhver forsker må tilkjenne sitt utgangspunkt. Han sier videre at forskeren må presentere sitt prosjekt på en måte som gjør det mulig å teste de resultater som er representert.

Som en konsekvens av dette ønsker jeg redegjøre for mitt kjennskap til kulturlivet i Kristiansand. Jeg har erfaring med å etablere og drive frem kulturproduksjoner i Kristiansand. Jeg har bodd i Kristiansand i 20 år, og at jeg har en bakgrunn som dataspillsdesigner og gründer. Jeg har etablert et lite underholdningsselskap hvor vi arbeider med underholdning for barn og unge (AS, 2015). Selskapet har sittet i en inkubator i Kristiansand (Innoventus, 2015), og har fått tildelt midler fra både Innovasjon Norge (Norge, 2015) og Sørnorsk Filmsenter (Filmsenter, 2015). Dette er organisasjoner som begge har kontorer i Kristiansand. Jeg har arbeidet med innhenting av kapital til kulturproduksjoner, og har benyttet seg av tversektorielle finansieringsformer. Selskapet er nå i dvale, uten planer om videre drift. På bakgrunn av dette mener jeg at jeg har den nødvendige tilgang til feltet for å kunne fortolke diskursene for å finne meninger om kultur (jf. Ryen, 2002). Jeg mener også at det gjør meg i stand til å gi en nyansert oppsummering mot slutten av oppgaven. På den andre siden gjør det at jeg kan bli blind for noen områder (jf. Jørgensen & Phillips, 1999).

Postmodernismen og representasjonspraksisens dilemma

På grunn av forskerens posisjon i diskursen, er det nødvendig å erkjenne at forskeren ikke har et korrekt eller fullstendig bilde av verden (jf. Flyvbjerg, 2009; Wagenaar, 2011). Ingen har en privilegert plass utenfor diskursen. Fortolkning er, ifølge Flyvbjerg, kun et middel til å bli herre over noe, og enhver representasjon av virkeligheten er kun ett perspektiv ut av mange mulige (jf. Flyvbjerg, 2009). Det betyr at hverken mitt, eller kommunens, eller kulturaktørenes representasjon av Kulturaksen er mer sant eller riktig enn de andres²¹. Ryen støtter seg også til dette synet når hun hevder at postmodernismen, på grunn av dette, har en særlig utfordring i forhold til hvordan data skal analyseres og presenteres (jf. Ryen, 2002). Jeg oppfatter også dette som et mer kontroversielt tema i postmodernismen enn i andre paradigmer. Det må tydeliggjøres at alt som fremlegges må forstås som en tematisk representasjon produsert av forskeren (jf. Wagenaar, 2011).

²¹ Dette er enda en god grunn til å sidestille representasjonene av Kulturaksen i analysens første del. Jeg opplever det som filosofisk problematisk å skulle behandle dem forskjellig.

Diskursanalyse av kvalitative intervju og påvirkningen av intervjusituasjonen

Holstein og Gubrium argumenterer for at det er umulig å ikke påvirke en intervjusituasjon (jf. Holstein & Gubrium, 2011). De hevder at man ikke skal spørre om forskeren har påvirket intervjuet, men snarere på hvilke måter dette kan ha foregått. I et postmodernistisk perspektivet konstrueres virkeligheten gjennom felles sosial praksis, og det blir derfor også åpenbart at både respondent og intervjuer påvirkes av hverandre i intervjusituasjonen. I intervjuene har alle spørsmål fra intervjuguiden blitt brukt til å dirigere samtalen på en spesifikk måte, for å produsere et empirisk materiale som kan sammenlignes med kommunens planverk gjennom diskursanalytiske redskaper. Jeg har gjort mitt ytterste for å holde meg til intervjuguiden og de generelle prompts. Det er mulig at jeg likevel kan ha bidratt med egne kommentarer underveis og at dette kan ha påvirket samtalens retning. Jeg er likevel av den oppfatning at jeg ikke har påvirket intervjuet i en slik grad at dataene blir verdiløse. Respondenten trekker på et arsenal av tidligere hendelser og handlinger, og et intervju på under en halvtime vil neppe greie å endre på de sterke diskurser som aktøren trekker på.

Oppsummering av vesentlig kritikk

Diskursteorien er, etter min mening, et formidabelt verktøy for å hankses med kritikken. Den anerkjenner forskerens posisjon i diskursen, og kan videre avdekke en rekke ulike perspektiver uten å peke ut noen av disse som bedre eller mer riktige enn andre (jf. Wagenaar, 2011). Teorien kan brukes til å analysere hvordan alle ting i verden inngår i meningsdannelse, og jeg må innrømme at jeg har lyst til å sette et utropstegn her. Diskursteorien er i utgangspunktet en politisk teori, men dens anvendelighet er, etter mitt syn, nesten uten grenser. Enhver sosial struktur kan analyseres etter Laclau og Mouffes redskaper, og dermed er det ikke bare identitet, politikk eller konstruksjonen av nasjonalstater som redskapene egner seg for²².

²² Hansen forklarer at Diskursteorien gjerne brukes til nettopp disse tre (Hansen, 2005).

OPPSUMMERING AV METODE

I dette kapitlet har jeg redegjort for valg og vurderinger som er gjort i konstruksjonen av mitt forskningsdesign. Jeg har introdusert mitt empiriske materiale og redegjort for valg knyttet til utvalget.

Videre har jeg presentert de analytiske redskapene til Laclau og Mouffe gjennom to illustrasjoner som tjener som metodekapitlets begrepsavklaring over Diskursteorien. Jeg har avsluttet kapitlet ved å drøfte noe av den vesentligste kritikken som fremsettes mot kvalitativ forskning og det postmodernistiske utgangspunktet. Jeg har forsøkt å svare på kritikken ved å vise mitt eget utgangspunkt for tilnærmelsen til kultur, samt redegjøre for de grep jeg har tatt i forhold til representasjonspraksisens dilemma og intervjusituasjonen.

Jeg vil nå bevege meg over i oppgavens analyse. Jeg starter med Analyse del 1, hvor jeg først gir en gjennomgang av prosessen jeg har brukt. Dette gjør jeg for at leseren skal forstå hvordan jeg har satt metoden til verks. Jeg opplever at dette gjør det enklere å følge gangen i analysen.

Etter analysens første del vil jeg ta for meg Analyse del 2. Her vil jeg også starte med å gi en gjennomgang av prosessen jeg har brukt.

ANALYSE DEL 1

Jeg vil nå gjøre rede for den analytiske prosessen som jeg har brukt på både intervjusamtalene og kommunens planverk, før jeg fremviser de analytiske resultatene.

Analyse del 1 består av tre steg som er utført på hver samtale og tekstutdraget fra planverket:

- ❖ Utvalg av tekstutdrag fra samtalen eller de to sidene i planverket.
- ❖ Sortering av tekstutdragene i diskursmatrise
- ❖ Tekstlig oppsummering av aktøren eller kommunens diskurs

Jeg vil nå redegjøre for disse tre steg.

Steg 1 – Tekstutdrag fra samtalen

Prosessen starter med at jeg velger ut noen utdrag fra hvert intervju og fra planverket om Kulturaksen. Antall utdrag har variert fra syv til tretten for hver representasjon. Jeg kaller disse utdragene for momenter fordi de fastlåser elementer i diskursen. For hvert moment har jeg laget et eget arbeidsdokument der jeg bearbeider momentet.

Arbeidsdokumentene har følgende struktur:

- Utdrag fra samtalen
- Identifisering av det som utelates
- Identifisering av lukninger
- Teoretisering om forankring og legitimering
- Søk etter støttende utdrag som kan underbygge antakelsen om at jeg har funnet et moment. Disse har jeg lett i den øvrige samtalen for aktøren, og i det øvrige planverket for kommunen.
- Identifisering av elementer
- Revisjon av lukning
- Oppsummering og plassering av tekstutdrag under midlertidig arbeidsnode

Jeg velger å ikke legge disse arbeidsdokumentene som vedlegg på grunn av mengde og fordi de inneholder sensitiv informasjon. Det er produsert 80 arbeidsdokumenter, og dokumentene som relaterer til intervjuene inneholder store deler av samtalen. En synliggjøring av disse vil bli et brudd på avtalen med respondentene og vil mest sannsynlig forverre et mulig samarbeid i fremtiden (jf. Ryen, 2002).

Steg 2 – Sortering av tekstutdragene i matrise

Etter å ha funnet momentene har jeg satt disse inn i en diskursmatrise ved å bruke følgende spørsmål:

- Hva skal kultur brukes til i dette momentet?
- Hvordan forankres og legitimeres denne bruken?
- Er det andre momenter som viser til det samme?
- Hvilke elementer inngår i disse momentene?
- Hvem refereres til som kulturaktør?
- Hva refererer kultur til?
- Hva er kultur?

Gjennom denne prosessen har jeg sortert alle momenter inn i noder. Etter hvert har det dukket opp grupperinger av momenter som viser til de samme forholdene. Slik blir det, gjennom matrisen, tydelig hvordan noen noder får mer oppmerksomhet av respondenten, eller i planverket, enn andre.

Matrisen er utformet slik:

Hva er kultur?	Hva refererer kultur til?	Hvem refereres til som en Kulturaktør?	Hvordan skal kultur brukes?	Hvordan forankres og legitimeres kulturbruken?	Hvilke momenter viser til dette?	Hvile elementer inngår i momentene?
Beskrivelse	Node	Interpellering	Beskrivelse	Diskurser og ideologier	Momenter	Elementer
Beskrivelse	Node	Interpellering	Beskrivelse	Diskurser og ideologier	Momenter	Elementer

Figur nr.3. Diskursmatrisen. Illustrasjon laget av studenten

Ved å avlese matrisen vannrett kan svarene studeres som en samlet logikk som viser oss hvordan en node skal forstås. De vannrette linjer utgjør således en ækvivalenskjede. Jeg presenterer totalt åtte matriser etter dette formatet, én for hver aktør og én for planverket av Kulturaksen (Se vedlegg nr. 6-13).

Steg 3 – Identifisering av aktørens diskurs

Etter å ha fullført diskursmatrisene har jeg gjort en tekstlig oppsummering av det jeg mener er diskursens viktigste trekk. Oppsummeringen følger denne strukturen:

- Diskursens navn og formasjon.
- Diskursens noder og elementer. Her trekker jeg frem diskursens noder og de elementene som er mest fremtredende. Jeg bruker sitater til å eksemplifisere utvalget.
- Diskursens forankring og legitimering. Her trekker jeg frem en blanding av fysiske og sosiale forhold som står sentralt i diskursen. Jeg bruker sitater til å eksemplifisere utvalget. Jeg ser blant annet etter hva slags materielle, historiske, organisatoriske og økonomiske faktorer som kan være knyttet til diskursen (jf. Mommaas, 2004).
- Oppsummering. Jeg kan nå gjøre noen antakelser om hva aktøren eller kommunen mener med kultur, hvordan kultur skal brukes i forhold til Kulturaksen og hva som er den viktigste forankringen for disse meningene.

Denne oppsummeringen er ikke av en analyse-teknisk art, og det er her nytteverdien for oppgaven får forrang for det teoretiske. Jeg vil likevel gi enkelte tekniske eksempler underveis for å vise hvordan Diskursteoriens redskaper fungerer. Arbeidet med analysen har vært en iterativ prosess²³. Jeg har gått mye frem og tilbake med innholdet i diskursmatrisene inntil sammenkjedingen følte riktig. Jeg vil igjen poengtere at det arbeidet som her er gjort må regnes som min fortolkning av samtaler og planverk, og det er mulig at noen andre vil kunne fortolke empirien annerledes, særlig dersom det brukes andre analytiske verktøy (jf. Ryen, 2002).

Alle sitater fra intervjuene, og den analytiske sammenhengen de inngår i, er godkjent av respondenten.

Jeg vil nå presentere de åtte diskursene. Fordi oppgavens fokus er å fremvise meningsforskjeller har jeg valgt å bruke betegnelsene 'Aktør 1-7' på. Dette er ikke for å skjule hvem respondenten er men snarere for å minne leseren om oppgavens fokus. Jeg vil fortsatt sitere med navn.

²³ I en iterativ prosess går man flere runder med datainnsamling, analyse og teori for å bearbeide materialet (Ryen, 2002).

AKTØR NR.1 – SAMFUNNSMANDATDISKURSEN

- En oppsummering av diskursen

Aktørens kulturdiskurs velger jeg å kalle Samfunnsmandatdiskursen. Se vedlegg nr.6 for å se diskursmatrisen som jeg har analysert frem ved hjelp av sirkelmodellen og arbeidsspørsmålene fra steg 1 og steg 2 i metoden. Jeg vil nå diskutere det jeg mener er diskursens viktigste trekk. Dette er på ingen måte en utfyllende beskrivelse, og jeg berører kun det som blir vesentlig for analysens andre del. Den fulle diskursen kan studeres via diskursmatrisen i vedlegg nr.6.

Diskursens noder og elementer

Diskursens noder er *kulturmandat*, *kulturpolitikk* og *kulturaktør*. Elementene *bransjeavhengighet* og *faglighet* dukket opp gjentatte ganger i flere av tekstutdragene, og det kan late til at det er disse elementene som er sentrale i dannelsen av diskursen. Sammen med andre elementer inngår de i ækvivalenskjeder som forteller oss hvordan nodene skal forstås. Som vi så i teorien er ækvivalenskjeden en rekke argumenter som kjedes sammen og kommer til syne gjennom artikuleringer (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Diskursmatrisen viser de komplette kjedene som bygger hver node, og ved å studere kjedene kan vi se hvordan diskursen får sin formasjon.

Jeg vil nå gi et sitat for å eksemplifisere hvordan elementene *faglighet* og *bransjeavhengighet* blir til et momenter i noden *kulturaktør*.

«En kunstner som har en utstilling enten i Kunsthallen eller her, er jo en person som har en kunstutdannelse- eller tilsvarende, og som har viet sitt liv til det å leve av kunsten.» - Jessen. Tekstutdrag M3

I dette eksemplet gjøres det en kobling mellom det å ha en utdannelse, og et fulltidsvirke innenfor en bestemt bransje, med det å være en kunstner. Som vi så i teorien blir elementer fastlåste ved at artikuleringen utelukker meningsalternativer (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Respondenten kunne ha valgt å si at en profesjonell kunstner er en person med særlig kreativ evne, en som oppnådd økonomisk suksess med kunsten, eller en som er kjent i kunstmiljøer utenfor Kristiansand. I stedet

velger respondenten å fiksere betydningen på fagligheten til kunstneren. På denne måten gir artikulasjonen, gjennom lukningen av momentet, en forståelse av hva som ligger i det å være en kunstner. Dersom man fjerner disse elementene fra noden, vil både noden og diskursen, endre karakter. Dersom en annen person eksempelvis forstår en kunstner som noe alle kan være uavhengig av utdanning, vil det overstående momentet kunne endre denne oppfattelsen, eller det vil kunne oppstå et antagonistisk forhold. Dette skjer i så fall fordi de to parter ikke trekker på de samme elementene når de innholdsutfyller noden.

Videre ser vi at respondenten velger å bruke ordet kunstner. Det er rimelig å anta at årsaken er at respondenten arbeider på et kunstmuseum. Det er likevel ikke uten betydning at det er denne forståelsen for kulturutøvelsen som inngår i lukningen. I diskursmatrisen er bransjeavhengigheten til stede i nesten alle momentene. Ved å referere til kunstnerutdannelsen ser vi at respondenten interPELLerer seg selv som en kulturaktør, fordi kultur knyttes mot faglighet og respondenten forstår faglighet som det å arbeide fulltid med både kunstnere og kunsten. Respondenten setter seg selv i relasjon til aktører innen, kunst, litteratur, film og musikk. Profesjonens forståelse er slik knyttet til kulturelle uttrykk i en snever forstand og respondenten refererer entydig til kulturaktører innen denne forståelsen (jf. Eriksen & Eraker, 2010; Østerberg, 1993).

Diskursens forankring og legitimering

I denne diskursen skal kultur primært brukes for kulturens egen skyld. Formålet er å oppfylle et overordnet samfunnsansvar som dreier seg om ivaretagelse av en felles arv og et yrke som kan produsere nye historiske uttrykk over samfunnet. Dette ser vi et eksempel på her:

«Man må ta det samfunnsansvar man har som en kulturaktør veldig alvorlig. Og det synes jeg de [navngitt aktør] gjør.» - Jessen. Tekstutdrag M6

Det er uklart hvordan dette skal foregå i praksis. Hver gang en konkret praksis skal forklares, vektlegges elementer som har et særlig fokus på samfunnsansvaret til de som defineres som profesjonelle aktører, og det forankres i de aktiviteter som disse driver med. Nesten alle momentene i diskursen dreiser seg mot et overordnet ansvar knyttet til virksomhetens historiske verdi, og dette ansvaret er noe de profesjonelle

påtar seg. Samfunnsansvaret tydeliggjøres ytterligere gjennom enkelte utsagn hvor den praktiske dimensjonen av arbeidet med kultur dreier seg mot politikere og allmenheten. Dette ser vi et eksempel på her hvor respondenten blir bedt om å fortelle om Kulturaksen:

«De politiske prosessene går jo i fire års forløp, og det er avhengig av at det er noen politikere som har det som sin baby. [...] Hvis ikke det er noen som synes det er viktig så vil det forsvinne. Så det er noe med at alle har et ansvar for å holde ideen ved like.» - Jessen. Tekstutdrag M8

I dette momentet inngår elementer som *felles ansvar*, *politikk* og *ildsjeler* i noden *kulturpolitikk*. Om vi ser dette i sammenheng med resten av nodens ækvivalenskjeder blir det tydelig at det å tilrettelegge for kultur primært er et politisk ansvar. Dette ser vi videre i følgende støtteeksempel:

«[...] at man har den herre aksetenkningen i bakhodet hele tiden og ikke gir slipp på den. Og at man holder tanken og ideen hele tiden som noe man snakker om. For hvis man slutter å snakke om den så blir det ikke noe. Også når man snakker om en politisk prosess.» - Jessen. Støttelukning M8

I denne støttelukningen oppfatter vi at respondenten først snakker generelt om det å holde et konsept ved like, og dernest knytter konseptet samtalen handler om, her Kulturaksen, opp mot en politisk prosess. Respondenten kunne ha valgt å koble vedlikeholdet av Kulturaksen med egen og andre kulturaktørers aktive innsats, eller med bidrag fra næringslivet. I stedet fikseres betydningen på politikk. Sagt med andre ord anser respondenten Kulturaksen som et politisk konsept, og et politisk prosjekt. Sett i sammenheng med den øvrige diskursen forstår vi at respondenten legitimerer dette synet med at kultur er et samfunnsoppdrag som kulturaktører tar seg av, mens politikere tar seg av tilretteleggingen for kultur. Dette todelte synet reproduseres gjennom flere artikulasjoner der byutvikling som oppgave oppløses som en mulighet, ved at respondenten skiller mellom politisk virksomhet og oppgavene til virksomheten som respondenten representerer. Respondenten gjenoppretter således entydigheten av noden *kulturpolitikk*.

Kulturforståelsen

Respondentens kulturforståelse er tredelt. Kartleggingen av diskursens noder lar oss forstå hva respondenten mener når hun snakker om kultur i ulike sammenhenger. Basert på den øvrige gjennomgangen, og ved å studere diskursmatrisen, ser vi hvordan diskursens mønster tar form og ækvivalenskjedene kommer til syne. Kultur er et spesifikt innhold i en virksomhet og et håndverk som kan utøves. Kultur settes både i forbindelse med andre aktører i samme bransje, og med innholdet i virksomhetene som aktørene er tilknyttet. Videre låser respondenten fast betydningen av det å være en kulturaktør, gjennom en spesifikk profesjonsbeskrivelse. Til slutt ser vi hvordan respondenten ser på egen kulturvirksomhet i forhold til politikken. Hun legitimerer således kulturforståelsen som noe objektivt og naturlig, ved å interpellere sin egen posisjon opp mot det diskursive felt der politikerne, med sine oppgaver, befinner seg.

Forståelsen av kulturbegrepet forankres gjennom sin tilknytning til en profesjonsbeskrivelse der kulturutøveren har et faglig forankret fulltidsyrke som vedkommende har viet sitt liv til i samfunnets tjeneste. Samfunnsmandatet brukes i legitimeringen av kulturforståelsen, og dette mandatet tydeliggjøres særlig i skillet mellom hva som forstås som en kulturbeskjeftigelse og hva som er en politisk beskjeftigelse. Det settes aldri spørsmålsteget ved dette mandatet, og samfunnsmandatet fremstår slik som en objektiv sannhet i seg selv. Som vi så i teorien er det noen mønstre som blir helt naturlige for oss, på tross av at de er sosialt konstruerte (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Dette skillet mellom kulturaktivitet og politisk aktivitet er et slikt mønster som fremstår som helt naturlig i diskursen

AKTØR NR.2 – KVALITETSDISKURSEN

- En oppsummering av diskursen

Aktørens kulturdiskurs velger jeg å kalle håndverksdiskursen. Se vedlegg nr.7 for å se diskursmatrisen som jeg har analysert frem ved hjelp av sirkelmodellen og arbeidsspørsmålene fra steg 1 og steg 2 i metoden. Jeg vil nå diskutere det jeg mener er diskursens viktigste trekk. Dette er på ingen måte en utfyllende beskrivelse, og jeg berører kun det som blir vesentlig for analysens andre del. Den fulle diskursen kan studeres via diskursmatrisen i vedlegg nr.7.

Diskursens noder og elementer

Diskursens noder er *kulturaktør*, *kulturmandat*, *kulturopplevelse* og *kulturpolitikk*. Elementene *bransjeuavhengig* og *profesjonalitet* dukker opp i flere av tekstutdragene, og det kan late til at det er disse elementene som er sentrale i dannelsen av diskursen.

Jeg vil nå gi et sitat for å eksemplifisere hvordan elementene *bransjeuavhengig* og *profesjonalitet* blir til momenter i noden *kulturaktør*.

*«Jeg vil jo si at de kulturinstitusjonene som ligger i denne Kulturaksen er profesjonelle institusjoner, [Respondenten navngir virksomheter] Og så har du restauranter selvfølgelig. Det vil jeg jo si er en del av både handel og kultur. [...]
Det er jo det at de er profesjonelle, det er det de kan gjøre.»*

–Nissen. Tekstutdrag M3

Elementene blir fastlåst ved at navngitte virksomheter oppgis som profesjonelle institusjoner. Videre kobles profesjonalitet opp mot det håndverk som utøves innenfor disse virksomhetene. Dette indikerer en bred kulturforståelse (jf. Eriksen & Eraker, 2010; Østerberg, 1993). Respondenten kunne ha valgt å eksemplifisere kulturinstitusjoner med for eksempel det å ha en tilknytning til statlige ordninger. I stedet velger hun å fastlåse betydningen til det å være en profesjonell utøver av et håndverk, uavhengig av bransje. Det ser vi et eksempel på i denne støttelukningen:

«Jeg tenker på sånne som har et veldig bevisst forhold til det de holder på med. De lager seg en profil og jobber ganske sånn målretta. [...] De er tydelige, slik som vaktbua som har tatt en ganske viktig posisjon i byen her, gjennom det de gjør.» - Nissen. Støttelukning M3

Ved å trekke inn formålene bak aktivitetene som utøvere holder på med, ser vi at respondenten fokuserer sin forståelse av det å være en kulturaktør, på den profesjonelle holdning som aktøren utviser. Fokuset i diskursen ligger imidlertid på selve profesjonsutøvelsen av noe. Det å være profesjonell dreier seg om det å gjøre noe til sitt hoved virke. Dette ser vi i den gjentakende henvisning til kommersielle aktører som ikke driver innen en tradisjonell kunstvirksomhet. Aktører innen for eksempel restaurantbransjen og motebransjen trekkes frem som kulturaktører gjennom deres tilknytning til et virke som de har viet sitt liv til, og hvis virksomhet bidrar til å gi besøkende en særegen opplevelse. Slik oppløses muligheten for at respondenten utelukkende knytter håndverksforståelsen eksempelvis til billedkunst og musikk, og bransje-uavhengighet står igjen. Å være en kulturaktør bestemmes derved av individets profesjonalitet og hengivelse til yrket. Dersom man har valgt å vie sitt liv til noe, så er man en kulturaktør. En kulturvirksomhet er derfor en hvilken som helst virksomhet som tilbyr noe særegent som besøkende ikke kan finne noe annet sted. Dette ser vi blant annet her:

«De [restauranter] er en interessant del av handelsaksen her. Hvis man hadde hatt noen flere spesialbutikker, altså som ikke var kjedebutikker, Så hadde det også, i mine øyne, begynt å ligne mer på et kulturliv enn bare ren handel da.» -Nissen.

Tekstutdrag M4

Det forstås implisitt at et høyt nivå er noe som regnes som faglig høyt blant likesinnede. Den som ikke har det som anerkjennes som et høyt nivå av respondenten, kan derfor heller ikke være en profesjonell kulturutøver.

Diskursens forankring og legitimering

I denne diskursen skal kultur primært brukes til å gi mennesker noen opplevelser som på en eller annen måte skiller seg fra det vanlige. Kultur som begrep forankres i kvaliteten på det som utføres, uavhengig av hvem som utfører det. Dette ser vi et eksempel på her:

«Den [navngitt restaurant] er vel noe av det mest sånn spissa kultur uttrykket vi har i hele byen. Så det vil jeg helt klart regne som kultur eller kunst.» - Nissen.

Støttelukning M4

Men hvis vi nå ser på følgende utdrag forstår vi at kultur som opplevelse også dreier seg om å stille spørsmål om samfunnet:

«Vi skal drive litt folkeopplysning rett og slett, altså hva er samtidskunst? [...] Vi mener jo at samtidskunsten er veldig relevant i forhold til det som skjer i samfunnet.» – Nissen. Tekstutdrag M1

I dette utdraget ser vi at samfunnskunst knyttes opp mot folkeopplysning, og vi får inntrykk av at det kan handle om en form for samfunnsdebatt, eller det som Miles omtaler som et brudd i det hverdagslige (M. Miles, 2005). Ifølge Malcolm Miles er kunst noe som skal bryte med normen, noe som ikke følger samfunnets planer eller rutiner. Det er dette bruddet som tilbyr en samfunnskommentar, og som får mennesker til å stoppe opp og tenke over hvordan vi organiserer våre liv og vårt samfunn. Det er rimelig å anta at respondenten her skiller mellom kunst som finkultur og kultur i bred forstand, særlig om vi ser utdraget i sammenheng med de første sitater i denne oppsummeringen. Likevel gjøres det en sammenblanding som indikerer at kultur og kunst i praksis blir to sider av samme sak for respondenten. Dermed kan kultur ikke kun oppfattes som et brudd med samfunnets normer. Legitimeringen av kulturforståelsen ligger således i det håndverk som utføres. M4 bidrar også til å interpellere respondenten i rollen som kulturaktør, ettersom respondenten selv arbeider fulltid med å fremme virksomhetens spesialer.

Kulturforståelsen

Respondentens kulturforståelse er tredelt. Kultur er et håndverk som kan utøves, et innhold i en virksomhet, og et stimuli som gir gode opplevelser. Det er likevel en overvekt av momenter som peker på kultur forstått som et håndverk, og forståelsen forankres gjennom sin tilknytning til navngitte aktører innen ulike bransjer som ifølge respondenten er kulturaktører som utviser profesjonalitet. Profesjonaliseringen av virksomheten blir videre legitimerende for kulturforståelsen.

AKTØR NR.3 – ORGANISASJONSDISKURSEN

- En oppsummering av diskursen

Aktørens kulturdiskurs velger jeg å kalle Organisasjonsdiskursen. Se vedlegg nr.8 for å se diskursmatrisen som jeg har analysert frem ved hjelp av sirkelmodellen og arbeidsspørsmålene fra steg 1 og steg 2 i metoden. Jeg vil nå diskutere det jeg mener er diskursens viktigste trekk. Dette er på ingen måte en utfyllende beskrivelse, og jeg berører kun det som blir vesentlig for analysens andre del. Den fulle diskursen kan studeres via diskursmatrisen i vedlegg nr.8.

Diskursens noder og elementer

Diskursens noder er *kulturproduksjon*, *kulturopplevelse*, *kulturpolitikk* og *kulturens natur*. I denne diskursen var det mange elementer som gikk igjen i flere av tekstutdragene, og det var vanskelig å sortere ut nodene. Basert på hele diskursen er det min oppfatning at elementene *kvalitet* og *synergier* dukket opp flest ganger i tekstutdragene, og det kan late til at det er disse elementene som er sentrale i dannelsen av diskursen.

Jeg vil nå gi et sitat for å eksemplifisere hvordan elementene *kvalitet* og *synergier* blir til momenter i noden *kulturproduksjon*.

«Vi sender live fra våre scener, fra orkesteret stort sett, til sykehjem i distriktet. Og på et høyt teknisk nivå. Og det er ikke sånn streaming, det er [navngitt aktør] og det er kilden TV. Så innenfor våre rekker har vi hatt store synergier.» -Danielsen.

Tekstutdrag M5

Gjennom utdraget kobler respondenten institusjonens egne produksjoner med navngitte aktører og publiseringsformer. Disse settes opp mot en alternativ form for tjeneste som brukes for å eksemplifisere hva virksomhetens produksjoner ikke skal sammenlignes med. På denne måten utelukker respondenten i dette tilfellet alternative former for publisering som står i kontrast til diskursens totalitet (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). Kulturproduksjon handler således om kvaliteten på produksjonen og respondenten bruker navngitte aktører som et bevis. Slik forstår vi hva *kvalitet* betyr når det settes opp mot noe som ekskluderes. Kvalitet ækvivalerer med de navngitte aktørene og det navngitte prosjektet. Det som går igjen for flere av

momentene i diskursen at de dreier seg mot den organisatoriske strukturen innad i respondentens virksomhet, og hva virksomheten får til på egen hånd. I utdraget ser vi også hvordan *synergier* blir til et moment, fordi gode strukturelle rammevilkår for kulturproduksjoner leder til samarbeid med dyktige aktører.

Diskursens forankring og legitimering

I denne diskursen brukes kultur som begrep primært i forbindelse med produksjoner som kan løfte frem virksomheten som respondenten er tilknyttet. Dette legitimeres med et overordnet formål om å generere synergieffekter for byen. Forankringen for denne forståelsen ligger delvis i et internt organisatorisk fokus gjennom noden *kulturproduksjon*, og delvis i et eksternt markedsorientert fokus gjennom noden *kulturopplevelse*. Disse nodene er jevnt over sterkest representert, og jeg har kun valgt å separere dem på grunn av en årsakssammenheng mellom dem som gjør det organisatoriske fokus til legitimerende for det økonomiske. Det koster å holde høy kvalitet den organisatoriske rammen, og derfor må virksomheten også tenke økonomisk.

Den interne forankringen for kulturforståelsen finner vi i diskursens fokus på hvilke enheter som befinner seg innenfor den virksomheten som respondenten er tilknyttet, og videre hva disse enhetene gjør til i felleskap. Dette ser vi for eksempel i dette tekstutdraget:

«[...] vi har egen prosjektleder og egen administrasjon, innenfor huset. Vi bruker vår samla kompetanse, med orkester, teater, lys og litt sånt, og lager noen nye uttrykk.» -Danielsen. Støttelukning M5

Intern administrasjon og selvstyre fremstår som særlig viktig, noe som ifølge Mommaas er et velkjent trekk ved kulturklynger (jf. Mommaas, 2004). Det kan virke som om diskursen dreier seg mer om den organisatoriske profilen, enn om det som produseres. Det ser vi et eksempel på her:

«Jeg tenker på en kulturell infrastruktur. Den er viktigere enn aksene.» Danielsen. Tekstutdrag M10

Her brukes organiseringen av kulturlivet som et argument for hva som skal måles som viktig når det gjelder kultursatsning i sentrum. Det som produseres får sin kvalitet gjennom strukturen som omgir det.

Den eksterne forankringen fokuserer på kvalitetsproduktet kultur som noe som skal bidra til å skape synergieffekter i byen. En av disse synergieffektene handler om et bedre samarbeid med næringslivet, og dreier seg således om økonomiske argumenter (jf. Lorentzen, 2009). Dette ser vi blant annet i følgende moment som inngår i noden *kulturopplevelse*:

«Det er kultur i vid forstand som også næringslivet må forholde seg til. Kultur i vid forstand handler om opplevelsesøkonomi.» -Danielsen. Tekstutdrag M2

Dette teksteksemplet inneholder elementer som *Markedstrender*, *fornyelse* og *opplevelser* som gjennom ækvivalens med hverandre indikerer hvordan noden skal forstås.

Diskursen trekker dermed både på organisatoriske og økonomiske argumenter for å forankre sin forståelse av kultur som et produkt som kan markedsføres og oppleves. Men den sterkeste av disse er ifølge analysen den organisatoriske, som står som et premiss for å kunne levere gode produkter som skal sikre gunstige synergieffekter for blant annet byens næringsliv, dersom man får til et godt samarbeid mellom kultur og næring. Kulturforståelsen blir legitimert gjennom en statlig satsning som bekrefter for respondenten at kultur i seg selv har en høy verdi som et produkt, og denne verdien er enda høyere dersom det står en velorganisert virksomhet bak produksjonen.

Kulturforståelsen

Respondentens kulturforståelse er todelt. Kultur er et produkt og i et ymse tilfelle en udefinerbar essens. Kultur settes hovedsakelig i forbindelse med ulike produksjonsformer og strukturelle rammevilkår som muliggjør høy kvalitet. Dette forankres i et organisatorisk og et markedsorientert fokus, som videre legitimeres med opplevelsesøkonomiske argumenter. Produktforståelsen gjennomsyrrer diskursen, og denne knyttes gjentakende ganger opp mot det organisatoriske som muliggjør skapelsen av produktet i alle dets varianter. Tanken om at gode produkter avhenger av god kulturell infrastruktur, fremstår som en objektiv sannhet for respondenten. I en konkret prioriteringssak er det sannsynlig at denne respondenten ikke vil støtte en offentlig prioritering av virksomheter, aktører eller prosjekter som ikke er tilknyttet et godt organisert administrativt personale.

AKTØR NR.4 – SYNERGIDISKURSEN

- En oppsummering av diskursen

Aktørens kulturdiskurs velger jeg å kalle synergidiskursen. Se vedlegg nr.9 for å se diskursmatrisen som jeg har analysert frem ved hjelp av sirkelmodellen og arbeidsspørsmålene fra steg 1 og steg 2 i metoden. Jeg vil nå diskutere det jeg mener er diskursens viktigste trekk. Dette er på ingen måte en utfyllende beskrivelse, og jeg berører kun det som blir vesentlig for analysens andre del. Den fulle diskursen kan studeres via diskursmatrisen i vedlegg nr.9.

Diskursens noder og elementer

Diskursens noder er *kulturarena*, *kulturpolitikk*, *kulturaktør* og *kulturproduksjon*. Basert på hele diskursen er det min oppfatning at elementene *møteplass* og *synergier* dukket opp flest ganger i tekstutdragene, og det kan late til at det er disse elementene som er sentrale i dannelsen av diskursen.

Jeg vil nå gi et sitat for å eksemplifisere hvordan elementene *møteplass* og *synergier* blir til momenter i noden *kulturarena*.

«Jeg tror dersom du hadde hatt en møteplass der ute, det hadde åpna opp øya [Odderøya] litt for andre også.» -Nordhus. Tekstutdrag M6

Gjennom utdraget kobler respondenten det å skape et rom for å møtes, med det å få til et bredere felleskap. Respondenten kunne ha valgt å si at en møteplass hadde gitt flere investeringer på Odderøya, eller at det hadde forbedret det faglige felleskapet. I stedet velger han å fokusere på at møteplasser åpner opp for noe mer. Slik forstår vi hva slags synergier det handler om i dette tilfellet, og dermed hva respondenten mener med en kulturarena. En kulturarena er en møteplass med en større hensikt. Gjennom støttelukninger kan vi se hva denne hensikten dreier seg om. For eksempel gjennom:

«Altså en plass hvor folk kunne gå, uten at de hadde noe med hverandre å gjøre. Og det kunne være en naturlig plass for de som jobber der å treffe hverandre, og treffe andre. Og gjerne i businessarealer.» -Nordhus. Støttelukning M6

Gjennom denne støttelukningen kobles elementene *utadrettet virksomhet*, *sosialt*, *businessarena* og *felleskap* til noden *kulturarena*, og sammen peker de på en forståelse av kultur som noe som er helt avhengig av samarbeid mellom aktører.

Diskursens forankring og legitimering

I denne diskursen brukes kultur som begrep primært i forbindelse med den stemning som skapes gjennom en kulturarena. Gjennom artikuleringer knyttes kultur opp mot respondentens egen virksomhet og hans erfaringer. Dette ser vi et eksempel på her:

«Kristiansand har en lang tradisjon for kulturevents og festivaler. Kristiansand var kanskje i mange år en ledende by på festivaler.» -Nordhus. Tekstutdrag M10

Her bruker respondenten historiske hendelser for å vise hva samarbeid har resultert i tidligere. Vi ser her hvordan respondenten eksemplifiserer kultur med produksjon av en spesifikk type opplevelse, men respondenten gir gjentatte ganger eksempler som strekker langt bredere enn kultur i snever forstand (jf. Eriksen & Eraker, 2010; Østerberg, 1993). Jeg tolker respondenten slik at kulturarenaer skal forstås som et lim mellom byens mange aktører og prosesser. Vi får også et inntrykk av at respondenten bruker promotering av byen som et argument for å satse på tiltak som kan muliggjøre en realisering av slike events igjen i fremtiden. Respondenten argumenterer videre for at kulturbaserte kompetansesentre er utrustet til å skape de arenaene som kan realisere dette. Slik interPELLerer aktøren seg selv og sin virksomhet til en koordinerende funksjon i byens kulturliv. Denne forståelsen for kompetansesentrenes oppgave blir tydelig i denne støttelukningen:

«Det er ikke vår jobb å lage festivaler. Vi skal styrke de som skal lage festival. Det er ikke vår jobb å booke konserter for folk, men vi skal styrke deres muligheter til å booke selv ved å by på kompetanse og by på nettverk.» -Nordhus. Støttelukning M10

Måten respondenten kobler egen virksomhet sammen med byens tradisjon for kulturevents og et overordnet formål om synergier, peker på den legitimering som ligger bakenfor kulturforståelsen. Det er både en historisk og sosial forankring for diskursen (jf. Mommaas, 2004).

Kulturforståelsen

Respondentens kulturforståelse er tredelt. Kartleggingen av diskursens noder lar oss forstå hva respondenten mener når han snakker om kultur i ulike sammenhenger. Kultur er opplevelser innenfor et bredt felt, det er et politisk stimuli, og det er et karaktertrekk. Disse tre er tett forbundet med funksjonene til virksomheten som respondenten er tilknyttet, og kulturforståelsen er tydelig forankret i tidligere erfaringer som har lyktes. Gode arenaer resulterer i et godt samarbeidsklima, som gir gode produksjoner, høye besøkstall og økt stedsattraktivitet for byens sentrum. Disse forankringene viser gjentatte ganger til konkrete bygninger, i nærområdet der respondenten arbeider, som inngår i et konfliktbilde mellom kulturutøvere og byens politikere. Respondenten anser enkelte bygninger i nærområdet som kulturbygg gjennom den betydning bygningene har hatt for produksjonen av arrangementer i byen tidligere. Diskursen forankres i historiske hendelser, materielle bygninger, og respondentens personlige erfaringer, og potensielle synergieffekter blir slik legitimerende for en satsning på kompetansesentrene i byen.

AKTØR NR.5 – LIVSKVALITETSDISKURSEN

- En oppsummering av diskursen

Aktørens kulturdiskurs velger jeg å kalle livskvalitetsdiskursen. Se vedlegg nr.10 for å se diskursmatrisen som jeg har analysert frem ved hjelp av sirkelmodellen og arbeidsspørsmålene fra steg 1 og steg 2 i metoden. Jeg vil nå diskutere det jeg mener er diskursens viktigste trekk. Dette er på ingen måte en utfyllende beskrivelse, og jeg berører kun det som blir vesentlig for analysens andre del. Den fulle diskursen kan studeres via diskursmatrisen i vedlegg nr.10.

Diskursens noder og elementer

Diskursens noder er *kulturopplevelse*, *kulturkompetanse* og *kulturpolitikk*. Elementene *opplevelser* og *samarbeid* går igjen i samtlige tekstutdrag, og det kan late til at det er disse elementene som er sentrale i dannelsen av diskursen.

Jeg vil nå gi et sitat for å eksemplifisere hvordan elementene *opplevelser* og *samarbeid* blir til momenter i noden *kulturopplevelse*.

«Vi har jo veldig god kontakt med alle kulturinstitusjonene på tvers her i Kristiansand. Det synes jeg er både viktig og verdifullt. Jeg tror det skaper en dynamikk som gir noen andre resultater som publikum får oppleve.» -Repstad.

Tekstutdrag M8

Elementene blir her til momenter ved at respondenten vektlegger kontakt mellom kulturinstitusjoner som utslagsgivende for en dynamikk som kommer publikum til gode. Vi forstår at en kulturopplevelse for det første er noe som retter seg mot publikum og gir dem noe spesielt, og for det andre er noe som blir til gjennom samarbeid. Kultur handler om opplevelser, men det som gjør disse til opplevelser av en særlig kulturell art, er at de skapes gjennom et faglig samarbeid.

Diskursens forankring og legitimering

Denne diskursen forankrer seg delvis i kompetanse og faglige nettverk, og delvis i menneskets behov for livskvalitet. Kultur kan brukes til å forme generelle

stedskvaliteter som inngår i forbrukerens identitetsdannelsesprosess. Jeg sier 'forbrukeren' fordi denne diskursen minner om en opplevelsesbasert tilnærming til livskvalitet, der forbruk av opplevelser inngår i menneskets identitetsdannelsesprosess (jf. S. Miles, 2010). Hvis vi ser på diskursmatrisen er det tydelig at noden *kulturkompetanse* får mye fokus i diskursen. Gjennom ækvivalenskjedene ser vi at kulturkompetanse fremstår som avgjørende for at kunstnermiljøet skal være i stand til å produsere gode opplevelser. Dette ser vi et eksempel på her:

«Kristiansand kommune opprettet kompetansesentrene. Det var helt essensielt for å skape et kunstnermiljø [...]» -Repstad. Tekstutdrag M3

I dette tekstutdraget settes kunstnermiljøet i et avhengighetsforhold til kompetansesentrene. Videre eksemplifiserer respondenten hva dette forholdet går ut på:

«Vi har mange andre drifts- og samfunnsoppgaver, ut over å vise utstillinger. Vi formidler kunnskap om kunstnere i regionen, drifter utsmykkingsordningen, har ansvar for drift av prosjektrom og X-huset, drifter atelierer og gjestekunstnerordningen og gjøre flere ting. Vi har mange oppgaver som er usynlige».-Repstad. Støttelukning M3

Ved å eksemplifisere med en rekke konkrete oppgaver forstår vi hva respondenten tenker på som et bidrag fra kompetansesentre til kunstnermiljøet, og det blir slik tydelig hvordan *kulturkompetanse* som node får sin betydning som et stimuli for kunstnermiljøet. Som vi så i tekstutdrag M8, er det tydelig at kompetanse kjedes sammen med opplevelser. Faglig kompetanse og felleskap er nødvendig for å skape et godt kunstnermiljø som kan produsere disse opplevelsene i Kristiansand. Gjennom flere utdrag forstår vi videre hva som er formålet med disse opplevelsene. I tekstutdraget under ser vi hvordan elementene *overraskelser*, *byrom* og *bevissthet* fastlåses til noden *kulturopplevelse*, gjennom en henvisning til det fysiske byrom:

«Mitt ønske er at det skal gi dem noen andre opplevelser, noen uventede opplevelser. At de skal legge merke til steder i byen som de ikke la merke til før men som de går forbi hver dag men ikke tenker på.» -Repstad. Tekstutdrag M6

Det kan se ut som om at opplevelser i denne diskursen i likhet med Håndverksdiskursen trekker på ideen om at kulturopplevelser skal tilby et brudd med det hverdagslige (M. Miles, 2005). Byrommet og byens historie ser videre ut til å ha en særlig betydning for respondenten. Det kan late til at respondentens

forståelse av kulturens funksjon er tett forbundet med både egne erfaringer og en dypereliggende demokratisk ideologi. Dette ser vi i følgende tekstutdrag:

«En by uten et bibliotek er ikke en by [...] Biblioteket er hjertet for en by, der man kan komme som barn og finne bøker. Og at det er gratis for alle, det skiller ikke mellom noen.» -Repstad. Tekstutdrag M5

I dette tekstutdraget ser vi en forankring til et helt konkret bygg som det er rimelig å anta at har en sterk betydning for respondenten. Bygningen representerer noe mer enn en bygning ved at den settes i sammenheng med byens iboende demokratiske essens. Dette minner om en form for pluralistisk erkjennelse der samfunnet skal ha rom for alle på tross av de vesensforskjeller som finnes blant mennesker (jf. Wagenaar, 2011). Respondenten kunne ha valgt å si at en by uten et bibliotek mangler et litterært sentrum, men i stedet velger hun å knytte diskursen til den personlige opplevelsen som biblioteket kan tilby til mennesker av alle slag. Biblioteket er et sted hvor grenser vaskes ut og man kan komme som man er, for å få noe i sitt liv. Det skal stimulere kulturell bredde og kulturdemokrati (jf. Mommaas, 2004). Livskvalitet, gjennom kultur, blir således legitimerende for diskursen.

Kulturforståelsen

Respondentens kulturforståelse er todelt. Kultur er en opplevelse og et stimuli. Kultur settes primært i forbindelse med opplevelser, kompetanse, og en sjelden gang med politikk. Kultur er en opplevelse som får en særlig kvalitet dersom det produseres av kompetente mennesker som har et solid støtteapparat. Støtteapparatet består av brede nettverk med profesjonelle aktører som arbeider på fulltid med organiseringen av kulturlivet. Dette arbeidet løfter frem aktørenes muligheter til å produsere særlig gode opplevelser for innbyggeren, som gjennom dette får sitt liv beriket. Det ligger implisitt i diskursen at det å absorbere kultur, i alle dens former, gir noe til livet. Dette forklares aldri ytterligere, men gjennom flere tekstutdrag som utelukker andre muligheter dreier respondenten betydningen mot denne forståelsen. At kultur produserer livskvalitet blir således en objektiv sannhet for respondenten (jf. Laclau & Mouffe, 2002).

AKTØR NR.6 – RAMMEVILKÅRSDISKURSEN

- En oppsummering av diskursen

Aktørens kulturdiskurs velger jeg å kalle Rammevilkårsdiskursen. Se vedlegg nr.11 for å se diskursmatrisen som jeg har analysert frem ved hjelp av sirkelmodellen og arbeidsspørsmålene fra steg 1 og steg 2 i metoden. Jeg vil nå diskutere det jeg mener er diskursens viktigste trekk. Dette er på ingen måte en utfyllende beskrivelse, og jeg berører kun det som blir vesentlig for analysens andre del. Den fulle diskursen kan studeres via diskursmatrisen i vedlegg nr.11.

Diskursens noder og elementer

Diskursens noder er *kulturpolitikk*, *kulturaktivitet*, *kulturproduksjon* og *kulturarena*. Elementene *samarbeid*, *kunstens kår* og *aktivitet* dukket opp gjentatte ganger i flere av tekstutdragene, og det kan late til at det er disse elementene som er sentrale i dannelsen av diskursen.

Jeg vil nå gi et sitat for å eksemplifisere hvordan elementet *kunstens kår* blir til et moment i noden *kulturpolitikk*.

«Jeg tenker at Odderøya er kvalitet, i forhold til strukturelle rammebetingelser for Kristiansand. At folk kan få et studio for en rimelig penge, for å jobbe med noe så viktig som kunst.» -Undlien. Tekstutdrag M9

I dette utdraget ser vi hvordan rammevilkårene for kunstnere får betydning for byen. Kulturpolitikk handler således om å tilrettelegge for de rammer som kunstnere trenger. Videre ser vi at kvalitet i forhold til rammevilkår kobles opp mot et helt konkret eksempel. Slik forstår vi at respondenten mener at de strukturelle rammene som tilbys på Odderøya er det som kan istandsette kunstnere til å bidra til byens kulturliv. Denne type forbindelse mellom konkrete eksempler på hvordan kunstnere har det i Kristiansand og det å få til noe langs kulturaksen, finner vi i mange av diskursens momenter. Dette minner om det Mommaas omtaler som en entreprenør lignende tilnærming til kultur, der man ser for seg en bredere og mer integrerende kulturpolitikk som har potensiale til å stimulere frem flere alternative og innovative

kulturprosjekter (jf. Mommaas, 2004). Formålet i denne tilnærmingen er å stable på beina et bærekraftig alternativ til de klassiske kunst- og kulturinstitusjoner.

Diskursens forankring og legitimering

I denne diskursen skal kultur primært brukes til å skape liv og røre langs Kulturaksen. Formålet er å øke aktivitetsnivået i sentrum, for å sikre et fremtidig aktivt byliv i sentrum. Dette kan realiseres ved å gi gode vilkår for kulturutøvere, fordi gode vilkår tilrettelegger for gode samarbeid og flere kulturaktiviteter.

I følgende tekstutdrag ser vi et eksempel på hvordan elementene *samarbeid* og *aktivitet* blir til momenter i noden *kulturpolitikk*.

«Det er riktig at man må tenke nært og lite før man tenker større. Kunne ikke [navngitte aktører] gjøre noe sammen for å markere dette området i forhold til kulturnatta?» -Undlien. Tekstutdrag M5

I dette tekstutdraget ser vi hvordan samarbeid blir til et moment ved at respondenten fremhever det å gjøre noe sammen som noe som bør prioriteres. Slik forstår vi at kulturaksens innhold avhenger av et godt samarbeidsklima blant kulturutøvere. Dersom vi ser på resten av elementene som inngår i noden *kulturpolitikk* ser vi at det her handler om aktivitet forstått først og fremst som aktivitet blant kulturprodusenter. Dette ser vi et eksempel på i dette tekstutdraget:

«I en kultur akse må det skje kulturvirksomhet alle steder langs aksen. Og det gjør det jo på Odderøya. Det som skjer på Odderøya har en veldig kvalitet i seg selv, uten at de beveger seg inn noe annet sted i aksen. Det de får gjort der er hoved bidraget.» -Undlien. Tekstutdrag M11

Det er tydelig at aktivitet refererer til det kulturutøverne foretar seg, og at dette skal bidra til noe i et større bilde. Videre kobles dette opp mot det å være et hoved bidrag. Slik ser vi at respondenten ser på aktivitet, utført av kunstnere som lever under gode rammebetingelser, som en nødvendighet for å lykkes med aktivitet langs aksen. Og det er derfor at både M5 og M11 er sortert inn under noden *kulturpolitikk*. Denne forståelsen legitimeres gjennom et ønske om at byen skal kunne tilby noe for alle. Dette ser vi et eksempel på her i støttelukningen for tekstutdrag M11:

«At du møter kunst og kultur i hele arenaen. Og jeg ønsker for min institusjon også at vi blir flinkere til å bruke byrommet. Vi må alle være der folk er. Det handler om å fjerne skillene.» –Undlien. Støttelukning M11

Her er det tydelig at kultur i forhold til innbyggere og besøkende, handler om å tilby opplevelser som skal gjøre at alle deltar mer i det som skjer i sentrum.

Kulturforståelsen

Respondentens kulturforståelse er tredelt. Kultur er et stimuli, en aktivitet og en opplevelse. Kultur settes i forbindelse med en variasjon av konkrete aktiviteter som til sammen skal stimulere frem Kulturaksen. Gjennom et høynet aktivitetsnivå skal innbyggerne få mulighet til å delta mer, og slik kan byen sikre seg at bylivet i sentrum blir bevart i konkurransen med blant annet kjøpesentre i utkanten av byen. Kultur blir også sett på som det kulturaktører produserer, og som den opplevelse det gir til innbyggerne.

Kultur forstås som et viktig bidrag til vekst i sentrum. For at kultur skal lykkes med å stimulere til et økt aktivitetsnivå, er det nødvendig å ha et godt samarbeid mellom kulturaktører i byen fordi det vil løfte aktivitetsnivået jevnt over. For at både de konkrete opplevelsene som tilbys skal være kvalitetsmessige gode, og at kultursamarbeidet skal bli fruktbart, er det avgjørende å ha gode strukturelle rammebetingelser for aktører og virksomheter. Uten gode rammevilkår blir det hverken mye kultur, eller kvalitetskultur. Rammevilkårene, eksemplifisert med gode arbeidsvilkår, forstås som en logisk sannhet (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Uten gode arbeidsvilkår, vil det ikke bli produsert mye kultur, og det som produseres vil mest sannsynlig ha en lav kvalitet. Dette kan virke logisk men som vi har sett i teorien glemmer vi ofte at enhver diskurs er midlertidig (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Det betyr at dersom andre aktører, eller politikere, artikulere kunstneres rammevilkår i en sammenheng som nedprioriterer eksempelvis trygge leieforhold til fordel for like konkurransevilkår i gågaten Markens, så kan dette potensielt skape et antagonistisk forhold mellom dem og respondenten. Et alternativ er at andres artikuleringer klarer å overtale respondenten, men jeg anser ikke dette som sannsynlig ettersom viktigheten av gode rammevilkår utgjør en objektiv sannhet for respondenten.

AKTØR NR.7 – BOHEMDISKURSEN

- En oppsummering av diskursen

Aktørens kulturdiskurs velger jeg å kalle Bohemdiskursen. Se vedlegg nr.12 for å se diskursmatrisen som jeg har analysert frem ved hjelp av sirkelmodellen og arbeidsspørsmålene fra steg 1 og steg 2 i metoden. Jeg vil nå diskutere det jeg mener er diskursens viktigste trekk. Dette er på ingen måte en utfyllende beskrivelse, og jeg berører kun det som blir vesentlig for analysens andre del. Den fulle diskursen kan studeres via diskursmatrisen i vedlegg nr.12.

Diskursens noder og elementer

Diskursens noder er *kulturaktør*, *kulturpolitikk* og *kulturinstitusjon*. Elementene *bransjeuavhengig* og *sosialt liv* dukket opp gjentatte ganger i flere av tekstutdragene, og det kan late til at det er disse elementene som er sentrale i dannelsen av diskursen.

Jeg vil nå gi et sitat for å eksemplifisere hvordan elementet *bransjeuavhengig*, blir til et moment i noden *kulturpolitikk*:

«Odderøya er en kulturattraksjon fordi den har så mye, rekreasjon med natur og friluftsliv, historie med militærrområde, og en plass man kan gå for å treffe en kunstner eller en forfatter på veien, og så Vest-Agder museet.» -Labdon. Tekstutdrag M9

Respondenten kunne ha valgt å fokusere på at Odderøya var en attraksjon gjennom kvaliteten på produksjonene som finner sted på øya, eller hun kunne ha fokusert på Kilden som også ligger på Odderøya. I stedet velger hun å eksemplifisere en kulturattraksjon med en variasjon av innhold, aktiviteter og mennesker. Slik forstår vi at det å være en kulturell institusjon langs aksene ikke er koblet til én spesifikk bransje, eller en bestemt type innhold eller aktivitet. Denne bransjeuavhengigheten bekreftes ytterligere i følgende tekstutdrag fra noden *kulturinstitusjon*:

«Kilden er en kulturinstitusjon, Odderøya er også en kulturinstitusjon. Men jeg tenker på en institusjon som et hus, eller et sted. Litt sånn utvidet begrep. En person kan jo også være en institusjon.» - Labdon. Tekstutdrag M10

I dette utdraget ser vi hvordan kultur knyttes til en stedseffekt som i utgangspunktet kan skapes av hvem som helst, hvor som helst. Som vi skal se i den videre gjennomgangen er denne atmosfæren avhengig av at politikere beskytter Odderøya fra markedskrefter som kan forandre denne atmosfæren. Det er derfor M9 er sortert inn under noden *kulturpolitikk*.

Diskursens forankring og legitimering

I denne diskursen skal kultur primært brukes for å trekke til seg folk og skape et sosialt felleskap. Formålet er å skape en atmosfære som bidrar til livskvalitet gjennom en variasjon av produksjonsformer. Kulturaktører er dem som skaper denne atmosfæren. I følgende teksteksempel ser vi hva respondenten mener med kulturproduksjon:

«En kulturproduksjon kan være forskjellige ting. En utstilling, en konsert, det at man arbeider for å vise noe [...]» -Labdon. Tekstutdrag M8

Vi forstår at kultur dreier seg om det håndverk som utøves. Hvis vi ser dette i sammenheng med de andre sitatene fremvist i denne oppsummeringen, forstår vi at en kulturaktør ikke er betinget til kultur i begrepets snevre forstand (jf. Eriksen & Eraker, 2010; Østerberg, 1993). Videre kan vi se at hensikten med utøvelsen av kulturhåndverket dreier seg om å skape en spesifikk atmosfære. Dette skjer ved at respondenten dreier samtalen mot et økonomisk tema for å forklare hva som kan ødelegge en slik atmosfære. I teksteksempelet under ser vi hvordan elementene *markedskrefter* og *fraflytting* blir til momenter i noden *kulturpolitikk*:

«Det som råder er penger, og det å kunne få inn penger og øke handelsstanden. Det å putte masse penger på noe, og så skal det plutselig bli et tivoli eller en fornøylespark. Nei, jeg tror ikke det vil funke.» -Labdon. Tekstutdrag M4

Her refererer respondenten til hva Odderøya vil bli dersom markedskrefter får slippe til. Ved å bruke eksempler som 'tivoli' og 'fornøylespark' skaper respondenten et skille mellom egen oppfattelse av Odderøyas atmosfære, og det som kan drive ut denne atmosfæren. Slik forstår vi for det første at respondentens kulturforståelse handler om en autentisk atmosfære, og for det andre at økonomiske prinsipper brukes som et skrekkeeksempel for å legitimere respondentens kulturforståelse som det beste alternativ for øya. Respondenten eksemplifiserer dette videre gjennom følgende tekstutdrag:

«[...] da vil man miste alle de profesjonelle. Ingen av de profesjonelle jeg har snakket med vil det. Fordi det går ikke. Det er en arbeidsplass, det er ikke et museum [...] Jeg er mest redd for at penger kan ødelegge øya. Det ødelegger miljøet og den roen som er.» -Labdon. Tekstutdrag M12

Ved å trekke på egne erfaringer forankrer respondenten dette splittede forholdet mellom økonomi og kultur ytterligere. Denne problematikken er ifølge Mommaas velkjent. I noen klynger kan det oppstå en drakamp mellom små aktører og finansielle krefter som ønsker å kapitalisere på den atmosfæren som aktørene skaper med sin tilstedeværelse (jf. Mommaas, 2004). Klynger med en egen administrasjon kan få utfordringer dersom ressurssterke aktører får innflytelse over organiseringen av klyngen. Mommaas sier at jo mer samkoordinering som finner sted mellom de sterke aktører og klyngens administrasjon, jo mindre påvirkningsmulighet får de små aktører (jf. Mommaas, 2004). Han forklarer videre at dette er et paradoks, ettersom det er de små aktørene som ofte kan krediteres med mye av den atmosfæren som gir en klynge sitt særegne preg. De små aktører er også i større grad avhengig av denne atmosfæren. Respondenten gir i følgende utdrag et eksempel der hun trekker på stedets stemning for å sedimentere denne forankringen:

«Hvis det blir for strigla så mister det sjarmen.» -Labdon. Støttelukning M12

Kulturforståelsen

Respondentenes kulturforståelse er todelt. Kultur er et håndverk og et karaktertrekk. Kultur settes i relasjon til en rekke ulike aktivitetsformer, virksomheter, mennesker og steder. Ved å bruke fraflytting som eksempel distanserer respondenten seg fra økonomiske prinsipper, og legitimerer slik samtidig sin forståelse av kultur som noe overordnet atmosfærisk som kan ødelegges hvis ikke kulturutøvere får drive sine ulike håndverk i fred. Denne diskursen skiller seg fra de andre i den forstand at det er en jevn fordeling av momenter mellom de to sterkeste nodene. Når vi ser på diskursmatrisen, og denne tekstlige oppsummeringen, blir det tydelig at nodene er gjensidig avhengig av hverandre i diskursen. Kultur er et håndverk som gjennom utøvelse kan produsere spesifikke stedskvaliteter. Disse kvalitetene utgjør en atmosfære som tiltrekker seg kulturutøvere og påvirker deres evne til å utføre håndverket som produserer atmosfæren. Denne sirkeleffekten skal få lov til å rulle videre i eget tempo og egen stil, fordi dette er kulturens bohemske ånd.

KRISTIANSAND KOMMUNE - MULTITOOLDISKURSEN

- En oppsummering av diskursen

Kommunens diskurs velger jeg å kalle Multitooldiskursen. Se vedlegg nr.13 for å se diskursmatrisen som jeg har analysert frem ved hjelp av sirkelmodellen og arbeidsspørsmålene fra steg 1 og steg 2 i metoden. Jeg vil nå diskutere det jeg mener er diskursens viktigste trekk. Dette er på ingen måte en utfyllende beskrivelse, og jeg berører kun det som blir vesentlig for analysens andre del. Den fulle diskursen kan studeres via diskursmatrisen i vedlegg nr.13.

Diskursens noder og elementer

Diskursens noder er *kulturpolitikk*, *kulturnæring*, *kulturaktivitet*, *kulturinstitusjon*, *kulturopplevelse* og *kulturproduksjon*. Elementene *stimuli* og *samarbeid* går igjen i samtlige tekstutdrag, og jeg anser disse to som sentrale i dannelsen av diskursen.

Jeg vil nå gi et sitat for å eksemplifisere hvordan disse to elementene blir til momenter i noden *kulturpolitikk*.

«Å være arrangør i Kristiansand skal oppleves som et teamarbeid med offentlig sektor. Kommunen har ofte begrensede økonomiske midler å tilby, men rår over lokaliteter, utstyr og andre ressurser som kan være viktige bidrag til filmproduksjoner, idrettsarrangementer eller andre kulturprosjekter.» (Kommune, 2013, s. 15) Tekstutdrag M6

I dette utdraget ser vi hvordan elementet *samarbeid* blir til et moment ved at kommunen fremhever en sammenheng mellom det å være en kulturaktør, og det å ha et naturlig tett forhold med offentlig sektor. Videre gis det konkrete eksempler på hva samarbeid i dette tilfellet dreier seg om. Slik fastlåser kommunen betydningen ved at samarbeid settes i forbindelse med materiell bistand, og vi får en fornemmelse av at dette dreier seg om en form for dugnad. Kommunen kunne ha valgt å si at et samarbeid dreier seg om å bistå aktørene med organisasjons- og virksomhetsutvikling. Alternativt kunne kommunen ha sagt at et samarbeid dreier seg om kommunens rolle som tilrettelegger av ulike former for økonomisk stimuli eksempelvis insentiv ordninger rettet mot byens næringsliv, eller tilrettelegging av hensiktsmessig infrastruktur i samarbeid med bygårdseiere i sentrum. Kommunen

velger i stedet å inkludere spesifikke eksempler som lar oss forstå at dette dreier seg om at det er aktøren som skal ta insentiv til aktivitet, hvorpå kommunen støtter dem med de materielle ressursene de har tilgjengelig på. Aktørens insentiv ser vi også i dette tekstutdraget, der elementene *stimuli* og *synergier* inngår:

«De omkringliggende kulturinstitusjonene får her en mulighet til å styrke samarbeidet og samhandlingen for å skape økt aktivitet i området.» (Kommune, 2013, s. 15) Tekstutdrag M10

I dette tekstutdraget skjer det flere ting. For det første ser vi at samarbeid handler om å skape synergieffekter som i dette tilfellet er i form av økt aktivitet i området. Kommunen viderefører forståelsen av at samarbeid handler om noe som aktørene selv er pådrivere for, og det kan late til at satsning på spesifikke områder innenfor Kulturaksen handler om å stimulere til nettopp dette selvdrevne samarbeidet som skal resultere i en positiv videreutvikling av sentrum.

Diskursens forankring og legitimering

Denne diskursen forankrer seg i tanker om kulturens nye rolle i byutvikling (jf. M. Miles, 2005; jf. S. Miles, 2010). Om vi ser på diskursmatrisen (se figur nr.4) virker det tydelig at kultur skal brukes i en rekke forskjellige sammenhenger, til en rekke forskjellige ting. Gjennom finansiering og oppfølging av kulturtiltak, prosesser relatert til kultur og forskjellige former for samarbeid med virksomheter og aktører skal en satsning på kultur være en nøkkel til økt stedsattraktivitet og bedre livskvalitet. Denne satsningen kommer blant annet til syne i utviklingen av kompetansemiljøene i byen, som vi ser et eksempel på i dette utdraget:

«Kulturmiljøet på Aladdin er et eksempel på samlokalisering av flere kompetansemiljøer på tvers av sjangre. En fremtidig lokalisering må sikres og det bør vurderes å knytte til andre kompetansemiljøer.» (Kommune, 2013, s. 15)
Tekstutdrag M8

“Kristiansand er et attraktivt landsdelssenter, kjennetegnet av høy kompetanse og et nyskapende næringsliv.” (Kristiansand Kommune, 2011, s. 27)
Støttelukning M8

Vi får umiddelbart et inntrykk av at kompetanse i denne sammenhengen har en kunnskapsøkonomisk forankring. I utdragene inngår elementer som *talentutvikling*, *innovasjon*, *tverrsektoriell finansiering* og *samløkalisering* i en sammenkjedning som

gir innhold til noden *kulturnæring*. Det minner om Floridas mye omdiskuterte ‘kreative script’, der man forsøker å gjøre byen attraktiv for å tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft og investeringer (jf. Peck, 2005). Dersom dette sees i sammenheng med resten av diskursen forstår vi at formålet her dreier seg om to ting. For det første handler kompetansemiljø om å forme en særegen atmosfære ved et sted, som skal bidra til å kommersialisere stedet. For det andre handler det om en videreutvikling av et produksjonsmiljø. Disse to ser vi et eksempel på i dette tekstutdraget:

«Kommunen ønsker å være en aktiv og engasjert aktør i videreutviklingen av de profesjonelle kunstmiljøene på Odderøya, både som en attraksjon med tydelig identitet og som produksjonsmiljø.» (Kommune, 2013, s. 14) Tekstutdrag M3

Ved å koble samarbeidet mellom flere parter, opp mot et kompetansemiljø, skal det resultere i stedsattraksjon men også dannelsen av et produksjonsmiljø. Om vi går til Kommuneplanen for Kristiansand kan vi se at kulturbaserte produksjonsmiljøer videre knyttes opp mot byens vekst- og konkurransevne. Dette ser vi et eksempel på i denne støttelukningen:

Kultur, reiseliv og opplevelser gir grunnlag for næringsutvikling og vekst. Samtidig er dette vesentlige forhold for en by eller regions identitet og attraktivitet, og vil derfor også bidra til rekruttering at næringslivet generelt ved at byen kan oppleves som interessant og mangfoldig.» (Kristiansand Kommune, 2011, s. 27). Kristiansand Kommune. Støttelukning M3.

I disse linjene blir kultur og opplevelser tatt fra produksjonsmiljøer innen kultur, reiseliv og opplevelser, og knyttet direkte opp mot rekruttering av arbeidskraft og næringsutvikling. Satt opp mot sitatet M3 forstår vi at kompetansemiljøer ansees som en nødvendig faktor for å oppnå vekst. Kultur blir slik en av flere drivkrefter til økonomisk vekst i byen. Dermed kan vi se hvordan bruken av kultur legitimeres med økonomiske argumenter. Byen skal være konkurransedyktig på et globalt marked, og den skal være et godt sted å bo. Ulike kulturtiltak skal iverksettes som et ledd i å nå disse målene. Dette forankres i to rådende teorier om den kreative klassen og opplevelsesøkonomi som drivkraften i byens nye økonomiske hverdag (jf. Lysgård, 2012). Den første av disse handler om endringene som foregår i arbeidslivet og økonomien, og om hvordan disse endringene kan knyttes opp mot fremveksten av en kreativ klasse som danner et nytt fundament for økonomisk vekst i byer (Lorentzen, 2009; Lysgård, 2012). I dette teoretiske landskapet kan kultur

knyttet til en bestemt livsstil, og til de kulturformer som foretrekkes innen denne livsstilen (Lysgård, 2012; McGuigan, 2009). Kultur brukes til å styrke næringsliv, øke byens konkurransevne, og gjøre steder attraktive. Tilretteleggelse for kultur oppfattes som et virkemiddel for å skape den kreative byen som vil lokke til seg disse menneskene, og byens kultur- og kunstscene får ofte et særlig fokus. Økt trivsel for byens innbyggere brukes som et typisk argument for disse tiltakene (Peck, 2005). Det andre teoretiske fundamentet handler om hvordan forholdet mellom produksjon og forbruk er i endring som en konsekvens av økt velstand og kulturelle endringer (S. Miles, 2010). I disse teoriene fokuseres det særlig på fremveksten av en opplevelsesbasert økonomi som har stimulert til et storforbruk av opplevelser (jf. Lorentzen, 2009). Lorentzen hevder at kulturprodukter i opplevelsesøkonomien kan deles inn i stedbundne og footloose produkter. Kulturaksen er en stedbunden opplevelse som kommunen ønsker å forme som en autentisk og unik, helhetlig, opplevelse som kan oppleves gjennom forbruk av områdets mange aktiviteter og tilbud. Dette kan markedsføre byen, tiltrekke seg investeringer, arbeidskraft og turisme, og gi livskvalitet til innbyggerne. Lorentzen sier at argumentene som følger av både stedbundne og footloose baserte kulturstrategier ofte dreier seg om profesjonaliseringen av kulturprodusenter og tematiseringen av steder som egner seg for stedbundne opplevelsesprodukter (jf. Lorentzen, 2009). En slik tematisering kan det virke som om kommunen ønsker for Odderøya. Odderøya har fått en sterk signaleffekt gjennom en særegen atmosfære som tiltrekker seg nasjonale og internasjonale kunstnere som er kjente innenfor kunstmiljøet i byen. Det kan virke som om øya har blitt et symbolsk prosjekt for Kommunen som skal signalisere at byen er trendy (S. Miles, 2010). Øya skal ikke ha en like tydelig visuell tematisering som for eksempel Fiskebrygga i Kristiansand, men den skal likevel sende en signaleffekt i form av dens steds-kvaliteter og det særegne miljøet som kunstnere kan dra nytte av (S. Miles, 2010).

Kulturforståelsen

Kultur forstås i denne sammenhengen som seks helt forskjellige ting. Kultur er et stimuli, et karaktertrekk, en aktivitet, et innhold, en symbolsk verdi og et fysisk produkt. Som vi har sett er det ingen av de andre diskursene som bruker begrepet så vidt som kommunen. Kultur fremstår som et fleksibelt multiverktøy, som en Swiss Army Knife, som har en rekke funksjoner som kan trekkes frem for å løse byens ulike behov. Vi ser et eksempel på denne multibruken i følgende støttelukning fra Regionplan Agder 2020:

«I 2020 er det regionale kulturlivet preget av mangfold og skaperkraft. Det er skapt en rekke nye arbeidsplasser i kulturbasert næring. Kultursatsingen har skapt trivsel, styrket den regionale identiteten og bidratt til å gjøre landsdelen enda mer attraktiv. Regionale kulturbygg i landsdelen har gitt betydelige ringvirkninger i forhold til både utvikling og livskvalitet.» (Aust-Agder Fylkeskommune & Vest-Agder Fylkeskommune, 2010, s. 5) Støttelukning M3

I dette utdraget ser vi hvordan kultur skal brukes til å forme identitet, skape trivsel, styrke lokalnæring innenfor kultur, bidra til mangfold, og gjøre regionen attraktiv. Jeg velger derfor å kalle kommunens kulturdiskurs for Multitooldiskursen. Innen Multitooldiskursen dreier kultur seg om å stimulere frem hensiktsmessige relasjoner på tvers av bransjer i byen, og det er rimelig å anta at dette legitimeres med en grunnleggende forestilling om at den moderne byens drivkraft er opplevelses og kunnskapsbasert. Kultur kan således brukes som et stimuli for å fremme samarbeid og stedsattraktivitet, og dette vil i neste rekke være en av flere faktorer som kan sikre et bredere økonomisk fundament. Kommunens diskurs vitner om et ønske om å skape det Mommaas kaller for en konsumbasert klynge (jf. Mommaas, 2004). Dette kjennetegnes blant annet av et større innslag av samarbeids- og organisasjonsformer som er uavhengige av det offentlige. Oppsummert kan vi forstå kulturbegrepet som et politisk virkemiddel til næringsvekst, livskvalitet og stedsattraktivitet. Som vi så i innledningen er dette ikke uvanlig i sammenheng med strategisk byutvikling. Det kan minne om det Healey kaller for en silo-mentalitet som går ut på at planleggere velger ut et policy-felt²⁴, for eksempel kultur, og forsøker å koble dette feltet opp mot en rekke steder, prosesser og aktører (jf. Healey, 2007). Formålet er å oppnå en større synergieffekt der samarbeid styrkes og effektiviseres. Det endelige målet er økonomisk stabilitet og gevinst i en ustabil by.

²⁴ Policy skal her forstås som noen tematiske normer som blir vedtatt.

OPPSUMMERING ANALYSE DEL 1

Jeg har nå gått gjennom åtte diskurser om Kulturaksen, og identifisert hva de mener med kultur. Alle diskursene er analysert frem ved hjelp av sirkelmodellen og steg 1 og 2 fra gjennomgangen av Analyse del 1. Jeg har utformet en diskursmatrise over hver diskurs, og videre gitt en tekstlig oppsummering av diskursmatrisene. Her har jeg forsøkt å trekke frem de mest sentrale trekkene i diskursenes ækvivalenskjeder.

Det eksisterer et rikt mangfold av meninger om kultur. Disse meningene spriker i forhold til hva kultur er, hvordan kultur skal brukes og hva som er kulturens formål. Det kan late til at Kultur fungerer som et flertydig element; et begrep uten mening inntil det artikuleres til en node hvor det inngår i ækvivalens med andre momenter (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Hva kommunen og aktørene mener med kultur, er derfor avhengig av den diskursive sammenhengen som begrepet uttrykkes til. Som vi har sett i teorien skapes vår oppfattelse av virkeligheten ved at det skjer en forhandling mellom vår indre og ytre virkelighet i det vi responderer på verden (jf. Wagenaar, 2011). Hvordan vi responderer, avslører hvordan vi forstår verden. Hvordan vi handler er derfor ensbetydende med hva vi mener. Inntil noe har blitt artikulert, er det derfor tomt for mening. Og derfor er meningen av kultur i enhver sammenheng avhengig av den diskursive sammenheng som begrepet inngår i.

Selve begrepet fremstår i en rekke varianter i diskursene. Noen ganger beskriver det en diffus atmosfære, andre ganger er det et konkret produkt som kan selges og promoteres. I noen tilfeller brukes det som et kvalitetsstempel på et håndverk som utføres, mens det i andre sammenhenger definerer innholdet i en virksomhet. Det kan se ut til at Mommaas har rett. Kultur artikuleres i så mange varianter og sammenhenger at det er usikkert hva kultur egentlig er, og skal være (jf. Mommaas, 2004).

Det overrasker meg at begrepet blir brukt så fleksibelt av både kommunen og aktørene. En ting som går igjen særlig for respondentene er at begrepet ofte brukes til å dra fokuset vekk fra tematikken og over på en blanding av interesser og formål. Alle ser ut til å tilpasse kulturbegrepet etter behov, og når det inndras i diskursen så brukes det primært til å understøtte de respektive ækvivalenskjeder. Denne fleksible bruken opprettholdes gjennom den diskursive praksis, og det er derfor også

sannsynlig at hverken aktørene eller kommunen tenker nevneverdig over denne bruken (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Derfor fremstår kulturbegrepet i økende grad som tomt, fordi betydningen av begrepet i enhver sammenheng vil avhenge av ækvivalenskjedene til dem som inndrar begrepet. Og som vi snart skal se opprettholdes denne tomheten gjennom meningskampen som utspiller seg i diskursordenen.

Kulturbegrepet er ikke lengre bundet til noen enkle forestillinger som får dominere. Denne gjennomgangen har vist at åtte representasjoner av den samme tematikk, der de samme områder omtales og de samme begrep benyttes, kan henvise til helt forskjellige meninger med kultur. Mommaas har rett når han sier at kulturens rolle er i endring (jf. Mommaas, 2004). Spørsmålet er om vi har forstått på hvilke måter kultur er i ferd med å endres, og hvilke konsekvenser det får for planpraksis.

Denne gjennomgangen har også vist hvorfor det kan være gunstig å gjennomføre en førstegangsanalyse som behandler representasjonene separat, før de studeres under én diskursorden. Analyse del 1 har funnet at kultur er et tomt begrep som brukes fleksibelt av både aktørene og kommunen. Dette får konsekvenser for analysens andre del. Dersom analysen kun hadde fokusert på diskursordenen, hadde jeg ikke kunnet fotfølge de individuelle kjedene, og dermed hatt et svakere utgangspunkt for fortolkningen av diskursordenens betydningsmønster.

Jeg vil nå bevege meg til analysens andre del hvor jeg samler diskursene i én diskursorden for å spore meningskamp om kultur. I denne delen drøfter jeg også underveis hvilke konsekvenser kampen kan få for oppfølgingen av Kulturaksen.

Jeg gjør nå et analytisk skille mellom kommunen og aktørene. Denne oppgaven bygger på et overordnet formål om å gi kommunen kunnskap som skal forbedre planprosessen knyttet til Kulturaksen. Derfor er det nødvendig å skille mellom kommunen og aktørene for å kunne diskutere underveis hva Kristiansand Kommune kan gjøre med de forskjellene som måtte dukke opp i analysens andre del.

Jeg starter kapittelet med en gjennomgang av den analytiske prosessen som jeg har brukt på analysens andre del.

ANALYSE DEL 2

Jeg vil nå gjøre rede for den analytiske prosessen som jeg har brukt til å analysere den overordnede diskursorden bestående av åtte diskurser fra Analyse del 1. Ingen av diskursene har til nå fått forrang for de andre. Alle har blitt presentert som likeverdige representasjoner av Kulturaksen, og hver og en har blitt analysert etter samme metode.

Som vi har sett i oppgavens innledning er oppgavens problemstilling å se på hva kommunen mener med kultur i forhold til hva aktørene mener med det. Delproblemstillingen er å stille spørsmål ved hvilke konsekvenser dette kan få for kommunens videre oppfølging av Kulturaksen. Den første del av analysen kartla de individuelle diskursene, denne andre delen av analysen tar nå sikte på å analysere diskursordenens betydningsmønster og fremsette noen potensielle konsekvenser for det videre oppfølgingsarbeidet. Derfor gjør jeg nå et analytisk skille mellom Kristiansand Kommune som initiator for Kulturaksen, og aktørene som interessenter innenfor det geografiske området som klyngekonseptet berører.

For å oppsummere diskursordenen har jeg slått sammen alle de individuelle diskursmatrisene i én diskursmatrise. Jeg analyserer diskursmønsteret helt konkret ved å studere hvilke noder som går igjen blant flest av aktørene, hvordan disse innholdsutfylles og hvilke elementer som opptrer mest jevnt over. Jeg ser også på hvilke noder som er svakest representert og hva dette kan bety. Det er dessverre ikke mulig å vedlegge denne oversikten over diskursordenen da den er for lang og bred for oppgavens format. Det er derimot mulig for leseren å gjenskape min matrise selv ved å sette opp de åtte oppsummeringene etter den beskrivelse som jeg nå gir.

Matrisens utforming ser slik ut:

	Node	Node	Node	Node	Ækvivalenskjeder
Kommunen	Elementer	Elementer	Elementer	Elementer	Beskrivelse
Aktør nr. 1		Elementer	Elementer		Beskrivelse
Aktør nr. 2	Elementer		Elementer	Elementer	Beskrivelse

Figur nr.4. Diskursordenmatrisen. Illustrasjon laget av studenten

Jeg har satt inn alle nodene som har dukket opp i de forskjellige diskursene på den øvre horisontale linjen i matrisen. Vertikalt har jeg plassert alle aktørene, inklusiv kommunen på toppen. Under hver node har jeg lagt inn alle de elementer som tilhører noden for hver aktør. Helt til slutt i hver linje har jeg lagt inn aktørens ækvivalenskjeder. Dette har jeg gjort for å ha et sjekkpunkt å forholde meg til når jeg skal fortolke de forskjellene som jeg ser i matrisen over diskursordenen. Ækvivalenskjedene gjør at jeg kan spørre inn til hvordan aktørene forankrer sine meninger, og om dette har sammenheng med de forskjellene jeg observerer i matrisen.

Etter å ha satt opp matrisen over diskursordenen, har jeg valgt å trekke ut tre noder som går igjen for de fleste av aktørene, samt tre elementer som opptrer jevnt over både i disse nodene men også ellers i matrisen.

Nodene analyseres etter følgende spørsmål:

- Hva er de sentrale forhold som utgjør kampen om denne nodens betydning?
- Hva mener aktørene?
- Hva mener kommunen?
- Er det enighet, motsetninger, eller kamp om nodens innhold?
- Hva kan være årsaken til at det er slik? Her trekker jeg på de individuelle ækvivalenskjedene.
- Hvilke konsekvenser kan dette få for kommunens videre oppfølgingsarbeid?

Nodene har i noen tilfeller flere forhold som jeg opplever som sentrale for kampen om nodens betydning. Jeg analyserer da hvert av disse forholdene hver for seg etter spørsmålene over. Etter dette ser jeg på den noden som har fått svakest oppslutning, og diskuterer hva dette kan bety. Til slutt gjør jeg noen betraktninger om opprettholdelsen av dislokasjon i diskursordenen. Her trekker jeg opp en årsakssammenheng som kan få betydning for hvilke metoder kommunen velger i det videre oppfølgingsarbeidet med Kulturaksen. Jeg avslutter kapittelet med å oppsummere hvilke temaer som bør vies særlig oppmerksomhet i det videre oppfølgingsarbeid med Kulturaksen, og hvordan kommunen kan tilnærme seg denne prosessen.

Jeg vil nå presentere de viktigste funnene fra matrisen over diskursordenen

DISKURSORDENEN OM KULTURAKSEN

Diskurordenen har totalt 10 noder. Disse er: *Kulturpolitikk*, *kulturaktivitet*, *kulturinstitusjon*, *kulturklynge*, *kulturopplevelse*, *kulturproduksjon*, *kulturmandat*, *kulturaktør*, *kulturens natur* og *kulturarena*.

Nodene som er sterkest representert, dvs. at flest aktører har tildelt dem elementer, er *kulturpolitikk*, *kulturopplevelse* og *kulturaktør*. Det kan late til at det er disse nodene som blir sentrale i diskursordenen. Noden som er svakest representert er *kulturens natur*. Jeg vil nå gjennomgå de tre sterkeste noder etterfulgt av den svakeste.

Node: Kulturpolitikk

Alle aktørene inkluderer denne noden i sin diskurs og det eksisterer flere dislokasjoner i innholds utfyllingen av noden mellom kommunen og aktørene. Det er svært ulike elementer som fremtrer i de enkelte analysene, og der hvor det oppstår flertydige elementer er det tydelig at selv om de er artikulert til de samme nodene, så inngår de i ækvivalenskjeder som plasserer dem i forskjellige diskurser med forskjellig forankring og legitimering i bunn. Det er tre viktige observasjoner i forhold til dislokasjoner om kulturaksen:

- Ansvarsforhold

Fem ut av syv aktører fremhever elementet *politisk ansvar* i forbindelse med kulturaksen. Finansieringen, organiseringen, driften og formålet med aksen ansees av aktørene som et politisk ansvar og en politisk oppgave. I motsetning til dette fremhever kommunen elementer som *samarbeid* og *felleskap* som utslagsgivende for å få etablert og driftet aksen. Uansett hvilken legitimering som legges til grunn, anser de fleste av aktørene Kulturaksen som et politisk ansvar, og de skiller tydelig mellom dette og eget ansvar.

Dette er et eksempel en motsetning i diskursordenen (jf. Hansen, 2005). Som vi så i teorien oppstår en motsetning der hvor det er to forhold som gjensidig forhindrer oppløsningen av den andre. Det er ikke mulig at kulturaksen på

den ene siden kun skal være et politisk ansvar, og på den andre siden et felles ansvar. Det må være det ene eller det andre, og derfor kan dette utvikle seg til en antagonistisk relasjon når diskursene artikuleres til den samme diskursorden.

Hva kan være årsaken til at aktørene oppfatter kulturaksen som et politisk domene? Det er mulig at den vage tilnærmingen i kommunale planer (jf. Wagenaar, 2011) på et overordnet nivå reproducerer en konkret diskursiv effekt i den forstand at aktørene oppfatter planer som politiske. Dette kan virke innlysende, planer produseres jo av kommunalt ansatte som styringsdokumenter for politikere (jf. Healey, 2007). Men når noe virker logisk, er det viktig å stoppe opp. Kan denne tankegangen kvalifisere som det Hansen omtaler som et suksessfullt hegemoni når det gjelder aktørenes forståelse av planer (jf. Hansen, 2005)? Hansen sier at hegemoniet ikke er fullkommet før man har glemt den praksis man utfører. Han hevder videre at det ikke er nok for analysen å se på hvordan det blir slik, man må også se på den samlede ækvivalens som gjør det mulig å etablere hegemoniet. Vi vet gjennom næranalysene av den enkelte diskurs at aktørene ikke forholder seg til planprosessen initiert av kommunen. Det eksisterer ikke tegn til at kommunens prosess har skapt noen form for respons fra aktørene. En mulig årsak til dette kan være at aktørene ikke har bidratt til tilblivelsen av aksen, eller at ikke er inndratt i oppfølgingen. De har intet eierskap til planen eller området, annet enn å være fysisk plassert innenfor den, og de forholder seg således passive til planverket. De har derimot mange erfaringer i forhold til kulturpolitiske prioriteringer i sentrum. Det er både fysiske steder og konkrete hendelser knyttet til disse erfaringene. Det kan se ut til at det eksisterer et hegemonisk skript²⁵ blant aktørene i forhold til planpraksis. Det går omtrent slik; Planer er politiske, politikk er et kommunalt ansvar, dermed er den praktiske frembringelsen av Kulturaksen et politisk og kommunalt ansvar. Slik ser vi hvordan aktørene velger å artikulere elementet *politisk ansvar*, opp mot noden *Kulturpolitikk*. Laclau og Mouffe sier at det både er tilstedeværelsen av et stort område av flertydige elementer, og muligheten for at de kan artikuleres til forskjellige noder, som gjør at vi kan definere en

²⁵ Med et skript mener jeg en form for logisk resonnement som repeteres.

spesifikk praksis som hegemonisk (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Ved å inndra elementet i en spesifikk betydning utelukker respondentene andre mulige betydninger og gjenoppretter entydigheten for sin egen del. Slik utelukker de et eget ansvar for frembringelsen av kulturaksen. Kommunen forsøker med sin artikulering imidlertid å gjøre kulturaksen til et felles ansvar, men kommunens praksis ikke sterk nok til å overvinne aktørene. Gjennom diskursanalysen av kommunens kulturdiskurs later det likevel til at ansvaret for kulturaksen er noe kommunen ser for seg at kulturaktørene skal overta og gjøre til sitt eget i samarbeid med kommunen og næringslivet i byen. Aktørene deler ikke denne oppfatningen. Jeg vil understreke at det ikke later til at det er en utpreget motvilje mot Kulturaksen, men snarere en passivitet som nettopp indikerer at aktørene ikke interPELLERER sin egen posisjon som deltakere i prosessen. Er kommunen klar for å organisere, finansiere, og drifte frem Kulturaksen på ubestemt tid? Det er ingen tvil om at ansvarsforholdene rundt Kulturaksen gir grobunn for antagonisme. Men jeg har pekt på en bakenforliggende årsak som muligens er forankret i et hegemonisk skript. Aktørene trekker på konkrete erfaringer med kulturpolitikk i byen, og et innlært skript som man må spørre seg om ikke kommunen må ta en del av ansvaret for. Jeg vil diskutere en mulig løsning på dette i kapittelets oppsummering.

- Geografiske forhold

Flere av aktørene plasserer Kvartal Fem innenfor Kulturaksen, og flere presenterer sidegater som ligger inntil Kulturaksen som en naturlig del av aksens. Elementene *Kvartal Fem*, *Posebyen* og *Ekserserhuset* settes gjentakende ganger i forbindelse med noden *Kulturpolitikk*. Aktørene opererer med denne forståelsen på egen hånd, og gjennom de individuelle diskursanalysene kan vi se at de forankrer dette i et aktivt samarbeid med kulturmiljøet i Kvartal fem. Kommunen presenterer i motsetning til dette et helt spesifikt geografisk rom som ikke inkluderer Kvartal Fem eller sidegatene langs aksens. Det later ikke til at kommunens syn på aksens begrensninger har noen videre betydning for aktørene. De er overrasket men ikke i noen direkte opposisjon til aksens grenser. Det later stort sett til at de ignorerer de grenser som er presentert fra kommunens side, når de taler om

aksen. Videre gir de likevel inntrykk av å være fornøyde med å befinne seg innenfor aksen. Det kan virke som om dette ansees som et gode, selv om det er uklart hvorfor det oppfattes slik.

Jeg tolker også dette som en motsetning i diskursen (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Teoretisk sett kan aksen ikke både slutte ved Museumskvartalet, men også slutte ved Kvartal fem. Men i praksis ser ikke denne motsetningen ut til å ha noen konsekvens for kommunen eller aktørene. Inntil videre.

Hva kan være årsaken til at det ikke er en nevneverdig kamp på dette området? Det er mulig at dette henger sammen med den distansering som aktørene opprettholder mellom sin egen virksomhet og kommunens planverk. Igjen ser vi at skriptet om Kulturaksen legges til grunn; planen er et kommunalt ansvar, og aktørene forholder seg ikke til planens dimensjoner. Det er fullt mulig for Kommunen å opprettholde dagens geografiske avgrensning av aksen, men det spørs hvor hensiktsmessig det er å operere med en konkret avgrensning som aktørene hverken anerkjenner eller forholder seg til i sitt daglige virke. Under overflaten for dette tema ligger det også noen ulmende glør som kan blusse opp under de rette forhold. Flere av aktørenes diskurser samler seg om ideologier som plasserer kultur i en helt konkret sammenheng. Aktør nr. 1, 2, 4, 5, og 7 har alle et ideologisk utgangspunkt viss innhold er forenelig med den type aktør, og den type aktiviteter, som befinner seg ikke bare i Kvartal Fem men flere steder i byen utenfor Kulturaksen. Dersom kommunen fremsetter en spesifikk profil som kvalifiserende for kulturmidler, men gjentatte ganger velger å ekskludere aktører utenfor aksen som har denne profilen, er det mulig at det oppstår en slags 'oss og dem' front blant aktørene. Her bør kommunen overveie hvordan man vil forholde seg til Kvartal Fem i planprosessen.

- Arbeidsforhold

Flere av aktørene påpeker at gode arbeidsforhold er viktige for kulturaktørers daglige virke dersom Kulturaksen skal lykkes. Elementene *Kunstens kår* og *arbeidsforhold* opptrer gjentatte ganger i noden *Kulturpolitikk*. Gjennom oppsummeringen av de ulike diskursene ser vi at aktørene ønsker seg stabile og trygge arbeidsforhold som vektlegger deres individualitet. Tilstanden til

den enkelte kunstner fremstår som avgjørende for fremveksten av et rikt kulturliv. I motsetning til dette fremhever kommunen profesjonalisering og kompetansemiljøer som avgjørende for fremveksten av Kulturaksen. De prioriterer de store felleskap og stimuleringen av hele områders attraktivitet og markedsposisjon (jf. Mommaas, 2004). Dette er et eksempel på manglende felles innhold i noden (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Aktørene og kommunen snakker om helt forskjellige ting i forhold til hva som vil istandsette kulturaktørene til å bidra til kulturlivet i byen. Kommunen forankrer sin forståelse i opplevelsesøkonomiske prinsipper (jf. Lorentzen, 2009), mens aktørene forankrer sin forståelse i egne erfaringer. For kommunen blir dette et spørsmål om hva som tjener fremveksten av Kulturaksen best. Det er dermed ikke sagt at disse to forholdene ikke kan sameksistere. Kulturaktørene og kompetansesentrene i byen henger uløselig sammen. Men det blir nødvendig å avklare om det er de strukturelle betingelsene for aktørene som skal prioriteres, eller om det er tiltak som styrker kompetansemiljøene i byen som skal prioriteres. Det bør muligens være rom for både et fokus på den individuelle kunstners behov, men også et parallelt ekspansivt fokus i forhold til andre bransjer i byen.

Node: Kulturopplevelse

Fem ut av syv aktører inkluderer denne noden i sin diskurs. I denne noden kan det late til at det er en relativt hegemonisk oppfattelse av hva en kulturopplevelse er. Det later ikke til at det er noen flertydige elementer som er mer fremtredende enn andre, men gjennom ækvivalenskjedene kan vi se at aktørenes og kommunens formål med kulturopplevelser er svært forskjellige. Jeg viser derfor ikke til elementer i denne gjennomgangen av noden, men i stedet til de logikker som diskursene bygger på.

- **Næringslivets rolle:** Aktørene knytter kulturopplevelser til både enkeltstående utstillinger og forestillinger, til fysiske produkter som kan selges, og til steder med en særegen atmosfære. De ser på opplevelser som noe som kan konsumeres, og mener at opplevelser bidrar til å gjøre steder verd å besøke både for innbyggere og besøkende. For kommunen er

kulturopplevelsen også tett knyttet opp mot konsumeringen av steder og og produkter gjennom opplevelser.

På overflaten ser dette relativt harmonisk ut, men som alltid må vi dykke dypere i diskursen. Kommunen ønsker å bruke stedsopplevelser til å promotere steder. For enkelte av aktørene er stedspromotering problematisk, dette gjelder særlig når det kommer til Odderøya. Noen av aktørene opplever at Odderøya har en unik atmosfære som skyldes en manglende tilstedeværelse av markedskrefter. Andre aktører mener imidlertid at næringslivet og kulturlivet er avhengig av å finne måter å samarbeide på. De mener dog samtidig at det er næringslivets ansvar å fornye og pleie dette forholdet. For kommunen derimot er det nesten selvsagt at næringslivet skal veves sammen med kulturlivet. Kultur og nærings sees på som to sider av samme sak i realiseringen av økt stedsattraktivitet (jf. Lorentzen, 2009). Slik opprettes det i det minste tre fronter i noden

Årsaken til disse forskjellige synspunktene ser ut til å ligge i diskursenes ulike forankringer. Nedgravd under en felles forståelse for hva en kulturopplevelse er, finner vi ulike oppfattelser av hva aktørene og kommunen vil med kulturopplevelser. Formålet for aktørene er å bidra til økt livskvalitet for den generelle befolkningen. Aktørene vektlegger kvaliteten i kulturhåndverket, og organiseringen av aktørenes arbeidsforhold, som utslagsgivende for kvaliteten på en kulturopplevelse²⁶. Kommunen vektlegger i motsetning til dette et samarbeid med markedskrefter som utslagsgivende for kvaliteten på kulturopplevelsen. Kommunen mener at det må en større grad av økonomisk selvstendighet, og innovative organisasjonsformer, på banen. Formålet er at byen skal tiltrekke seg turister, investeringer og kvalifisert arbeidskraft gjennom promoteringen av attraktivitet (jf. McGuigan, 2009; Mommaas, 2004). Dette er et ledd i å gjenoppfinne kulturens rolle i markedsføringen av den postindustrielle byen (jf. Lorentzen, 2009; Ward, 1998). Det er ikke mulig å slå fast at det vil oppstå et antagonistisk forhold her, ettersom jeg ikke kan si noe om utfallet av fremtidige samarbeidsprosjekter mellom kultur- og næringsaktører. Jeg mener likevel det er sannsynlig at det vil kunne oppstå antagonistiske

²⁶ Selv om aktørene ikke videre konkretiserer hvordan livskvalitet og profesjonalitet henger sammen

relasjoner på kryss og tvers av disse diskursene, både mellom aktørene seg imellom, og mellom aktørene og kommunen. Når kommunen etter hvert skal gjøre noen praktiske prioriteringer i forhold til kulturopplevelser er det sannsynlig at de vil se etter prosjekter med en kombinert kultur/næring profil. Slik vil de bakenforliggende ideologier materialisere seg i diskursiv praksis, og det finnes vel knapt noen sterkere mikstur for konflikt i den post-industrielle byen enn markedskrefter og forbruk satt opp mot idealer om identitet, og livskvalitet (jf. S. Miles, 2010; jf. Peck, 2005).

Node: Kulturaktør

Fem av syv diskurser inkluderer denne noden i sin diskurs. Denne noden må ikke forstås som det arbeidsspørsmål jeg brukte i Analyse del 1, men i stedet som en node med et tema som har fått et særlig fokus. Noden ser ut til å dreie seg om hva kulturaktøren skal bidra med i byen. Denne noden finner vi ikke hos kommunen, og jeg vil derfor diskutere den ved å sette opp ulike perspektiver mellom aktørene, og dernest spørre hvordan kommunen kan forholde seg til dette.

- **Kulturaktørens oppgave**

Det er hovedsakelig to oppfatninger av hva kulturaktørens oppgave er. I den første varianten er kulturaktørens oppgave å produsere kunst i ulike former. Kulturaktøren forstås som en fagutdannet kunstner som har viet sitt liv til et kunstnerisk håndverk. Kunstneren ansees som profesjonell gjennom både sin faglighet og sin dedikasjon. I den andre varianten er kulturaktøren en ildsjel som jobber for å fremme både kunstnere og kulturliv i byen. Kulturaktøren er en form for administrator som har faglig kunnskap, og han eller hun arbeider fulltid med organiseringen av kulturlivet. Den første forståelsen ser utelukkende på kunstnere som kulturaktører, mens den andre ser på både administratorer av kulturliv, og utøvende aktører som kulturaktører. I denne siste varianten kan en kulturaktører operere innen langt flere bransjer enn i den første.

Elementene *faglighet* og *fulltids virke* dukker opp gjentatte ganger, og dette viser oss at aktørene virker samstemte om at en kulturaktør er et individ som har faglig innsikt, og har valgt å drive fulltid innen et virke. Respondentene

fremstår derimot ikke samstemte i forhold til hva kulturaktører skal gjøre. Her er det mest sannsynlig snakk om en uproblematisk sammenblanding av begrepene kultur og kunst som henholdsvis bredt og snevert begrep (jf. Eriksen & Eraker, 2010; Østerberg, 1993). Det som derimot kan by på utfordringer for kommunen er at ingen av disse anser ufaglærte, eller individer som ikke arbeider på fulltid, som kulturaktører. Konsekvensen av dette er at aktørene mest sannsynlig vil sitte med en forventning om at kulturaktører med en spesiell profil skal prioriteres i saker som omhandler kultur. For den første gruppen er det særlig de med faglig utdannelse innen kunst i snever forstand, og med en tilknytning til store institusjoner i byen, som bør prioriteres. For den andre gruppen er det særlig de som bidrar til å skape det gode miljøet for kulturlivet som bør prioriteres. Igjen vil jeg understreke at det ikke nødvendigvis er et kontradiktorisk forhold (jf. Laclau & Mouffe, 2002), selv om det i enkelte tilfeller kan bli det dersom den ene gruppen anser et individ som en kulturaktør, mens den andre ikke gjør det. Men dersom kommunen eksempelvis vil prioritere en restaurant eller et idrettsarrangement med kulturmidler, med det formål å skape liv og røre i sentrum, er det sannsynlig at en noen av aktørene vil reagere.

Årsaken til dette ligger i den legitimering som aktørene legger til grunn som kulturens oppgave for byen. For den første gruppen har kulturaktører et historisk ansvar for å ivareta og produsere uttrykk over samfunnet. Kulturmidler er således noe som skal gå til dette mandatet. For den andre gruppen har kulturaktøren et ansvar for å samkoordinere kunstnere med det formål å skape liv og røre i byen. Dette kan bli en helt klar utfordring for Kristiansand Kommune når det skal bevilges økonomiske midler til prosjekter i Kulturaksen. Hvem skal prioriteres? De faglige kunstnerne som trenger bevilgninger til å kunne jobbe målrettet med sitt håndverk, eller virksomhetene som arbeider med å etablere nettverk og møtesteder for samkoordinering av kunstnere og prosjekter i byen? Eller hva med andre aktører som kan produsere kulturopplevelser for byen, eksempelvis idrettslag og utesteder? Her ser vi hvordan synspunktene på kulturopplevelser blir relevante i spørsmålet om hva en kulturaktør skal bidra med og hvorfor.

Noden som er svakest representert er *kulturens natur*. Kun én aktør berører svært kortfattet dette tema, og noden har bare to elementer. Jeg vil understreke at jeg skiller mellom det analytiske spørsmålet om hva kultur er, og det som i dette tilfellet er meninger knyttet til en node som etter det jeg kan forstå handler om særegne kvaliteter ved kultur som en slags essens.

Node: Kulturens natur

- Kultur

Kulturens natur innehar kun to elementer; *anarkistisk* og *uavhengig*. I det ene tilfellet hvor det dukker opp brukes det kortfattet til å avvise at kultur er noe som kan kontrolleres. Man skulle tro at kulturens natur ville være et ivrig tema når det samtales om Kulturaksen, men det later til at aktørene og kommunen enten ikke er opptatte av temaet, eller tar for gitt at alle forstår hvordan kulturens natur arter seg. Denne er vanskelig å knekke. Det virker innlysende at alle aktørene, og kommunen, er opptatte av ulike kvaliteter ved kultur. Men matrisen over diskursordenen leder meg til å tenke nytt. Det er jo flere noder i periferien; tema som har blitt artikulert, men som ikke oppnår den samme posisjon som de sentrale nodene i diskursordenen. Er det dette Van Assche og Costaglioli kaller for stillhet i planprosesser (jf. Van Assche & Costaglioli, 2012)? De hevder at et fravær av fokus om ett tema, bringer et annet tema til fronten på en sterkere måte. Graden av dislokasjon i diskursorden er ekstrem, og som vi har sett hos Hansen er det slik at jo sterkere grad av dislokasjon som eksisterer i diskursen, jo mer vil ækvivalenskjedene dominere (jf. Hansen, 2005). Dette ser ut til å stemme overens med resultatene fra Analyse del 1 hvor betydningen av kultur avhenger av ækvivalenskjeden til den som artikulerer begrepet. I dette kapittelet har vi sett at dette resulterer i at aktørene ikke er samstemte om betydningsinnholdet i nodene. De virker derimot samstemte om å fokusere på nodene med størst dislokasjon. Jeg tror denne formen for stillhet i diskurser er en måte å få frem hva det er som betyr noe for aktørene. Ved å ikke fokusere på hva det er som gjør kultur spesielt, kan man i stedet fokusere på andre tema som oppleves viktigere. Kan det tenkes at

diskursordenens betydningsformasjon kan fortelle kommunen hva de til enhver tid bør fokusere på? John Forester hevder at vi har en tendens til å samle oss rundt tema som potensielt fører til konflikt, fordi disse tema fanger vår oppmerksomhet mer enn de tema som vi er enige om (jf. Forester, 2010). Dette indikerer at det finnes en mulighet for kommunen til å tilnærme seg oppfølgingsprosessen som en mediator. Jeg vil trekke dette tema opp igjen i kapittelets avslutning.

Hvordan opprettholdes dislokasjon i diskursordenen?

Til nå har jeg sett på de sterkeste og svakeste nodene i diskursen, og den kampen som foregår om meningsinnholdet i disse. Jeg vil nå se på noen av de konkrete årsakene til at kampen kan opprettholdes slik den gjør. Diskursordenen innehar mange elementer, men det jeg kan bekrefte med matrisen over diskursordenen er at det er fire flertydige elementer som er sterkere representert enn resten. Disse elementene er *synergier*, *samarbeid*, *felleskap* og selvfølgelig *kultur*. La meg presisere at disse også kunne ha blitt definert som noder. Jeg har gjort et valg om å sortere dem som elementer, fordi formålet for oppgaven er diskutere hvilke konsekvenser meningsforskjeller vil få for oppfølgingen av Kulturaksen. Derfor virker det fornuftig å gjøre en avgrensning der nodene er de tema som kan få en konsekvens for oppfølgingen av Kulturaksen, mens elementer er de begrep som bidrar til at temaene inngår i motsetningsforhold til hverandre. Disse fire bidrar, ifølge min analyse, til å opprettholde den grad av dislokasjon som eksisterer i diskursordenen. De er en mulig årsak til at kommunen og aktørene kan ha misforstått hverandre i fortiden, eller potensielt vil misforstå hverandre i fremtiden. Det positive er at dette er fire elementer som både kommunen og aktørene kan være oppmerksomme på i den videre prosessen. Når disse dukker opp kan det være nyttig å gjøre en presisering, og aller helst med konkret eksempelbruk. Her kan kommunen dra nytte av Wagenaars intervju prompts (jf. Wagenaar, 2011). Disse kan brukes til å stimulere en konkretisering av begrepsbruk.

Jeg vil nå gå til oppsummeringen av Analyse del 2.

OPPSUMMERING ANALYSE DEL 2

Jeg har nå gjennomført Analyse del 1 og 2. Gjennom analysens første del har jeg identifisert åtte individuelle diskurser om Kulturaksen. Her har jeg analysert frem ulike forståelser av kulturbegrepet og konkludert at kultur i økende grad fremstår som et tomt begrep fordi betydningen i enhver sammenheng vil avhenge av ækvivalenskjedene til dem som deltar i diskursen. Gjennom Analyse del 2 har jeg samlet diskursene i én overordnet matrise og identifisert tre noder som diskursordenen samler seg omkring. Videre har jeg analysert disse tre nodene og deres elementer for å se hvilke temaer det kjempes om mellom kommunens og kulturaktørens representasjoner av Kulturaksen. Oppgaven endret her fokus fra å se på hva aktørene og kommunen mener med kultur, til å undersøke hvilke konsekvenser disse meningsforskjellene kan få i forhold til oppfølgingen av Kulturaksen.

Gjennom denne prosessen har jeg identifisert fem tema som bør vies særlig oppmerksomhet i den videre oppfølgingen av Kulturaksen.

Disse fem tema er:

- Hvem har ansvar for organiseringen og driften av Kulturaksen?
- Hvor skal Kulturaksens fysiske grenser gå?
- Skal kultursatsning prioritere kunstneres individuelle behov, eller satse på organisatoriske modeller som inkluderer næringslivet?
- Hva skal være formålet med produksjonen av kulturopplevelser?
- Hvem innenfor Kulturaksen skal regnes som kulturaktører?

Videre har jeg identifisert fire elementer som muliggjør graden av dislokasjon i diskursordenen. Disse bør både kommunen og aktørene være oppmerksomme på. Det er stor sannsynlighet for at det kan oppstå misforståelser når disse inngår i den diskursive praksis. Disse elementene er *synergier*, *samarbeid*, *felleskap* og selvfølgelig *kultur*.

I dette kapittelet har vi sett at den fleksible bruken av kulturbegrepet bidrar til en sterk grad av dislokasjon som resulterer i at aktørene ikke er samstemte om betydningsinnholdet i nodene. Et meningsmangfold om kultur bidrar således til å forme potensielle konfliktområder for oppfølgingsarbeidet med Kulturaksen.

Jeg må innrømme at jeg var fortvilet da jeg hadde gjennomført stegene i Analyse del 2. Jeg kalte min bedre halvdel inn på kontoret, og viste ham matrisen over diskursordenen som da fylte min 3 meter lange White Board. «Hva skal jeg gjøre!» utbrøt jeg, «de har jo ingen ting til felles?». Min kjære så på tavlen og svarte rolig «jammen skat, det er jo lige det der er problemet?». Graden av dislokasjon var så ekstrem at jeg hadde problemer med å forstå hva det var jeg så. Etter hvert ble det tydelig for meg at det eksisterer en årsakssammenheng mellom den fleksible bruken av kulturbegrepet, graden av dislokasjon i diskursordenen, og hvilke temaer som får fokus i diskursordenen. Alle partene ser ut til å ønske at kulturlivet i byen skal vokse i mengde aktiviteter og tilbud, men det er lite enighet i forhold til hvor dette kan og bør finne sted, og hva som skal til for å oppnå et slikt mål. Som vi så i avsnittet 'Node: Kulturens natur' virker aktørene samstemte om å samles om nodene der det er størst dislokasjon. Det er ikke nødvendigvis slik at aktørene ikke har noe til felles. Det er snarere slik at de velger å fokusere på områder som er viktigst for dem her og nå. Under dette ligger det en foruroligende konklusjon. Som vi så i teorien er diskurser alltid midlertidige og i konstant bevegelse (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Jeg mener, basert på lesning av Forester, at det er sannsynlig at gjenopprettelsen av entydigheten i en node vil skyve denne ut i diskursens periferi og bringe en annen til diskursens senter. Sagt på en enkel måte; dersom kommunen løser ett problem, er det sannsynlig at et annet vil dukke opp (jf. Forester, 2010). Ved å avdekke mønstrene kan vi se at prosessen med å mediere konflikter er uendelig. Det ligger i diskursens umulige natur (jf. Hansen, 2005). Derfor er gjentakende dialog mellom planleggere og aktører sannsynligvis en god ide.

Det finnes en mulighet her. Som vi så i teorien formes sosiale mønstre gjennom interaksjon med andre mennesker (jf. Wagenaar, 2011). Vi påvirker alle hverandre i hverdagen, vi tilpasser oss og utfordrer hverandre. Dette er helt nødvendig for at vi skal kunne fungere som et sosialt samfunn (jf. Jørgensen & Phillips, 1999). En konsekvens av dette er at dersom man ikke interagerer med andre mennesker, så har man ingen mulighet til å forme et felles syn på virkeligheten. Og det som kanskje

burde bekymre planleggeren er at dersom kommunen ikke interagerer med interessentene, så vil de interagere med andre. Hvis kommunen ikke bidrar til å utforme forestillingene om Kulturaksen sammen med aktørene, så vil de forme dem sammen med noen andre. Og da har kommunen ingen innflytelse over hvilke meninger som inngår i konseptet.

Forester argumenterer for en medvirkningsprosess som han kaller for *Joint Fact-Finding* (jf. Forester, 2010). Joint-Fact Finding er en metode som går ut på at planleggeren må innta en medierende rolle i planprosessen for å forhindre at motsetninger mellom aktører får lov til å eskalere. Formålet er å definere noen felles utfordringer, samt utforme noen tiltak for å møte disse utfordringene. Jeg ønsker å sitere noen få utdrag fra Forester, fordi han oppsummerer metoden veldig presist;

«Joint fact-finding tries to circuit the interplay of strategic and psychological factors that underpin patterns of escalation [...] It tries to disrupt the commitment to positions by introducing an alternative process of interaction managed by a mediator [...] In brief, this means that the fact-finding process takes place within a broader effort to negotiate commitments to act on shared problems. It also means that joint fact-finding unfolds within the distinctive procedural commitments of mediation practice: direct stakeholder engagement, broad rights to participation, and practically-focused negotiation»(Forester, 2010, s. 347)²⁷

Jeg mener at Foresters Joint Fact-Finding metode kan være et verktøy for kommunen (jf. Forester, 2010). Ved å bruke medierende teknikker i en medvirkningsprosess, kan kommunen og aktørene i felleskap forme en oppfatning av hva Kulturaksen skal være. Et annet poeng som bør trekkes frem her, er at inkludering skaper eierskap til prosjekter. Jonathan Metzger hevder at man ved å inkludere interessenter i planprosessen kan styrke deres ansvarsfølelsen for et prosjekt (jf. Metzger, 2014). Han argumenterer videre for at en interessent er noe som skapes gjennom dialog og ikke gjennom planmessig definisjon. Dette samsvarer med Diskursteorien som forstår det sosiale som konstruert gjennom diskursiv praksis (jf. Laclau & Mouffe, 2002). Metzger hevder også at det er viktig å anerkjenne at det å tilby noen aktører et medansvar, er det samme som å ekskludere noen andre. Han taler ikke imot dette, tvert om mener han det er helt nødvendig (jf. Metzger, 2014). Kommunen må med andre ord invitere et utvalg av aktører til en medvirkende prosess, dersom de vil at aktørene skal utvise interesse for-, initiativ i forhold til-, og ansvarsfølelse overfor Kulturaksen.

²⁷ Klammer satt inn av studenten

KONKLUSJON OG AVSLUTNING

I dette kapittelet vil jeg gi en kort oppsummering av oppgavens innhold og analysens funn. Til slutt stiller jeg det betimelige spørsmålet ‘hva nå’, og avrunder med et forslag om videre forskning som kan være nyttig i forhold til planprosesser i byen.

I denne oppgaven har jeg gjennomført en todelt diskursanalyse. Analyse del 1 har tatt for seg åtte representasjoner av klyngekonseptet Kulturaksen. Her har jeg identifisert et meningsmangfold om kultur. Analyse del 2 har satt de åtte diskursene sammen i én overordnet diskursorden om Kulturaksen. Her har jeg sammenlignet ulike meninger om kultur, og funnet fem potensielle konfliktområder. Oppgaven har operert innenfor et sosialkonstruktivistisk utgangspunkt, og jeg utformet et forskningsdesign basert på Diskursteorien etter Ernesto Laclau og Chantal Mouffe. Oppgavens formål og nytteverdi har vært førende for strategiske valg som er gjort i design av forskningsmetoden, samt innhenting og bearbeidingen av det empiriske materiale.

Jeg vil nå besvare oppgavens problemstilling.

Svar på problemstilling

I oppgavens innledning spurte jeg:

Hva mener Kristiansand Kommune og kulturaktørene med kultur når de snakker om Kulturaksen?

Det eksisterer et rikt mangfold av meninger om kultur. Disse meningene spriker i forhold til hva kultur er, hvordan kultur skal brukes og hva som er kulturens formål. Gjennom Analyse del 1 har jeg studert åtte diskurser og konkludert at Kulturbegrepet i økende grad fremstår som tomt, fordi betydningen av begrepet er avhengig av den diskursive sammenhengen som begrepet inngår i. Dette betyr at meningen med kultur til enhver tid vil avhenge av ækvivalenskjedene til dem som deltar i diskursen. Denne bruken fremstår uproblematisk inntil de de ulike oppfattelsene settes sammen innenfor én konkret case; i dette tilfellet Kulturaksen.

Min delproblemstilling var:

Hvilke konsekvenser kan meningsforskjeller om kultur få for den videre oppfølgingen av Kulturaksen?

Kommunen og aktørene mener forskjellige ting når det gjelder oppfølgingen av Kulturaksen. Disse fem tema bør vies særlig oppmerksomhet i den videre oppfølgingen.

- Hvem har ansvar for organiseringen og driften av Kulturaksen?
- Hvor skal Kulturaksens fysiske grenser gå?
- Skal kultursatsning prioritere kunstneres individuelle behov, eller satse på organisatoriske modeller som inkluderer næringslivet?
- Hva skal være formålet med produksjonen av kulturopplevelser?
- Hvem innenfor Kulturaksen skal regnes som kulturaktører?

Gjennom analysen av diskursordenen om Kulturaksen har jeg konkludert at den fleksible bruken av kulturbegrepet er en av årsakene til at det oppstår meningskamp. Videre har jeg gjort noen betraktninger om hvordan Kommunen kan tilnærme seg Kulturaksen som en medvirkende prosess.

Hva nå?

I starten av denne oppgaven fortalte jeg om Lislevand som opplever at hun mangler de gode argumenter for hva Kulturaksen skal være og hva den skal inneholde. Basert på analysens funn mener jeg at dette er et spørsmål som Kristiansand Kommune må ta videre til Kulturaksens interessenter.

Basert på den teoretiske gjennomgangen av diskursens natur, samt oppgavens analytiske funn, mener jeg at kommunen må delta aktivt i en pågående dialog med aktørene. Til dette kan kommunen dra nytte av John Foresters Joint Fact-Finding metode, som handler om å dirigere diskursen (jf. Forester, 2010). Dette er nødvendig for å kunne forme et felles utgangspunkt for en videre planprosess. Hvordan vi ser på verden, og hva vi mener om noe, skapes i et samspill med andre mennesker. Derfor har det offentlige i større grad blitt avhengig av å forme et godt samspill med lokale aktører for å lykkes med planprosesser (jf. Healey, 2007). Når kommunen tar sikte på å skape noen særlige steds kvaliteter, gjennom bruken av kultur, blir det derfor avgjørende at kommunen og aktørene kan forme en felles forståelse for hvilke utfordringer stedet og dets aktører har, samt hvordan disse kan løses, og hvilke formål som skal legges til grunn for en videre utvikling av stedet. Dette kan ikke avgjøres gjennom planmessig definisjon, men er noe som må skapes i en medvirkende prosess som inkluderer et strategisk utvalg av interessenter (jf. Metzger, 2014).

Det er selvfølgelig en mulighet for at kommunen ikke ønsker at deres videre prosess skal skape, reproducere eller forandre diskurser i møtet med meningsmangfoldet 'der ute'. Men planprosesser er diskursive i sin natur, og påvirkning er uunngåelig. Både Wagenaar og Healey advarer mot å ignorere planprosessens sosiale natur (jf. Healey, 2007; Wagenaar, 2011). Prosessen avgir diskursiv mening, hvilket betyr at kommunen er diskursivt involvert enten de vil eller ikke. Spørsmålet blir derfor: Hva har kommunen tenkt å gjøre med det?

Kulturaksen kunne likegodt ha vært et frittstående prosjekt initiert av aktørene. Kommunen tilbyr inntil videre ikke noe som aktørene ikke selv kan organisere seg imellom. Dersom kommunen vil gjøre Kulturaksen til et kommunalt prosjekt må de på banen med noe som aktørene trenger. Jeg mener, basert på denne oppgaven, at kommunen kan tilby å være en mediator for aksens interessenter. Dette er noe som både aktørene og kommunen trenger. Kulturaktøren forsøker etter beste evne å tilpasse seg en nye tid som krever organisatorisk omstilling og et større samspill med andre bransjer. Planleggeren er, mest sannsynlig, den som best kan bistå aktørene i denne omstillingen. Jeg vil avslutte med å si én ting, som jeg til nå har unnlatt å nevne. Det florerer med gode intensjoner for kulturlivet i Kristiansand. Men de gode intensjoner trenger hjelp til å bli satt ut i livet.

Helt til slutt vil jeg gi et konkret forslag til kommunen. Forslaget er inspirert av en oppfølgende samtale jeg hadde med Lislevand i slutten av Mai måned. Hva med å endre navnet på 'Kulturaksen', til 'Opplevelsesaksen'? Alle parter ser ut til å være enige om hva en opplevelse er. Ved å endre navnet blir det enklere å behandle de små klyngene innenfor Kulturaksen som separate klynger, samtidig som man kan forme noen felles målsetninger om hva en kulturopplevelse skal tilby offentligheten. Man må selvfølgelig fortsatt avklare i felleskap hva slags utfordringer opplevelser skal løse, hva som er formålet med opplevelser, og hvilke samarbeidsformer som er gunstige for å nå disse målene.

Forslag til videre forskning

I løpet av sommeren 2015 skal det avholdes et oppfølgingsmøte for denne oppgaven. Til dette inviteres kommunen og aktørene til felles diskusjon om oppgavens resultater. Derfor ønsker jeg å bruke dette siste avsnittet til å nevne noe som jeg selv kunne tenkt meg å se på i et fremtidig prosjekt.

I løpet av denne prosessen er det mange spennende ideer som har dukket opp på min White Board. Den mest besnærende er en videre utforskning av forholdet mellom diskursiv konflikt og autentisitet i byen. Byen er et kaos av sosiale interaksjoner som beveger seg på kryss og tvers i stadig tettere formasjoner, og Massey hevder at det er denne kaotiske sammensetningen av impulser og inntrykk som vi elsker ved byen (Massey, 2005). Vi elsker denne vilkårligheten som ikke kan planlegges for, eller

forutsees. Det gjør noe ved oss, gir oss en følelse av autentisitet. Steven Miles hevder at en hegemonisering av byens kulturuttrykk imidlertid kan føre til en passivitet blant byens innbyggere (jf. S. Miles, 2010). Diskursive motsetninger ser ut til å ha en motsatt effekt. Det vekker folk opp og får dem til å markere sine forskjeller. Vi vet også fra Laclau og Mouffe at emner som identitet, og verdier, er noe som formes opp mot det man ikke ønsker å være (jf. Laclau & Mouffe, 2002)²⁸ Særlig i byen møter vi motstand, og finner muligheter til å utrykke vår ulikhet. Dersom vi løser alle motsetninger så forsvinner også mulighetene for å markere steders autentisitet. Kan det derfor tenkes at konflikt, eller i det minste motsetninger er med til å fremme byens autentisitet? (jf. Massey, 2005; jf. Wagenaar, 2011) Kan planprosessen bevege seg vekk fra å se på motsetninger som 'noe som må håndteres', til et perspektiv hvor motsetninger ansees som muligheter til å drive frem autentiske faktorer i den post-industrielle byen? Konflikt som drivkraft er derfor et tema jeg gjerne vil se på videre.

²⁸ Identitet og verdier er ikke noe jeg har sett på i denne oppgaven

REFERANSELISTE

- Agder Kunstsenter. (2015). Agder Kunstsenter. Hentet 02.04, 2015, fra <http://www.agderkunst.no/>
- AS, E. G. (2015). Eco Games AS. Hentet 15.05, 2015, fra <http://www.ecogames.no/>
- Aust-Agder Fylkeskommune, & Vest-Agder Fylkeskommune. (2010). Regionplan Agder 2020. Hentet 28.04.2014, fra <http://www.e-pages.dk/regionplanagder/2/>
- Becker, H. S. (1967). Whose Side Are We On? *Social Problems*, 14(3), 239-247.
- Bocock, R. (1986). *Hegemony*. Chichester: Horwood.
- Calhoun, C., Gerteis, J., Moody, J., Pfaff, S., & Virk, I. (2012). *Contemporary sociological theory* (3rd ed. ed.). Oxford: Wiley-Blackwell.
- Cinematket. (2015). Cinematket. Hentet 24.04, 2015, fra <http://www.krscinematket.no/>
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005). *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed. ed.). Thousand Oaks, Calif: Sage.
- Dzur, A. W. (2008). *Democratic professionalism : citizen participation and the reconstruction of professional ethics, identity, and practice*. University Park, Pa: Pennsylvania State University Press.
- Eriksen, T. H., & Eraker, R. (2010). *Små steder - store spørsmål : innføring i sosialantropologi* (3. utg. ed.). Oslo: Universitetsforl.
- Esmark, A., Bugge Laustsen, C., & Åkerstrøm Andersen, N. (2005). *Poststrukturalistiske analysestrategier*. Frederiksberg: Roskilde universitetsforlag.
- Filmsenter, S. (2015). Sørnorsk Filmsenter. Hentet 23.04, 2015, fra <http://www.sornorskfilm.no/>
- Flyvbjerg, B. (2009). *Samfundsvidenskab som virker : hvorfor samfundsforskningen fejler, og hvordan man får den til at lykkes igen*. København: Akademisk Forlag.
- Forester, J. (2010). Learning in Practice: Public Policy Mediation. *Critical policy studies*.
- Forfattersentrum. (2015). Norsk Forfattersentrum. Hentet 02.04, 2015, fra <http://www.forfattersentrum.no/>
- Hansen, A. D. (2005). Diskursteori - Postmarxistisk hegemonianalyse hos Laclau. In A. Esmark, C. Bugge Laustsen & N. Åkerstrøm Andersen (red), *Poststrukturalistiske analysestrategier* (s. 177-198). Frederiksberg: Roskilde universitetsforlag.
- Healey, P. (2007). *Urban complexity and spatial strategies: towards a relational planning for our times*. London: Routledge.
- Holstein, J. A., & Gubrium, J. F. (2011). Animating Interview Narratives. In D. Silverman (red.), *Qualitative Research* (3rd ed. ed., s. 148-167). Los Angeles, Calif: Sage.
- Ihlen, Ø. (2007). Retorikk i organisasjoner: Øyvind Ihlen (s. S. 81-92). Oslo: Forlag1.
- Innoventus. (2015). Innoventus. Hentet 15.05, 2015, fra <http://innoventus.no/>
- Johnson, C. (2000). *Derrida : the scene of writing* (Vol. [9]). London: Phoenix.
- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforl. Samfundslitteratur.
- Kilden, T.-o. k. (2015). Kilden Teater- og konserthus. Hentet 14.04.2015, fra <http://www.kilden.com/>
- Kommune, K. (2013). *Kristiansand Kulturstrategi 2013-2023*. Hentet fra <http://www.kristiansand.kommune.no>.
- Kommune, K. (2015). Kristiansand Kommunes hjemmeside. 01.02.15, fra <https://www.kristiansand.kommune.no/>
- Kristiansand Bibliotek. (2015). Kristiansand Bibliotek. Hentet 02.04, 2015, fra <http://www.kristiansand.folkebibl.no/>
- Kristiansand Kommune. (2011). Kommuneplan 2011-2022. Hentet 02.03.2015, fra https://www.kristiansand.kommune.no/globalassets/teknisk-og-eiendom/kommuneplanen/kommuneplan-2011_endret2013_web.pdf

- Kunsthallen. (2015). Kristiansand Kunsthall. Hentet 02.04.2015, fra <http://www.kristiansandkunsthall.no/>
- Laclau, E., & Mouffe, C. (2002). *Det radikale demokrati : diskursteoriens politiske perspektiv*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Lorentzen, A. (2009). Cities in the Experience Economy. *European Planning Studies*, 17(6), 829-845. doi: 10.1080/09654310902793986
- Lysgård, H. K. (2012). Creativity, Culture and Urban Strategies: A Fallacy in Cultural Urban Strategies. *European Planning Studies*, 20(8), 1281-1300. doi: 10.1080/09654313.2012.680581
- Massey, D. (2005). *For space*. London: Sage.
- McGuigan, J. (2009). Doing a Florida thing: the creative class thesis and cultural policy. *International Journal of Cultural Policy*, 15(3), 291-300. doi: 10.1080/10286630902763281
- Metzger, J. (2011). Strange spaces: A rationale for bringing art and artists into the planning process. *Planning Theory*, 10(3), 213-238. doi: 10.1177/1473095210389653
- Metzger, J. (2014). Spatial planning and/as caring formore-than-human place. *Environment and Planning A*, 46(5), 1001-1011. doi: 10.1068/a140086c
- Miles, M. (2005). Interruptions: Testing the rhetoric of culturally led urban development. *Urban Studies*, 42(5 6), 889-911.
- Miles, S. (2010). Spaces for consumption: pleasure and placelessness in the post-industrial city. Los Angeles, Calif: Sage.
- Miller, J., & Glassner, B. (2011). The "Inside" and the "Outside": Finding Realities in Interviews. In D. Silverman (red.), *Qualitative Research* (3rd ed. ed., s. 131-148). Los Angeles, Calif: Sage.
- Mommaas, H. (2004). Cultural clusters and the post-industrial city: Towards the remapping of urban cultural policy. *Urban Studies*, 41(3), 507-532. doi: 10.1080/0042098042000178663
- Norge, I. (2015). Innovasjon Norge. fra <http://www.innovasjon Norge.no/>
- Odderøya.no. (2015). Vaktbua. Hentet 02.04, 2015, fra <http://odderoya.no/vaktbua>
- Peck, J. (2005). Struggling with the Creative Class. *International Journal of Urban and Regional Research*, 29(4), 740-770. doi: 10.1111/j.1468-2427.2005.00620.x
- Ryen, A. (2002). *Det kvalitative intervjuet: fra vitenskapsteori til feltarbeid* (4 ed.). Bergen: Fagbokforl.
- SKMU. (2015). Sørlandets Kunstmuseum. Hentet 02.04.2015, fra <http://skmu.no/>
- SØRF. (2015). Sørnorsk kompetansesenter for musikk. Hentet 02.04, 2015, fra <http://www.sorf.no/>
- Sørlandet, N. F. (2015). Norsk Forfattersentrum Sørlandet. Hentet 24.04, 2015, fra <http://www.forfattersentrum.no/sorlandet/>
- Van Assche, K., & Costaglioli, F. (2012). Silent places, silent plans: Silent signification and the study of place transformation. *Plan. Theory*, 11(2), 128-147. doi: 10.1177/1473095211421086
- Wagenaar, H. (2011). *Meaning in action : interpretation and dialogue in policy analysis*. Armonk, N.Y: M.E. Sharpe.
- Ward, S. V. (1998). *Selling places : the marketing and promotion of towns and cities, 1850-2000* (Vol. 23). London: E & FN Spon.
- Wikipedia. (2015). Kristiansand Kunsthall. Hentet 02.04.15, fra http://no.wikipedia.org/wiki/Kristiansand_Kunsthall
- Østbye, H., Halland, K., Knapskog, K., Larsen, L. O., & Moe, H. (2013). *Metodebok for Mediafag* (4 ed.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Østerberg, D. (1993). *Fortolkende sosiologi* (2. utg. ed.). Oslo: Universitetsforlaget.

FIGURLISTE

- Figur nr.1: Ækvivalenskjeden. Illustrasjon laget av studenten med programmet Adobe Photoshop
- Figur nr. 2. Diskursorden. Illustrasjon laget av studenten med programmet Adobe Photoshop
- Figur nr. 3. Diskursmatrisen. Illustrasjon laget av studenten med programmet Microsoft
- Figur nr.12. Diskursordenmatrisen. Illustrasjon laget av studenten

VEDLEGG

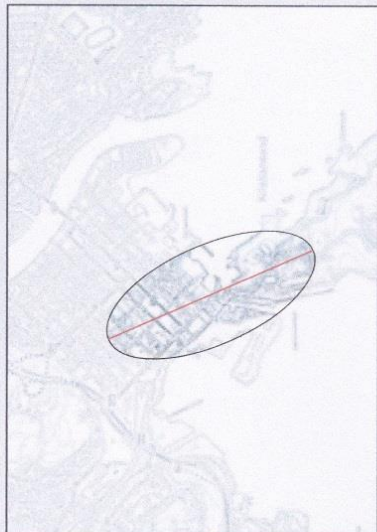
1. Kristiansand Kulturstrategi – Interaktiv versjon hentet 15.12.2014 fra <https://www.kristiansand.kommune.no/>
2. Samtykkeskjema for respondenter, samt syv underskrifter
3. Kvittering fra NSD – Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
4. Intervjuguide
5. Samtykkeskjema for Anne Lislevand, samt underskrift
6. Diskursmatrise av Aktør nr.1-Samfunnsmandatdiskursen
7. Diskursmatrise av Aktør nr.2-Kvalitetsdiskursen
8. Diskursmatrise av Aktør nr.3-Organisasjonsdiskursen
9. Diskursmatrise av Aktør nr.4-Synergidiskursen
10. Diskursmatrise av Aktør nr.5-Livskvalitetsdiskursen
11. Diskursmatrise av Aktør nr.6-Rammevilkår diskursen
12. Diskursmatrise av Aktør nr.7-Bohemdiskursen
13. Diskursmatrise av Kristiansand Kommune-Multitool diskursen

KVADRATUREN OG ODDERØYA

SIDE 14

Kulturaksen fra Kunstmuseet til Kilden og Odderøya inneholder mange av byens sentrale kulturinstusjoner og -arenaer, blant annet biblioteket, Kristiansand kino og museumsområdet på Odderøya. Dette potensialet skal dyrkes, foredles og synliggjøres. Med Kilden Teater- og Konserthus og fremveksten av et profesjonelt kunstnermiljø, er Odderøya kommet enda nærmere Kvadraturen. Odderøya er unik med sin kombinasjon av natur, rekreasjon, kunstopplevelser og formidling av historie – alt en kort rusletur fra byens sentrum.

Kvadraturen skal styrkes som kulturelt og historisk senter. Dette betyr å ta i bruk byrommene i større grad, samt å utvikle flere kulturarenaer.

BYROMMENE

I et levende bysentrum er "gadelangopplevelsen" viktig. **Kvadraturens uterom skal ha plass til ulike former for kunstneriske og kulturelle uttrykk;** opplesninger, utstillinger, performance, gatekunst, videokunst, foredrag, idrettsarrangementer og konserter m.m. Det bør legges spesielt til rette for at byens uterom gir gode muligheter for presentasjon av temporære kunstprosjekter.

Gjennom samarbeid mellom flere aktører vil det være mulig å **skape flere spennende byrom.**

Fokusområder og initiativer:

KUNST- OG KULTURMILJØER PÅ ODDERØYA

Odderøya skal være et kraftsenter for kunst- og kulturproduksjon. Kommunen ønsker å være en aktiv og engasjert aktør i videreutviklingen av de profesjonelle kunstmiljøene på Odderøya, både som en attraksjon med tydelig identitet og som produksjonsmiljø. Dette gjelder i tildeling av lokaler, utviklingen av en forutsigbar og fleksibel utleiepolitikk samt tilrettelegging for fellestjenester.

KULTURSTRATEGI 2013

ARRANGEMENTER, FESTIVALER OG PRODUKSJONER

Kommunen skal videreutvikle sin rolle som tilrettegger og medspiller for store og små arrangementer. **Å være arrangør i Kristiansand skal oppleves som et samarbeid med offentlig sektor.** Kommunen har ofte begrensede økonomiske midler å tilby, men rår over lokaliteter, utstyr og andre ressurser som kan være viktige bidrag til filmproduksjoner, idrettsarrangementer eller andre kulturprosjekter.

BIBLIOTEKET

Hovedbiblioteket på Torvet er Agders best besøkte kulturinstitusjon og står midt oppe i store utfordringer ved overgangen fra tradisjonell bokformidling til et digitalisert samfunn. **Bibliotekene vil gjennomgå en transformasjon både som litteraturformidler og som møteplass.** Funksjonen som møteplass må styrkes og utvikles. I Kristiansand vil dette kreve en større ominnredning og en tilrettelegging for samarbeid med Kunsthallen og etablering av litterær scene.

ARENAUTVIKLING I KVADRATUREN

Mange kulturvirksomheter har utfordringer med nedslitte og/eller uhensiktsmessige lokaler. **I planleggingen av nybygg, relokaliseringer og samlokaliseringer må det legges avgjørende vekt på at arenautviklingen skjer i Kvadraturen.** Dette gjelder blant annet Samsen kulturhus, Kulturskolen og Rosegården teaterhus.

Kulturmiljøet på Aladdin er et eksempel på samlokalisering av flere kompetansetilbud på tvers av sjangre. En fremtidig lokalisering må sikres og det bør vurderes å knytte til andre kompetansetilbud.

"MUSEUMSKVARTALET"

Området mellom domkirka, biblioteket og kunstmuseet er en naturlig del av kulturaksen og et sentralt byrom. En omfattende oppgradering av området er under planlegging. Realisering av dette vil få stor betydning for byen med en spennende og unik kunst- og kulturarena i sentrum.

De omkringliggende kulturinstitusjonene får her en mulighet til å **styrke samarbeidet og samhandlingen for å skape økt aktivitet i området.** En realisering av Domkirkekjelleren som kulturarena vil ytterligere forsterke denne effekten. ■

KULTUR-
STRATEGI
2013

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Kampen om kulturbegrepet”

Bakgrunn og formål

“Kampen om kulturbegrepet” er en masteroppgave som handler om hvordan kultur brukes i byutviklingsprosesser i Kristiansand. Oppgavens analytiske case er Kulturaksen i Kristiansand; et geografisk område som strekker seg fra Museumskvartalet, via torvet, Markens og Kongensgate, ned til Kilden på Odderøya. Kristiansand Kommune ønsker å bruke kultursatsning til å øke aktivitetsnivået langs aksen året rundt, og har blant annet kommunisert dette ut i sin kulturstrategi for perioden 2013-2023.

Men hvem bestemmer hva som er kultur? Og hvem er egentlig en kulturaktør? Hvilke konsekvenser kan det få for kommunens kommunikasjon dersom selve ordet kultur tildeles forskjellig betydning hos forskjellige aktører?

Undertegnede aktør er forespurt å delta fordi vedkommende geografisk befinner seg innen aksen, og utfører aktiviteter som relateres til kultur i Kulturstrategien.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Ved å delta i studien forplikter respondenten seg til å stille opp i ett intervju på ca. en time. Intervjuet vil handle om respondentens erfaringer med å arbeide med kultur i Kristiansand, og hvordan han eller hun ser kultur i relasjon til byutvikling. Intervjuet vil inngå i en større analyse der sitater fra intervjuet kan bli brukt direkte i oppgaven. Intervjuet vil bli analysert. Formålet med å fremvise sitater er å fremvise vesensforskjeller i forståelsen av kultur, for videre å kunne stille spørsmål til kommunens kommunikasjon om kultur.

Det gjøres lydopptak av intervjuet.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Intervjuet blir lagret som lydfil på en ekstern harddisk i studentens hjem. Lydopptaket vil bli destruert ved utgangen av august 2015. Arbeidsfiler tilknyttet intervjuet oppbevares også på ekstern harddisk. Studenten forplikter seg til å sørge for at datamaterialet er forsvarlig lagret, og blir destruert på en måte som gjør at dataene ikke kan rekonstrueres.

Det er ønskelig at respondenten står frem med fullt navn og navn på virksomhet som respondenten er tilknyttet. Dette innebærer at lesere av oppgaven i fremtiden vil kunne identifisere deltakerne.

Prosjektet utføres ved Universitetet i Agder og skal etter planen avsluttes 1.juni 2015

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert. Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med Rachel Berglund på tlf. 415 18 985. Ansvarlig veileder for dette prosjektet er Professor John Pløger (john.ploger@uia.no).

Studien er meldt til personvernombudet for forskning.

Samtykke til deltakelse i studien

Samtykke kan innhentes skriftlig eller muntlig. Dersom samtykke innhentes skriftlig fra deltageren, kan studenten benytte formuleringen under:

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

Sted og dato

Prosjektdeltaker

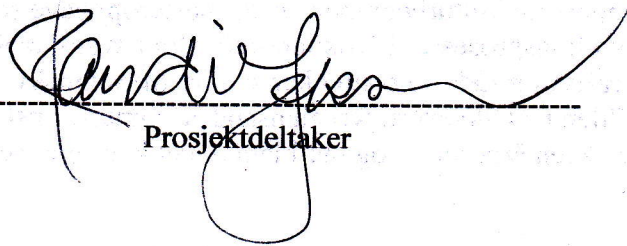
Samtykke til deltakelse i studien

Samtykke kan innhentes skriftlig eller muntlig. Dersom samtykke innhentes skriftlig fra deltageren, kan studenten benytte formuleringen under:

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

15/4.15

Sted og dato

Prosjektdeltaker

Samtykke til deltakelse i studien

Samtykke kan innhentes skriftlig eller muntlig. Dersom samtykke innhentes skriftlig fra deltageren, kan studenten benytte formuleringen under:

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

15/4 - 2015

Sted og dato

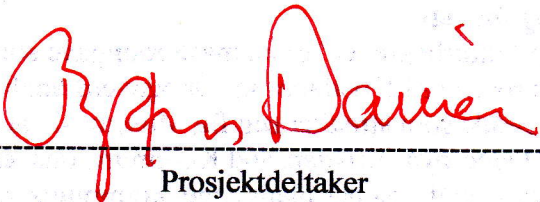

Prosjektdeltaker

Samtykke til deltakelse i studien

Samtykke kan innhentes skriftlig eller muntlig. Dersom samtykke innhentes skriftlig fra deltageren, kan studenten benytte formuleringen under:

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

Utsand 15/4-15

Sted og dato

Prosjektdeltaker

Samtykke til deltakelse i studien

Samtykke kan innhentes skriftlig eller muntlig. Dersom samtykke innhentes skriftlig fra deltageren, kan studenten benytte formuleringen under:

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

KRISTIANSAND S. 23. APRIL 2015

Sted og dato

Prosjektdeltaker

Samtykke til deltakelse i studien

Samtykke kan innhentes skriftlig eller muntlig. Dersom samtykke innhentes skriftlig fra deltageren, kan studenten benytte formuleringen under:

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

24.04.15 Kr. send

Sted og dato

Prosjektdeltaker

Samtykke til deltakelse i studien

Samtykke kan innhentes skriftlig eller muntlig. Dersom samtykke innhentes skriftlig fra deltageren, kan studenten benytte formuleringen under:

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

Kristiansand

24/4-15

Anne Kristin Undlien

Sted og dato

Prosjektdeltaker

Samtykke til deltakelse i studien

Samtykke kan innhentes skriftlig eller muntlig. Dersom samtykke innhentes skriftlig fra deltageren, kan studenten benytte formuleringen under:

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

Kristiansund 8/4-15 *Eivind A. Jøhansen*

Sted og dato

Prosjektdeltaker

John Pløger

Institutt for nordisk og mediefag Høgskolen i Agder

Serviceboks 422

4604 KRISTIANSAND S

Vår dato: 21.04.2015

Vår ref: 43082 / 3 / LT

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 09.04.2015. Meldingen gjelder prosjektet:

43082	<i>Diskursanalyse av Kristiansand kommunes kulturkommunikasjon</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Universitetet i Agder, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>John Pløger</i>
<i>Student</i>	<i>Rachel Berglund</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 01.08.2015, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Lis Tenold

Kontaktperson: Lis Tenold tlf: 55 58 33 77

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@sv.uit.no

Kopi: Rachel Berglund racheb13@uia.no

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 43082

Utvalget informeres skriftlig og muntlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet.

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Universitetet i Agder sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på mobile enheter, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Forventet prosjektslutt er 01.08.2015. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)

Vedlegg 4

Intervjuguide

- en samtale om kulturaksen

Jeg åpner med å fortelle om formålet med min masteroppgave, og forklarer om intervjuets oppbygging. Jeg informerer om lydopptak. Jeg forklarer respondenten at oppgaven blir publisert, og minner om at han eller hun kan trekke seg fra oppgaven under og etter intervjuet om ønskelig. Jeg forhører meg om respondenten har noen spørsmål før vi setter i gang. Intervjuet består av åpnende spørsmål og en semi-strukturert del som fokuserer på de syv tema funnet i planverket om Kulturaksen. Mot slutten av denne intervjuguiden er det satt opp forslag til generelle prompts som skal få respondenten til å utdype samtalen.

Åpnende spørsmål

Åpningssekvensen skal gi intervjuet en myk start, samt gi intervjueren litt generell bakgrunnsinformasjon. Jeg ber respondenten fortelle meg litt om bedriften / institusjonen og de aktiviteter som de jobber med.

Oppfølgende spørsmål / mulige prompts

- Hvilke type aktiviteter driver dere med?
- Hva er formålet med disse aktivitetene?

Spørsmål relatert til kulturstrategien

1. Tema: Kulturaksen

Spørsmål

- Fortell meg om kulturaksen
- Hvilke ønsker har du for kulturaksen?

Mulige prompts

- Hvordan tenker du at dere kan bidra i utviklingen av aksen?
- Hvordan tenker du at kommunen kan bidra til utviklingen?

2. Tema: Odderøya

Spørsmål

- Kan du fortelle meg litt om Odderøya?
- Har den virksomheten som du er tilknyttet et forhold til Odderøya?

Mulige prompts

- Hva er et profesjonelt miljø?
- Hva er formålet med en videreutvikling av miljøet på Odderøya?
- Hvordan blir en aktør profesjonell?

3. Tema: Byrommet

Spørsmål

- Hvordan kan man bruke byrommet i Kulturaksen til kultur?
- Bruker den virksomheten som du er tilknyttet byrommet?

Mulige prompts

- Hva er formålet med kultur i byrommet?

4. Tema: Arrangementer og festivaler

Spørsmål

- Hvordan kan kulturaktører samarbeide innenfor Kulturaksen?
- Samarbeider den virksomheten som du representerer med noen?

Mulige prompts

- Hvordan kan kulturaktører samarbeide seg imellom i Kristiansand?
- Hvordan kan kulturaktører samarbeide med kommunen?

5. Tema: Biblioteket

Spørsmål

- Kan du fortelle meg litt om biblioteket?
- Hva betyr biblioteket for den virksomheten som du er tilknyttet?

Mulige prompts

- Hvordan arbeider biblioteket med kultur?

6. Tema: Arenautvikling og samlokalisering

Spørsmål

- Hva tenker du om en samlokalisering av kulturaktører innenfor Kulturaksen?
- Er den virksomheten som du er tilknyttet samlokalisert med noen?

- Mulige prompts

- Er det noen fordeler eller ulemper ved dette?
- Hva er et kompetansemiljø?
- Hva er formålet med å samlokalisere kulturaktører i sentrum?

7. Tema: Museumskvartalet

Spørsmål

- Kan du fortelle meg litt om museumskvartalet?
- Er den virksomhet du er tilknyttet et forhold til Museumskvartalet?
- Mulige prompts
- Hvordan blir en aktør en sentral kulturinstitusjon?

Generelle Prompts

- Mulige oppfølgingsspørsmål hentet fra Wagenaar (jf. Wagenaar, 2011).

- Foreslå at respondenten utdypet situasjonen han refererer til.
 - Hvilke omstendigheter ledet til denne hendelsen? Hva satte den i gang?
 - Hvordan utviklet hendelsen seg?
- Be om å få flere detaljer
 - Kan du gi meg et eksempel på dette?
 - Kan vi gå gjennom dette fra det startet til det sluttet, eventuelt der det er i dag?
- Identifiser mennesker som var involverte i situasjonen
 - Var det andre involvert?
 - Hva gjorde eller sa de?
- Identifiser mennesker som respondenten selv trakk inn i situasjonen
 - Snakket du med andre om dette?
 - Hva sa, eller gjorde, vedkommende?
- Spør etter indre hendelser hos respondenten
 - Hva følte du da dette skjedde?
 - Hvilke tanker fikk du?

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Kampen om kulturbegrepet”

Bakgrunn og formål

“Kampen om kulturbegrepet” er en masteroppgave som handler om hvordan kultur brukes i byutviklingsprosesser i Kristiansand. Oppgavens analytiske case er Kulturaksen i Kristiansand; et geografisk område som strekker seg fra Museumskvartalet, via torvet, Markens og Kongensgate, ned til Kilden på Odderøya. Kristiansand Kommune ønsker å bruke kultursatsning til å øke aktivitetsnivået langs aksen året rundt, og har blant annet kommunisert dette ut i sin kulturstrategi for perioden 2013-2023. Men hvem bestemmer hva som er kultur? Og hvem er egentlig en kulturaktør? Hvilke konsekvenser kan det få for kommunens kommunikasjon dersom selve ordet kultur tildeles forskjellig betydning hos forskjellige aktører?

Undertegnede aktør er forespurt å delta fordi vedkommende arbeider med oppfølgingen av Kulturaksen.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Ved å delta i studien forplikter respondenten seg til å stille opp i ett intervju på ca. en time. Intervjuet vil handle om respondentens erfaringer med å arbeide med Kulturaksen. Intervjuet vil tjene som informerende ressurs i oppgaven. Det gjøres lydopptak av intervjuet.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Intervjuet blir lagret som lydfil på en ekstern harddisk i studentens hjem. Lydopptaket vil bli destruert ved utgangen av august 2015. Arbeidsfiler tilknyttet intervjuet oppbevares også på ekstern harddisk. Studenten forplikter seg til å sørge for at datamaterialet er forsvarlig lagret, og blir destruert på en måte som gjør at dataene ikke kan rekonstrueres. Prosjektet utføres ved Universitetet i Agder og skal etter planen avsluttes 1.juni 2015

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du har spørsmål til studien, ta kontakt med Rachel Berglund på tlf. 415 18 985. Ansvarlig veileder for dette prosjektet er Professor John Pløger (john.ploger@uia.no). Studien er meldt til personvernombudet for forskning.

Samtykke til deltakelse i studien

Samtykke kan innhentes skriftlig eller muntlig. Dersom samtykke innhentes skriftlig fra deltageren, kan studenten benytte formuleringen under:

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

27/3-15

Sted og dato

Olmu S. Liskvand

Prosjektdeltaker

Aktør nr.1 – Samfunnsmandatdiskursen

Samfunnsmandatdiskursen						Aktør nr.1
Hva er kultur?	Hva refererer kultur til?	Hvem refereres til som kulturaktør?	Hva skal kultur brukes til?	Hvordan forankres og legitimeres bruken?	Hvilke momenter underbygger dette?	Hvilke elementer inngår i lukningene?
Et innhold	Kulturmandat	Kulturinstitusjoner, profesjonelle og amatører	Kultur skal produseres for kulturens egen skyld	kulturinstitusjoner har en fast plass i samfunnet Å utøve kultur, og besøke kultur, skal gi livskvalitet til kunstnere og besøkende, og slik bidra til samfunnets beste	M2, M4, M5, M6, M7 og M9	Synliggjøring, kultur i snever forstand, faglighet, kall, bilfritt, eierskap, råderett, livskvalitet, samfunnsansvar, bransjeavhengig,
Et innhold	Kulturpolitikk	Politikere og kulturinstitusjoner	Kultur skal synliggjøres og promoteret. Ved å synliggjøre kultur skal borgere komme og oppleve kultur	Kulturplaner er politiske verktøy, og relaterer ikke til kulturaktører. Kulturplaner er noe fiktivt. Kultur er et politisk mandat som politikere har ansvar for å ivareta, formålet er å øke bevissthet om kultur	M1, M2, M8	Synliggjøring, borgerlig deltakelse, ildsjeler politisk ansvar
Et håndverk	Kulturaktør	Profesjonelle innen kulturlivet	Øke besøkstallet for alle involverte kulturaktører, og få større en bevissthet blant besøkende om kultur	Bruken forankres gjennom sin tilknytning til en fulltidsprofesjon som er faglig forankret. Samarbeid om kultur gi livskvalitet til kulturaktører	M3, M5	Faglighet, kall, fulltid, felles verdier, samarbeid økt besøkstall, bransjeavhengig, synergier

Aktør nr.2 – Kvalitetsdiskursen

Kvalitetsdiskursen						Aktør nr.2
Hva er kultur?	Hva refererer kultur til?	Hvem refereres til som kulturaktør?	Hva skal kultur brukes til?	Hvordan forankres og legitimeres bruken?	Hvilke momenter underbygger dette?	Hvilke elementer inngår i lukningene?
Håndverk	Kulturaktør	Individer som har kunst som sitt hovedvirke og som sikter på et høyt faglig nivå	Kultur skal brukes til å produsere gode produkter på tvers av bransjer for å gi gode opplevelser til folk	Kultur gir livskvalitet når det utføres av aktører som tar det seriøst og gjør det til sitt hovedvirke	M3, M4, M5	Bransjeuavhengig, profesjonalitet, faglighet, høyt nivå, hoved virke, uavhengig, bevissthet, seriøsitet
Innhold	Kulturmandat	Individer som har kunst som sitt hovedvirke	Kultur skal brukes til å gi mennesker opplysning og utfordre deres syn på verden	Å stille spørsmål, og utfordre, er kunstens samfunnsoppdrag	M1, M3	Samfunnsoppdrag, alternative perspektiver, bransjeuavhengig, profesjonalitet
Stimuli	Kulturopplevelse	Innbyggere	Kultur skal brukes til å trekke folk til biblioteket, gjennom at biblioteket blir levende og interaktivt Slik skapes det en atmosfære som folk vil ha	kultur gir livskvalitet og mangfold	M2	Synliggjøring, digitalisering, interaksjon, møteplass multikulturell, Kristiansand bibliotek
Innhold	Kulturpolitikk	Politikere og kunstnere	Kultur brukes for å sette noen politiske rammer for satsninger	Planer er politiske, og styres av politikken	M6	Kunst, satsningsområder, kvartal fem, politisk ansvar, rammevilkår

Aktør nr.3 – Organisasjonsdiskursen

Organisasjonsdiskursen						Aktør nr.3
Hva er kultur?	Hva refererer kultur til?	Hvem refereres til som kulturaktør?	Hva skal kultur brukes til?	Hvordan forankres og legitimeres bruken?	Hvilke momenter underbygger dette?	Hvilke elementer inngår i lukningene?
Produkt	Kulturproduksjon	Ansatte og profesjonelle utøvere med en tilknytning til en institusjon. Kultur kan utøves av forskjellige type aktører som alle gir en form for kulturuttrykk på hvert sitt nivå, henholdsvis profesjonell, amatør og kommersiell	Kultur kan utøves på ulike nivå til å skape produksjoner, som løfter frem institusjonen og bidrar til synergier	Samarbeid med anerkjente institusjoner og aktører gir gode produksjoner av høy kvalitet, gjennom solid organisasjonsstruktur. Å frembringe kulturproduksjoner er et samfunnsmandat som støttes med statlige bevilgninger.	M4, M5, M6, M7, M8 og M9	Intern aktivitet, nyskapning, bevilgninger, posisjon, profesjonalitet, samfunnsmandat, musikk, anerkjennelse, kvalitet, hieraki, ansettelsesforhold, organisasjonsforhold, tilknytning, utdanning, prestisje, erfaring, effektivitet, synergier
Produkt	Kulturopplevelse	Næringslivet	Kultur er et produkt som kan kultiveres for å gi gode opplevelser til folk, og sikre et økonomisk bærekraftig kulturliv	Opplevelsesøkonomien er et faktrum, og næringslivet må benytte seg av kulturutøvere hvis det ønsker å være konkurransedyktig.	M2, M5, M9 og M11	Markedstrender, markedsorientering, opplevelser, kultur i bred forstand, strukturering, kvadraturen, fornyelse, næringsliv, populærkultur, inntjening, effektivitet, kvalitet, synergier, geografi
Produkt	Kulturpolitikk	Politikere, profesjonelle aktører og institusjoner	Kultur er et produkt som alle skal ha tilgang til	Kultur er godt for mennesker, det gir livskvalitet.	M1, M3 og M10	Politikk, byplanlegging, opplevelser, kulturstyr, strukturelle rammer, kulturell infrastruktur, kulturens natur, geografi, Posebyen
Essens	Kulturens natur	Alle mennesker	Kultur skal leve for sin egen skyld	Kultur kan ikke styres. Det er selve kulturens essens	M3	Anarkistisk, uavhengig

Aktør nr.4 – Synergidiskursen

Synergidiskursen						Aktør nr.4
Hva er kultur?	Hva refererer kultur til?	Hvem refereres til som kulturaktør?	Hva skal kultur brukes til?	Hvordan forankres og legitimeres bruken?	Hvilke momenter underbygger dette?	Hvilke elementer inngår i lukningene?
Karakertrekk	Kulturarena	Kunstnere og andre som jobber fulltid med tilretteleggelse for kulturliv	Kultur skal brukes til å samle både kunstnere og allmenheten.	Tidligere suksess brukes som forankring for at møtesteder gir sosialt liv og synergieffekter som godt samarbeidsklima, gode besøkstall og økt stedsattraktivitet. Dette legitimeres som grunnlaget for opplevelsesøkonomi. Kompetansesentre har spesialkunnskap og kan skape disse stedene.	M5, M6, M7, M10, M11 og M13	Felleskap, sosialt liv, synergier, kulturarena, Byrom, gatelangsopplevelser, bilfritt, møteplass trehundreogseksti strategi, privat drift, Utadrettet virksomhet, businessarena, spesialkunnskap, rådgivning, støttefunksjon Kompetansesentre, kunnskap, posisjon
Stimuli	Kulturpolitikk	Politikere og utøvende kunstnere som har et fulltidsyrke innen et kreativt virke	Kultur er et stimuli som gjennom politisk satsning skal bidra til geografisk transformasjon	Materielt forankret i signalbygg, nåværende kulturpolitikk og geografi. Legitimert av historisk verdi og tidligere erfaringer.	M1, M2, M8, M9	Politisk ansvar, Kongens gate, Agder Teater, geografi, sentrum, kulturbygg, konflikt, byrom, kulturpolitikk, økonomi, fleksibilitet, styringsverktøy
Opplevelse	Kulturaktør	Kunstnere og andre som jobber fulltid med tilretteleggelse for kulturliv	Kultur skap brukes til produksjon av opplevelser i alle former	Forankret i en trehundreogseksti strategisk tankegang, der det å jobbe fulltid innenfor en kreativ bransje bidrar til synergier som samarbeidsklima, besøkstall, og økt stedsattraktivitet.	M1, M12, M13	Kulturpolitikk, sentrum, Agder Teater, gågate, biltrafikk, overtramp, hovedvirke, kultur i snever forstand, profesjonell, sosialt liv, møteplass, privat drift
Opplevelse	Kulturproduksjon	Utvøvede kunstnere som har et fulltidsyrke innen et kreativt virke	Kultur skap brukes til produksjon av opplevelser i alle former	Materielt forankret i signalbygg. Legitimert av historisk verdi og geografi.	M2, M4	Geografi, Agder teater, historisk bygg, kulturleverandør, utadrettet virksomhet, kulturpolitikk, bransjeuavhengig, kreativitet, utøvende kunst,

Aktør nr.5 – Livskvalitetsdiskursen

Livskvalitetsdiskursen						Aktør nr.5
Hva er kultur?	Hva refererer kultur til?	Hvem refereres til som kulturaktør?	Hva skal kultur brukes til?	Hvordan forankres og legitimeres bruken?	Hvilke momenter underbygger dette?	Hvilke elementer inngår i lukningene?
En opplevelse	Kulturopplevelse	Virksomheter og individer som arbeider fulltid med kultur	Kultur skal gi gode opplevelser til mennesker	Forankres i stedsqualiteter og legitimeres med behovet for stedsidentitet og livskvalitet for det enkelte menneske	M1, M5, M6, M7 og M8	Historie, bevissthet, byrom, opplevelser, temporært, utendørs, utadrettet, overraskelser, samarbeid, storby, byprofilering, bedriftsprofilering, ildsjeler, næringsliv, aktivitet
Stimuli	Kulturkompetanse	Kunstnere og enkeltindivider med faglig kompetanse og fulltidsvirke innen kultur bransjen	Kultur er en produksjonsform som kan formidles både gjennom et konkret innhold og produksjoner	Forankres i organisasjonsstruktur, nettverk og tilstrømning av profesjonelle kunstnere med faglig høy kompetanse. God kompetanse gir potensiale for synergieffekter som et styrket kompetansemiljø, og økt stedsidentitet for byen. Dette legitimeres med behovet for stedsidentitet og livskvalitet for det enkelte menneske	M3, M4 og M5	Faglighet, organisasjonsstruktur, nettverk, samarbeid, aktivitet, støttefunksjon, rådgivning, formidling, stipend, synergier, offentlig bidrag, markedsføring, bransjeavhengig, opplevelser, kultur i snever forstand, tilknytning, historie, inkluderende, gratis
Et stimuli	Kulturpolitikk	Politikere og kunstnere med faglig utdanning og fulltidsvirke	Kultur som et satsningsområde som skal tiltrekke seg profesjonell arbeidskraft	Forankres i tilstrømning av profesjonelle kunstnere med faglig høy kompetanse. Dette legitimeres ved at høy kompetanse gir opplevelser av høy kvalitet	M2	Oddeøya, politisk ansvar, synergier, arbeidsforhold, profesjonalitet

Aktør nr.6 – Rammevilkårsdiskursen

Rammevilkårsdiskursen						Aktør nr.6
Hva er kultur?	Hva refererer kultur til?	Hvem refereres til som kulturaktør?	Hva skal kultur brukes til?	Hvordan forankres og legitimeres bruken?	Hvilke momenter underbygger dette?	Hvilke elementer inngår i lukningene?
Stimuli	Kulturpolitikk	Politikere, kunstnere som har et fulltidsvirke, og kulturinstitusjoner	Kultur er noe som kan produseres	Institusjoner og aktive kunstnere kan produsere kultur som vil bidra som et stimuli langs hele akse. Derfor må det tilrettelegges for kulturaktører i byen.	M1, M2, M3, M4, M5, M7 og M11	Geografi, posisjon, kulturinstitusjon, kultur i snever forstand, kunstens kår, samarbeid, kulturbransjen, kulturevents, tilrettelegging, ansvar, økonomi, bransjevhengig, aktivitet, samarbeid,
Aktivitet	Kulturaktivitet	Kunstnere som har et fulltidsvirke, og kulturinstitusjoner	Kulturaktivitet skal styrke byens omdømme	Kultur gir godt omdømme for byen. Derfor må det tilrettelegges for kulturaktører i byen. Dette forankres med konkrete eksempler på suksess prosjekter	M1, M2, M9 og M11	Odderøya, byliv, kunstens kår, kultur i snever forstand, utadvent, rammebetingelser, felleskap, kvalitet, kjernevirksomhet, bidrag.
Opplevelse	Kulturopplevelse	Kulturinstitusjoner, kommersielle virksomheter og allmenheten	Kultur skal tilby opplevelser som kan skape liv og røre i byrommet	Kultur skal gi gode opplevelser i sentrum for innbyggere og turister, og skape bevissthet om kulturtilbud. Gjennom økt bevissthet vil flere prøve mer, aktivitetsnivået går opp og sentrum blir mer levende.	M6, M7 og M10	Temporær, byrom, gimmick, promotering, morsomt, Kulturpolitikk, rammebetingelser, økonomi, Sørlandsparken, nisjebutikker, spisesteder, komersiell, barrierer
Aktivitet	Kulturarena	Alle	Kultur settes i forbindelse med allmenn politisk aktivitet	Institusjonen som respondenten er tilknyttet har et samfunnsmandat til å bidra til offentlig debatt. Åpen debatt styrker samfunnet.	M8	Samfunnsmandat, ansvar, debatt, litteratur hus, fornyelse, samfunnsendring

Aktør nr.7 – Bohemdiskursen

Bohemdiskursen						Aktør nr.7
Hva er kultur?	Hva refererer kultur til?	Hvem refereres til som kulturaktør?	Hva skal kultur brukes til?	Hvordan forankres og legitimeres bruken?	Hvilke momenter underbygger dette?	Hvilke elementer inngår i lukningene?
Et Håndverk	Kulturaktør	Kulturvirksomheter, kunstnere og de som bidrar til et sosialt felleskap	Kultur er et håndverk som utøves av noen, og som skal vises frem	Profesjonsforståelsen er forankret i det å ha et fulltidsvirke, som bidrar til et større kulturellt felleskap. Slik kan man oppnå en bohemisk atmosfære som videre gir livskvalitet til alle.	M1, M2, M5, M6, M8 og M10	Kultur i bred forstand, bransjeuavhengig, allment, fulltidsvirke, arbeidsplass, håndverk, profesjonalitet, Sosialt liv, møtested, kultur i bred forstand, uformelt, allment
Et stimuli	Kulturpolitikk	Politikere, alle type virksomheter og alle type mennesker	Kultur skal kunne tolkes bredt og være fleksibelt nok til å legitimere en rekke ulike prosesser	Kultur som stimuli forankres med stedsspesifikke eksempler som Christiania i København og Berlin, og respondentens egne samtaler med aktører på Odderøya. Kultur skaper opplevelser, som kan brukes i opplevelsesøkonomisk sammenheng. Dette krever smarte strukturelle rammevilkår som legger til rette for en bohemisk atmosfære, og man må unngå at denne brukes i en opplevelsesøkonomisk sammenheng.	M3, M4, M7, M9, M11 og M12	Planprosess, politisk ansvar, politikk, lite innsikt i kulturbransjen, markedskrefter, tivoli, fraflytting, sosialt liv, livskvalitet, kunstners kår, bohem, frihet, annerledes, bransjeuavhengig, arbeidsmiljø, handelstanden, attraktivitet, økonomi
Et karaktertrekk	Kulturinstitusjon	Alle mennesker og virksomheter kan være en kulturaktør	Kultur skal samle folk rundt steder, virksomheter mennesker	Kultur handler om å skape liv og felleskap. Alle mennesker, virksomheter eller steder som klarer dette er kulturinstitusjoner	M10 og M11	Odderøya, mangfold, åpen, felleskap, innholdsrik, bransjeuavhengig, attraktivitet, sosialt liv, geografi, opplevelser

Multitooldiskursen						
Hva er kultur?	Hva refererer kultur til?	Hvem refereres til som kulturaktør?	Hva skal kultur brukes til?	Hvordan forankres og legitimeres bruken?	Hvilke momenter underbygger dette?	Hvilke elementer inngår i lukningene?
Et stimuli	Kulturpolitikk	Kommunen og alle innbyggere?	Kultur skal brukes som et Tversektorielt bindemiddel som samler aktører om felles mål.	Kulturelt mangfold Demokratisering Byen i det 20'ende århundre	M2, M3, M6, M7 og M10	Stimuli, dugnad, samarbeid, felleskap, partnerskap med kommunen, synergier, profesjonalisering, økt aktivitet, kompetansemiljø
Et karaktertrekk	Kulturnæring	Kreative næringsdrivende	Kultur er en totalpakke som beskriver en bohemisk atmosfære for kreativitet. Denne atmosfæren må fostres frem.	Det kreative script og stedsattraktivitet Kopiering av andre byer	M2, M3 og M8	Talentutvikling, synergier og synergi-effekter, kompetansemiljø, variasjon, Tversektorielt finansiert, Innovasjon, Samlokalisering
En aktivitet	Kulturaktivitet	Innbyggere	Kultur er en aktivitet som gir økt livskvalitet. Det skal tilrettelegges for disse aktivitetene.	Individets behov for identitetsdannelse og stedstilhørighet	M4, M5 og M9	Mangfold, temporært, kulturarena, lav terskel, kultur i bred forstand, toleranse, vitalitet
Et innhold	Kulturinstitusjon	Offentligstyrte kulturinstitusjoner og institusjoner med lang fartstid	Innvestering i kulturlokaler skal styrke forvaltningen av en felles kunst- og finkultur.	Individets behov for identitetsdannelse og stedstilhørighet Institusjonens levetid Byen i det 20'ende århundre	M1 og M9	Finkultur, akademisk, historisk identitet, kultur i snever forstand, møteplasser, modernisering
En symbolsk verdi	Kulturopplevelse	Næringsdrivende	Kultur er en symbolsk verdi som gir et geografisk område et økonomisk potensiale. Stedsbundne kultur-opplevelser skal promoteres.	Opplevelsesøkonomien Place branding	M3, M4	Stedsbunden forbruk, fremoverlent, stedsidentitet, turisme
Et produkt	Kulturproduksjon	Næringsdrivende	Kultur er et kommersielt produkt, både i løsrevet form, og stedsbundet.	Kommersialiseringen og økonomiseringen av kultur	M3	Stedsbunden forbruk, produksjon, Økonomisering